

R. LXV. 417

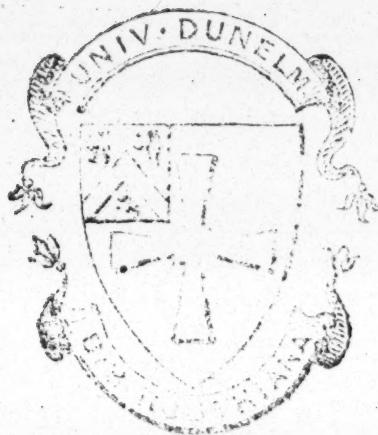
EPISTOLÆ JOAN. RAVISII TEXTORIS, *Non vulgaris eruditionis:*

Nunc recèns, in gratiam studiosæ ju-
ventutis, multò quàm antehac un-
quam emendatiores in
lucem editæ.

CANTABRIGIÆ,
Ex Academiæ celeberrimæ
Typographeo.
Anno Dom. 1651.

BCN 526154

AD LECTOREM
TEXTORIS,
in bonis literis
alumnus.

Cum certò viderem, Lector amice,
non defuturos otiosæ garrulitatis &
qualitatis importunæ homines, qui
Textori viro clarissimo vitio ver-
terent, quòd has Epistolas emisisset in lucem,
(sumus enim naturâ ad maledicendum proni)
putavi meâ interesse, nec interesse tantum, at
oportere, ut hanc refellendæ calumniæ provin-
ciam, et si non & quam viribus, humeris tamen
meis imponerem, quanquam ex Phavorini
Philosophi sententia animo dubitabam, turpis
esse frigidè & exigüè quenquam laudare, aut
eum à nota eximere, quam insectanter &
graviter vituperare. Primum omnium velim
scias, quod facile (puto) tibi persuadebis, non
in hoc scriptas has esse Epistolas, ut ederen-
tur: tum quòd neque ab autore, elaboratas,
neque exquisitè comptéve tornatas expertus
viderem, tum etiam quòd non ignoraret vir
ille multiferus, non eodem scribendum esse stylo
crudis & immaturis adhuc ingeniis, quo fæ-

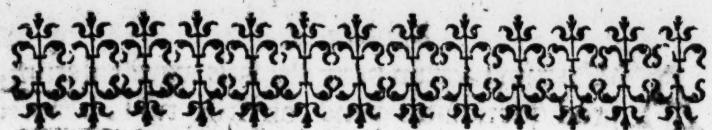
Ad Lectorem.

cundis & felicissimis: sequutas hac in re optimam vivendi ducem naturam, quæ, citra omnem exceptionem, nunquam nisi ex rudi-
bus & adhuc imperfectis ad elimatiora con-
surgit. Exemplo erunt aviculae, prius incerto
quodam alarum remigio per dumeta, pérque
spinas volitantes, quam eleganti & frequenti
corporis agitatione sese in altam aera elevent.
Ut enim non est credibile, tenellum adhuc sto-
machum darißima & amara quæq; digerere,
cui vel mollicula omnia, & planè mellita vo-
mitum provocant, pariuntque fastidium: ita
fanè non est verisimile, ut hi majoribus non
succumbant oneribus, qui permodico faticant,
rudes adhuc & elementarii. Ceterum, Le-
ctor benevolè, si quid non sat is tersum aut po-
litum occurrat, tux erit prudentia, partim ne-
cessitati, partim etiam juvenum in scribendo
incuria atque adeò ignorantia, non autoris
culpæ (quæ nulla est) id totum adscribere.
Bene vale, & tuum ac meum Textorem vo-
tivas preces Deo oblatus in memoriam re-
voca.

Diphthong.

Quid graphiis limâve opus est? exporrig frontem:
Nil tibi cum larvis hic, pie Lector, erit.

Non est paup er qui Tibi habet sed qui multa in huc.

JOANNIS RAVISII

TEXTORIS Nivernensis

Epistola I.

Habui jampridem in votis, mutuis te
verbis convenire, & paucis admodum,
quæ in rem tuam sint, a niorum pre-
cibus hortari. Cœnabimus pridie hu-
jus diei domi meæ ego & aliquot ami-
corum tuorum, qui te à parvulo semper sibi de-
meruerunt. Inter cœnandum cum variis de re-
bus una loqueremur, accessit imperatus nescio quis
nuntius, tuus (ut dicebat) familiaris. Protinus (ut
liberorum curiosi sunt parentes) mater tua percun-
ctari coepit, quomodo esset filio suo, quam prospere
valerer, quantumque in literis profecisset. Respon-
dit ille, bene quidem tibi esse, tæque parentum mo-
nitis ubique semper acquievisse, præterquam quod
literarum studia non amavisses. Quod ubi accepit
pauperrima illa muliercula, miserum me, quantum
indoluit! Verba mea apud te fidem non caperent, si
ejusdem de tua hac negligentia querimonias tibi ape-
rire rem. Indoluit siquidem vehementius, quam ut
credi valeat. Te oro, si hactenus dementaveris,
nunc relipiscas, & ad literas animum convertas. Si
enim tuâ semper negligentia Epimenidis (quod ai-
unt) somnum indormires, esse ei causa mortis, quæ
tibi fuit vitæ. Vale.

Tempor d'varus regit.

Epistola 2.

A Micorum tuorum permulti satis ægrè tulerunt, quòd quotidianis penè convitiis tui te honoris jampridem monuerint, neque tamen assiduis eorum clamoribus locum reliqueris. Volebant, & ita sperabant futurum, opera tua, quæ jamdiu cum blattis ac tineis rixantur, in lucem emitti: cùm ut ex ea editione aliquid tibi laudis accederet; tum etiam, ut inde fructum caperent studiosi adolescentes. Quam, quæsio, jacturam faceres, si nostri omnium votis responderes? Existimafne parentibus esse permolestum, repulsam à te pati, à quo omnia sibi promittebant? Non tūm adeò imprudens rerum, ut non facile videam nihil non maturum & concoctum curiosis hominum judiciis committi oportere. Quinetiam summorum quoque scriptorum opera & labores criticis lectorum unguibus & lituris plerunque vapulant. Nihilominus cùm multos annos tu (hoc est, homo doctissimus) vigilias tuas ad unguem elimaveris: securè (meā quidem lententia) potes parere, quod jampridem parturis. Ego enim te extra omnem lituram & obeliscorum aleam esse dijudico: neqne jacturam ullam inde futuram video, præterquam quòd docilem tibi juventutem demerberis, & amicorum precibus satisfacies: quibus si non pareas, quamdiu certe vives, tamdiu male audies. Vale.

Epistola 3.

Pudet me nostri hujus seculi, quo jam ea inolevit confuetudo, ut si quis vel proletarius vel semidoctus opus aliquod rudi (quod aiunt) Minervâ compegerit magis, quam fabrefecerit, dignum statim existimemus, quod nihil non vellicantibus hominum judiciis committatur, quódque lecturiant omnes, & empturiant. Quasi verò non esset nobis compertum, nil esse usque adeo eliniatum, quod non

non interdum lectorum unguibus & graphiis expungatur severissimis. Quorūm verò hæc? roget alius. Hortaberis me paucis abhinc diebus, ut ego frivolas quādam nugas, à me tumultuario & interrupto plerunque studio congestas, curarem imprimendas: quinetiam me stultitiae arguere videbaris, quòd tamdiu hoc ipsum facere superledissem. Næ tu ipse multūm deliras, qui Horatii non perpendis consilium, monentis nè præcipitetur editio, nonūmque prematur in annum. An verò non vides plerosque primæ in dicendo celebritatis viros, deletiles Censorum spongias pertulisse? Si ergò has mei laboris primias eventilarem, quid inde futurum diceres, cùm nihil dum commentatione dignum scripserim, nihil, quod marcentem lectoris stomachum non magis ad somnum provocet, quam ad amplius legendum everberet? Quicquid habeo, parentibus refero acceptum: magis tamen nitar honori meo consulere, quam incautis eorum judiciis temere assentiri. Vale.

Epistola 4.

6272

divisus parvus

6272
Cum propter voluptates eò tui te parentes miserunt, quòd solent, qui bonas amant disciplinas: da operam, quæso, ut eam, quam de te ceperunt omnes, non fallas opinionem. Dicebam novissimis, quas ad te dedi literis, quantum matri tuæ doluisset, quòd accepisset, te parùm adhuc, aut nihil omnino, in bonis literis promovisse. Esse malignæ conditionis, si amicorum (qui tibi honesta & profutura consulunt) precibus nihil condonares. Tuum est nobis obediare, ut nostrum, te hortari. Aliquidne tibi suademus, quod factu non sit utile? Nos, si nescis, tuæ, non nostræ, utilitatis fatagimus. Negligentiam tuam & inertiam sùlque déque feremus, nisi eam sciremus tibi futuram detrimento. Fac ergò quod monemus, & prosperè tecum ages.

TEXTO RIS

4
tur. Si enim feceris, omnia ex animi sententia abunde tibi suppeditabimus. Vale.

Epistola 5.

Cum certò videoas ad nullius rei summam nisi præcedentibus initis perveniri posse, mitor maxime quod minores disciplinas (sine quibus tamen non est majoribus locus) adeò spreveris, ut earum studio tibi omnino interdixeris. An quia procul ab ostentatione posita sunt, inutiles propterea, & infugiferæ tibi videntur? Uisu venit, ut qui i minoribus primum elementis exerceri vel recusant, vel erubescunt, in his quæ sublimiora sunt infirmum ingenii sui captum præbeant, & experiantur. Neque enim credibile est firmum fore ædificium, quod invalidis ruinosisque ruitur fundamentis; aut eos magno oneri non succubituros, qui permodico fatiscant. Si laperes, altiora non molireris; sed potius imitareris aviculas, quæ nidis suis nunquam egrediuntur implumes, neque prius aeri corpuscula committunt, quam, facto primum periculo, sese idoneas ad volatum didicerint. Vale.

Epistola 6.

EMergunt quotidie novæ mihi anxierates, quæ animum meum lupræ quam cuiquam credibile sit varie distorquent. Sed nihil est, quod dolorem meum magis adaugeat, quam cum turpissimæ tuæ vitæ venit in mentem. Effluxit jam triennium, ex quo sumptu non modico tui te parentes in scholis nurrierunt, tibique omnia ex animi tui sententia abunde suppeditarunt. Fuere tamen receptæ fidei homines plerique, qui paucis abhinc diebus mihi narrarunt, te parum adhuc, aut nihil omnino, in bonis literis promovisse: ita ut tertio quoque vocabulo barbarissimum committas. Egeris ut voles: vive tuis legibus: ego te missum faciam: sciveris tamen,

men,

melius

T

beas
cere
vide
tiaz
re,
&
ceri
cide

In Rebus: multis profitat bonæ sententii quam maleficit.
In memoriam

Epistola.

5

men, rebus tuis peſſimè conſultum iri, niſi vitam in
melius commutaveris.

DISTICHON.

*Tot fortunati ſine morbo ſint tibi menses,
Tempore quoſ verno parturit Hybla favos.*

Epifola 7.

Nihil facis, ut audio, amicorum confilia: qui tu z
tamen ſtudent utilitati. Neque labore, neque
gravatè fero, quod verba mea ſulque dèque ha-
beas. Doleo tamen quod his non pareas, qui tibi no-
cere, non minùs, quam prodeſſe valeant. Peſſimè, ut
video, rebus tuis conſuletur, ſi ſolitæ ſemper demen-
tiæ iſtititeris, neque apud amicos culpam depreca-
re, niſi eis acquiescas, quibus & animam debes. Vale,
& me ſerio, non joco loqui existimes. Nam niſi fe-
ceris quod moneo, periclitaberis parùm tibi frugis ac-
cidere. Iterum vale.

DISTICHON.

*Non prius incuras duri contagia morbi,
Quam ſeſe immitti copulet agna lupo.*

Epifola 8.

Si existimarem literas meas aliquid ad ſtomachum
ſtum facturas, tibique fore plaſibiles; ego te non
minùs ſcribendo ſatiarem, quam tuis ipſe clamor-
ibus ad hoc agendum me jampridem compulſiſt. Culpam enim deprecaſi, aut noxā me eximere non
poſſim, ſi repulſam à me patēreriſ, cui te hactenus
totum devovisti, quemque tuis ſemper opibus juviſti,
& conſiliis. Sed cūm videam eorum nomen pericli-
tari maximè, qui suas ineptias viris ſaltrem eruditis,
tuique ſimilibus, non tam legendas, quam ridendes
exponunt, & eventilant: ego infirmitatis me z
deterritus conſcientiā, nugas meas tanti viri judicio non
auſim exponere. Nam ſi ſcriberem, riſum (certò
ſcio) moverent tibi mei barbariſmi, & te ab amore
mei

mei fortasse diverterent. Quare nostræ vellem de- ximè ,
precationi veniam non deroges. Vale decus literarum. ad perp

DISTICHON.

Sint tibi tot nummi, tot opes, aurique talenta,
Poma quot Alcinoi nobilis hortus alit.

Epistola 9.

EX quo tempore ad bonam frugem te recepisti, ca-
vistique ab eorum commercio, quos, more pecu-
dum, Veneri & voluptatibus non pudet indulge-
re: tantam ubiq; locorum famam tui nominis con-
citasti, ut vicatim compitatimq; te prædissent omnes,
ac Deum penè faciant. Quòd si eo, quo cœpisti, pede
perrexeris, certò scio, tantam amicis futuram inde læ-
titiam, ut ne digitum quidem transversum à nominis
tui commendatione recessuri sint. Pater tuus (nihil
communis car) tantam ex ea re cepit voluptatem, ut
jam se totum tibi devovisse, reliq; que omnibus aliis,
quos habet, liberis, in tuam unius jurasse utilitatem
videatur. Quare prudenter, mea quidem sententiâ,
feceris, si à scopo virtutis non declines. Vale, & recte
monentem sequere.

Epistola 10.

Redebas, ut opinor, te tuis verbis fore mihi for-
midolosum, cùm nuper irascereris, evomerésque
quicquid in buccam veniret. Non sum is qui
fulgura ex vitro reformidem, cuiq; terrori sint fuitiles
& importunæ, qualibus tunc temporis strepebas, com-
minationes. Convitia tua nullo me detimento affici-
unt. Si tamen solitâ semper loquacitate stomachum
mihi moveris, faciam te tuæ stultitiae pœnitere:
Iecus enim illatæ tibi injuriæ culpam præstarem;
cùm tamen rebus tuis, perinde ac meis, hactenus
semper consuluerim. Vale.

Epistola 11.

Nescio quām odiosa mihi semper fuerit superba
& impudens hominum arrogantia, eorum ma-
ximè,

de- ximè , qui cum ex humili & peregrina conditione ,
rum. ad perpinguem conscenderunt , adeò protinus info-
telunt , primæque paupertatis obliviscuntur , ut ne-
minem præ se ducant hominem . Cujusmodi morbo
quoniam tota laboras cervice , periclitari mihi libu-
it , possem nécne aliquo velut hellebore contagiam
hanc cerebri tui expurgare dementiam . Qui utinam
pressius paulò generis tui vilitatem examinares , ac
reminisceris , quoties pater tuus ostiatiim , domes-
catusque stipem emendicavit . Tu pridie quā
huc venisses , nè obolum quidem habebas , unde
restim emeres . Nudus eras tanquam ex matre .
Si benignior tecum fortuna iulerit , & utramque
(quod dicitur) mammam dederit lactandam , debes
propterea tantum tibi arrogare , tuoque indulgere
supercilium , ut jam pavonis flabellum & exuvium le-
onis præ te feras ? Si divitias illas tuæ virtuti magis ,
quam fortuito casui adscribis , tota erras viâ : nam si
fortuna ex hominum meritis opes dilapsaret & lar-
giretur , multi certe emendicarent , & inediâ consu-
merentur , qui bonorum habent myrmecias : multi
contrâ (in quos novercatur eadem fortuna) opule-
scent & drachmæ grandine operirentur . Quare
nosce teiplum , & tuorum natalium , qui ortu Nili
sunt obscuriores , reminiscere . Vale .

Epistola 12.

Non desisto literis ferè quotidianis aures tuas
nonerare , tēque hortari , ut verbis antiquariis
& inusitatis tibi interdicas . Nihilominus tamen
quotiescunque scribis , tota tua oratio obsoletis adeò
scaret vocabulis , ut conjectare plerunque me oportet ,
quid sibi velint tua verba . **N**escio an inusitatum
eiusmodi sermonem gratum cūquā existimes :
sciveris tamen tantum mihi displicere , quantum
literatis placet Cicero . **P**luris multò facerem
protritas & proculqas dictiones , quam priscas
illas

NOTE

This volume
tight binding and
effort has been
duce the centres
result in

academy
microform

me has a very
and while every
een made to repro-
tres, force would
in damage

academic
forms

mei fortasse diverterent. Quare nostræ vellem de-
precationi veniam non deroges. Vale decus literarum.
ad per-

DISTICHON.

*Sint tibi tot nummi, tot opes, aurique talenta,
 Poma quot Alcinoi nobilis hortus alit.*

Epistola 9.

EX quo tempore ad bonam frugem te recepisti, cæ-
 vistique ab eorum commerciali, quos, more pecu-
 dum, Veneri & voluptatibus non pudet indulge-
 re: tantam ubiq; locorum famam tui nominis con-
 citasti, ut vicatim compitatimq; te prædicens omnes,
 ac Deum penè faciant. Quòd si eo, quo cœpisti, pede
 perrexeris, certò scio, tantam amicis futuram indè læ-
 titiam, ut ne digitum quidem transversum à nominis
 tui commendatione recessuri sint. Pater tuus (nihil
 comminiscar) tantam ex ea re cepit voluptatem, ut
 jam se totum tibi devovisse, reliq;isque omnibus aliis,
 quos habet, liberis, in tuam unius jurasse utilitatem
 videatur. Quare prudenter, meā quidem sententiā,
 feceris, si à scopo virtutis non declines. Vale, & rectè
 monentem sequere.

Epistola 10.

CRedebas, ut opinor, te tuis verbis fore mihi for-
 midolosum, cùm nuper irascereris, evomerésque
 quicquid in buccam veniret. Non sum is qui
 fulgura ex vitro reformidem, cuiq; terrori sint futilis
 & importunæ, qualibus tunc tempotis strepebas, com-
 minationes. Convitia tua nullo me detimento affici-
 unt. Si tamen solitâ semper loquacitate stomachum
 mihi moveris, faciam te tuæ stultitiae pœnitere:
 secus enim illatæ tibi injuriæ culpam præstarem;
 cùm tamen rebus tuis, perinde ac meis, hactenus
 semper consuluerim. Vale.

Epistola 11.

NEscio quām odiosa mihi semper fuerit superba
 & impudens hominum arrogantia, eorum ma-
 xime,

in de- ximè , qui cum ex humili & peregrina conditione ,
rum. ad perpinguem concenderunt, adeò protinus info-
telunt, primæque paupertatis obliviscuntur, ut ne-
minem præ se ducant hominem. Cujusmodi morbo
quoniam tota laboras cervice, periclitari mihi libu-
it, possem nècne aliquo velut hellebore contagiam
hanc cerebri tui expurgare dementiam. Qui utinam
pressius paulò generis tui vilitatem examinares, ac
reminilceris, quoties pater tuus ostiatim, domes-
catumque stipem emendicavit. Tu pridie quā
huc venissem, nè obolum quidem habebas, unde
restim emeres. Nudus eras tanquam ex matre.
Si benignior tecum fortuna tulerit, & utramque
(quod dicitur) mammam dederit lactandam, debes
propterea tantum tibi arrogare, tuoque indulgere
superclilio, ut jam pavonis fabellum & exuvium le-
onis præ te feras? Si divitias illas tuæ virtuti magis,
quam fortuito calui adscribis, tota erras viâ: nam si
fortuna ex hominum meritis opes dilpenſaret & lar-
giretur, multi certe emendicarent, & inediâ consu-
merentur, qui bonorum habent myrmecias: multi
contrâ (in quos novercatur eadem fortuna) opule-
ſcerent & drachmæ grandine operirentur. Quare
nosce teiplum, & tuorum natalium, qui ortu Nili
sunt obscuriores, reminiscere. Vale.

Epistola 12.

Non desisto literis ferè quotidianis aures tuas
oneras, tēque hortari, ut verbis antiquariis
& inusitatibus tibi interdicas. Nihilominus tamen
quotiescumque scribis, tota tua oratio obsoleris adeò
scaret vocabulis, ut conjectare plerunque me oporteat,
quid sibi velint tua verba. Nescio an inusitatū
ejusmodi sermonem gratum curquā existimes:
sciveris tamen tantum mihi displicere, quantum
literatis placet Cicero. Pluris multò facerem
protritas & proculatas dictiones, quam priscas
illas

illas, quæ nec tibi frugem afferunt, nec eruditis
luptatem. Proinde (si me ames) Phavorinum
quare consulentem, ut verbis utamur præsentibus
annis
moribus priscis vivamus. Vale.

Epistola 13.

Nuper mihi quidam retulerunt, cò te imp
dentiaē concendiſſe, ut jam non erubet
cum ganeonibus perditissimisque patrimoniorum
decoctoribus converari, qui omnia prandis
rum gurgitibus absumunt & abliguriunt. Quo
super
ubi primum accepi, non potui à lacrymis tem
perare: adeò me tuæ calamitatis miseruit. Qui
autem de patre tuo loquar? vix certe fidem im
petrarem, si verbis vellem consequi quantum
distorqueat, & excruciet. Miro, quòd te non pu
deat tuæ immanitatis, qui decrepitum illum mo
ti & capulo vicinum, & jam in Proserpinæ (quo
dicitur) peculio annumeratum, sic affligas: qu
ab amore tui nunquam nè latum quidem unguen
recessisse vilus est. Egeris ut voles, nunquam ta
men satyras & virulenta linguarum verbera decli
nabis, quantisper ad bonam frugem te receperis
Vale.

Epistola 14.

Qui miseriam sibi fabricant, & asciam erubitu
luis illidunt, si forte fortunā in discrimen ali
quod impegerint, non est quòd cuiquam irascantur
aut in alios quam scipios, acerbitaris suæ virus evo
mant. Tu, ubi satis Veneri & gulæ indulſisti, vir
tutēsq; omnes, reclamantibus nequicquam amicis:
te relegāſti: ed tandem miseria redactus es, u
quorsum te vertas, aut quem implores, nescias. Qui
quæſio, in culpa? Nōnne certatim omnes hoc ipsum
prædiximus tibi futurum? Verba nostra contemptu
ribi fuerint & ludibrio. Nunc si tuâ unius causâ
infortunium feras, patienter patere. Vale.

Epistola

Epistola.

9

Epistola 15.

N incredibilis me tenet admiratio, quod crescentibus annis nihil plus sapias, quam cum in puerilibus balbutires cunabulis. Netno est adeò delirans animi, quem suæ tandem stultitiae non poeniteat. Te imp̄ uelē cunctis que nec piget, nec pudet, rebus tuis etiam pessum euntibus, cunctisque naſo te suspendentibus, & pononisticā eludentibus fannā, quod nuces nondum reliqueris. Dic quæſo, quonam modo apud parentes Quo super vitia rationabere, niſi his ignominiae tenebris s tem emergas? Fuerat nobis in summa votorum bene Qui semper de te mereri, tēque nullo non honoris genere prosequi. Videreturne tibi vacantis operæ, si his obediens qui tuæ satagunt utilitatis? Hactenus quātā maximā potui benevolentia, te mouui. Verum, niſi blandis hujusmodi verbis animus tuus remollescat, præceps in convitia mutabo, tuisque (quod dici solet) te pingam coloribus. Vale.

Epistola 16.

Nescio quid in patrem deliqueris, tamen audius quartus cum epistolam tuam me præsente legeret, viſus est mihi frontem caperare. Est enim credibile, aut barbarismum aliquem repetuisse, aut aliquod aliud ignorantiae tuæ fecisse periculum. De operam quæſo, ut eum in amore tui contineas, ejusq; indignationem exarmes. Quod erit tibi factu facile, si quid in bonis literis te profecisse viderit. Hæc ego jampridem tacite & in aurem tibi dixeram: iterum dico, ne posthac excusationis veniam fore tibi confidas. Observare debes quantum hactenus te dilexit, cum subtilius quam tibi deesse permiserit. Niſi feceris quod moneo, pessime rebus tuis video consulturn iri: nam præter ludibrium, quo uſcieris, amici tui omnes te deserent; quod si fieri, quomodo vives, nullo manum porrigit? Vale.

Epistola

Epistola 17.

EO foras, quando rediturus, nescio; quam
tissime tamen potero, redibo. Commendo ti-
rem domesticam. Suffragium meum demer-
beris, si me absente sine tumultu omnia & citra pu-
veris jactum sese habeant: ita vivas, ut nihil in te n-
atu dignum percipient liberi mei. Habent enim n-
sum, & haec proprius observant, quae deteriora sun-
Si cui flagitio succumbas, reminiscetur, nec te po-
terunt revereri, quem criminis obnoxium cognove-
runt. Quod si inculpatam tuam vitam percepierim
non solum mandatis tuis assurgent, sed & aspectum
reformidabunt. Vale.

Epistola 18.

PUerum habeo eleganti formam, & ingenio facili-
quem, quoniam magnam spem futurae virtutis
pollicetur, studio literarum devovere constitui,
& tuus primum committere disciplinam. Si quid sub-
te profecerit, faciam ut tui te laboris non paeniteat.
Si quid fortasse tibi offerat, nolo ut assensu quidem, aut
eo plus, in munib[us] ab illo accipias. Laboribus
tuis cumulate & largo foenore satisfaciam, si modo
eum talem reddas, qui aliquando suam doctrinam ami-
cos omnes ab injuria mortalitatis afferat, & obli-
vionis. Quod faciet si tantum docendi illum desideri-
um te teneat, quanto discendi ille trahitur. Vale.

Epistola 19.

Nescio quo pacto alienae semper calamitatis te-
neat me commiseratio: quotiescumque tamen
amici mei quid detrimenti capiunt, aut fortu-
nae flagellis vapulant & confodiuntur, eorum jactura
non minus animum meum everberat, quam si ipse
naufragium facerem, aut meis quoque rebus pessi-
mè viderem consultum. Propterea cum videam fa-
mam tuam indies periclitari, me oportet (ut dolo
satisfaciam, & animus meus conquiescat) reb-

tuī manū dare. Omnes magnopere tristamur, quōd
perditissimis quibusdam & libidinis compertæ nebu-
lonibus adhæreas, qui neque Deum timent, neque
homines reverentur. Qui si corruptis suis moribus
aliquantò diutiùs te inebriaverint, jam nullam tui li-
berandi spem relinques, & actum erit de tuo nomine.
Sin eorum vinculis properè te eximas, adhuc morbo
tuo mederi poterimus. Et quamvis primi tui mores
patri stomachum moverint, tamen velit nolit, ab eo
veniam extorquebimus, modò in hisce longiùs mora-
ri desinas, & meam exspectationem non destituas.
Per me non stabit, quo minus in parentum amorem
redeas. Dii faciant, ut nostra hæc exhortatio aliquem
tuæ menti relinquat aculeam. Vale, & verborum
meorum reminiscere.

Epistola 20.

AMo te plusquam capiat humanæ mentis conje-
cta, Corneli suavissime, neque est mihi fre-
quentius votum, quām ut tuæ semper voluntati
respondeat fortuna, & omnia ex animi sententia con-
sequare: & si scirem operâ meâ tibi esse opus, accom-
modarem me tuis rebus, vel usque ad aras. Cùm ta-
men venit in mentem canescens illius & decrepiti
parentis tui, quem non sine nota & postica multorum
fanna turpissimè reliquisti, nequeo mihi temperare,
quo minus ingratitudini tuæ irascar, vel (ut verius di-
cam) impietati. Quid enim inhumanius debet dici,
quām si trementem sénio, & morbis affectum paren-
tem filius gravatim videat, nedum non adjuvet, cùm
ratione parentibus brutis, modicisque animantibus
hoc ipsum sit odiosum? Ciconiæ genitricum sene-
ctam invicem educant. Gires genitores suos fessos
senectâ, alunt insigni pietate. Quid autem hæc te-
stimonia exemplis præpono domesticis ac vernaculis?
Iles ipsi alumnos suâ morte tutantur sæpenumero:
libus tamē nil præter vilissimam stipem (utpote
modica

modica panis, idque hordeacei, fragmenta) suscipiunt. Neque moveris, tuam ipsius naturam videntur brutis deteriorem? Quis hoc non execretur? Qui temperet inventivis? Pater tuus assidue languet, nullā non horā laborat morbo, & capris ipsis (quod aiunt) est febriculosior: neque tamen morienti dextram porrigit. Dii immortales, ut jam exulat probitas! ut peſſum iēre boni mores, cūm jam natos nihil parentum milereat! Dic bona fide, si nunc epulari laute, si abundē rerum omnium tibi suppetit, id ipsum cui acceptum referri convenit, nīſi patri, cui vitam ipsam debes etiamnum? Meditarisne impudentissime, quid de te vicatim prædicetur, aut quanto tibi criminī vertatur, cūm nitidā & bene curatā cute ac probē saginato corpore incedis ampulloſus, patre tuo jam semimortuo? Mortuam Murānam flevit Hortensius Orator multos dies atratus: tu patris morientis non miserabere? O mala tempora? O perditam ætatem! Velim, nolim, taceam oportet. Plura enim dicere non permittit animi ægritudo. Supereſt tantum, ut respicias, aut non ægrē feras, si ab amore tui receſſero. Vale.

Epifola 21.

Quām bene decipiuntur, qui domūs vestræ rui-nam sperant propediem tuā virtute restauratum iri, cūm tu (cuius interest assiduo labore lucrum venari, & domesticarum rerum fatagere) non ſolū nihil acquiras, ſed & jam parta devores, ludisque & conviviis omnia absorbeas, quæ pertinaci & improbo ſudore parentes tui colligerunt! Hæc cine eſt illa tui exspectatio? Sic amicorum opinioni respondes? Nescis (me miserum) nescis, quām gravem tibi tu-isque facias plagam. Pigritare quām diu voles, por-rectisque (quod aiunt) pedibus & in utramvis a-rem quiescas: timeo tamen, nē, ubi diuturnum ſtul-

titiae

scipi-
iden-
Qui-
guet-
quod-
dex-
robi-
nihil-
ulari-
osum-
itam-
tissi-
tibi-
e ac-
e tuo-
Hor-
rien-
itam-
enim-
tan-
e tui-
ru-
tum-
ve-
lum-
e &
pro-
illa-
des?
tu-
por-
cul-
tice

titiae tuæ somnum indormiveris, ad resipiscendum serò consurgas, & expergiscare. Demum si casu aliquo infortunium feras, & novercam tibi Nemesim experiare, quis cachinnis temperabit? quis te naso non suspendet? quis de te otiosa garrulitate non fabulabitur? Scio verba mea nullum menti tuæ aculeum relictura: ne tamen causeris, tuæ te utilitatis nūquam monitum fuisse, neu jacturam tuam cuiquam impropriæ, & impingas, doceri volui, per me non stetisse, quo minūs bene & prudenter vixeris. Vale, & desertam omni ornatu ac verborum lautitiâ epistolam boni consulas.

Epistola 22.

Mirum non debet videri, si nostræ ætatis liberi ab omni morum honestate recesserint, & velut impudentes, ac inverecundi ganeones unicuique jam virtuti dixerint extremum vale. Neque enim fieri potest, quin cùm à nobis infantuli, & ab ipsis quidem semper astris corruptelam & improbitatem imbiberunt, adulti quoque tenacissimè retineant. Nos autore Fabio (cùm adhuc repunt) infantiam deliciis solvimus: gaudemus, si quid turpe & impudicum dixerint: verba nè abjectissimis quidem porcariis, aut mulionibus permittenida, risu & osculo excipimus: aut (quod turpius est multò) aliis dicenda in aurem susurramus. Quid, hac innutriti contagione, ubi adoleverint, flagitiis non experientur? qui priusquam hiscere, aut rectè proloqui possint, turpisimis & impurgabilibus maculis jam se totos & auriū tenus immerserunt, voluptatimque delicias concitaverunt, priusquam quid esset voluptas, agnoscerent. Demum quam illis mercedem rependent, à quibus licenter adeò & molliter sunt innutriti? Eos ut suæ turpititudinis autores arguent, & insimulabunt, nedium eis non assurgent. Prudenter quo circa secesserit,

rit, cui aliena jactura melioris consilii suggestit argumentum.

Epistola 23.

Quoniam ego multis audientibus nuper docui, quantum pueris detrimentum afferat mollis illa educatio, quam indulgentiam dicimus, efflagitasti, ut aliquantò uberiùs tibi aperiam, quibusnam institutis & moribus liberos tuos formare debeas. Quod (quamvis ægrè feram studia mea quibusunque negotiis interpellari) facere tamen non recusabo, nè nihil omnino amicitiæ nostræ videar condonasse. Imprimis, quod ad mores spectat, cave nè corruptis juvenibus adhæreant, qui pernoctant in alea, dies integros compotant & lasciunt. Nam si hujusmodi maculas ab infantia contraherent, nihil esset de futura probitate sperandum. Compara tibi præceptorem sanctissimum, cuius sanctitas teneriores ab injuria tueatur, proiectiores à licentia deterreat gravitas. Neque enim, si me audis, eorum doctrinæ magis, quam moribus consulas: absit enim, studiis magis, quam virtuti scholas prodesse. Secùs enim bene vivendi ratio potius esset eligenda, quam vel optimè dicendi. Laboribus paulatim sunt assuefaciendi; non tamen pondere, cui superesse nequeunt, opprimendi. Si delinquent, si mendacii convincantur, si jugum detrectent, si vel tantillum quidem remurmurent aut muginentur, acerrimè vapulent: neque prius parcat flagellis, aut animadversioni temperetur; quam & arrogantia cognoscatur emollita, & tranquilliores oleo, aut pepone molliores facti sint. Quod si verborum lenociniis iram præceptorum velint exarmare, adulabilis eorum sermo omnino dandus est ventis. Ante omnia cavendum puto maximè, nè eorum delictis conniveant, neu consultò dissimulentur errata, ubi palam sceleris comperti fuerint. Si bene fecerint, laus eorum quandoque non est suppressenda: ut

Comparan-
dus præ-
ceptor me-
rum san-
ctimoniam
in signis.

eo ve-
dent
natio-

Si
co
n
enin
nari
rem
mac
tant
Sit
tam
rex
mo
erit
nos
teip
nis

N
tu
co
se
ca
a
t
c
i

eo velut gloriolæ sumo pellesti, acrius solito virtutis
dent operam. Importuna redeuntis ad te nuncii festi-
natio plura scribere non permisit. Vale.

Epistola 24.

SI essem ex eorum numero, qui criminatorias ami-
corum epistolas cum bile & stomacho excipiunt;
non paterer tam diu me tuis literis objurgari: aut
enim desidiam meam culpas, aut arrogantiam crimi-
naris, aut in voluptates declamas. Sed cum non igno-
rem, te hoc alioversum facere, quam ut nomini meo
maculam inuras; quidquid scribis, boni consulo:
tantum abest, ut aures tuis consiliis velim occludere.
Sit vita mea moribus non usquequaq; probatis, adhuc
tamen dabitur mihi laudi, si probe monenti assur-
rexero. De his hactenus. Porro si qua ex tuis illis
monumentis sub incudem jam satis revocata maturu-
erint, fac in lucem prodeant & eventilentur: cum ut
nos pleniore obsequio tibi demerearis, tum etiam ut
teipsum ab omni incommodo mortalitatis & oblivio-
nis afferas. Vale.

Epistola 25.

Nescio certè si existimes te operæ pretium facere,
aut multum haurire lucri, dum severè adeò, &
Stoico velut supercilio vitam meam criminari.
At ut intelligas te nec hilum proficere, ego verba
tua nihil penitus duco. Nam cum tetrici nimium
censores mihi displicant, hi omnium maximè, qui
se erratis alienis ingerunt Aristarchos, & aliis prædi-
cant bene vivendum, cum ipsi turpissimè vivant. Si
audiveris me vel minimum peccasse, exclamas pro-
tinus, & naso non aliter suspendis; quam si vel parri-
cidii, vel stupri me compertum haberet. Quali verò
mores tui intus & in cute unicuique non essent ex-
plorati. Tu bonam ætatis tuæ partem contrivisti

ludo ; universum ferè patrimonium latrunculis & aleâ prodegisti: nihilominus tamen simulatâ, & quadam vulpinâ sanctitate alienis illatras delictis. Dices non meâ interesse, quid agas observare. Certe non video, cur pluris tuâ referat, meos mores objurgare, quâm me sceleribus tuis irasci. Propterea vel alienam vitam culpare desinas, aut ipse ducas inculpatam. Secùs tuæ censuræ nec unius assis æstimabuntur. Vale.

Epistola 26.

Fieri nequit, ut missum te faciam, nisi priùs culpandi tui argumentum mihi auferas. Si dixeris, te culpâ carere, ac nihil commeruisse, dicto citius & sub manum mendacii te convincam. Nuper cùm unâ cœnaremus, suaferam tibi, ut relictis quibusdam nugis, Græcas amplectereris literas: quòd ab his fluxerint Latinæ, & ad imponendum bonis studiis Colophonem plurimum cœducant: & adeò quidem, ut sine his perfectus dici debeat nemo. Fidem dederas, facturum te quod dixeram: Neque omnino quidem stetisti promissis: nam primis elementis dedisti biduum: verum mutatâ pòst paulò sententiâ, aliò negotii animum convertisti, solâ (ut credibile est) levitate ductus & inconstantiâ; quæ te Proteo mutabiliorem arguit facile. Si dicas terrori tibi fuisse ejus rei difficultatem: non diffitebor amaras esse studiorum radices; verùm hanc molestiam dulcissimorum indè fructuum comes pensat utilitas. Propterea, si quid loci apud te habent nostræ exhortationes, eò revertere, unde impudenter desiluisti, neque primo labore terreas: nam quas in portu credis tenebras, tibi postea sole clariùs elucent. Si annum integrum sub hoc jugo durare non graveris, nullius postea desiderabis operam. Solus poteris sine cortice natare. Vale.

Epist.

Epistola 27.

Ubi pater tuus sumptu domesticæ charybdis rem omnem usque ad assem & pulvisculum prodegit, nè ostiatim liberos stipem oporteret emendicare, coactus est omnes mechanicis artibus colligare, præter te unum, quem meo unius beneficio Academicis devovit, eâ exspectatione, ut proficeres & vestræ omnium consuleres paupertati. Cæcutis plurimùm, si non videas, tecum melius quâm cum cæteris actum esse. Fratrum tuorum alter est alutarius, alias lapi-cida, alias institor, alias figulus, alias phrygio, alias fullo, alias pegasarius. Omnes quotquot sunt, cum paupertate nocturno diurnoq[ue] labore dimicant. Nulli omnium meliùs, quâm tibi consultum, modò fortunam sequaris ducem & occasionem nunc capillatam effugere, & calvam fieri non permittas. Si vis evadere in virum magnæ & reconditæ literaturæ, prius oportet, ut ab ipso statim principio te totum labori devoveas. Ante omnia solida jacias fundamenta, nè corruat quicquid super exstruxeris. Nullam de te mihi frugem polliceor, si remissus primùm videreris, & in ipso (quod aiunt) portu impingeres. Cùm te studiorum tenebit satietas, non offendet me aliquantula sudoris remissio; parcè tamen hæc tibi indulgeas: nam qui diu nimis ab instituto opere desuescunt & feriantur, otii consuetudinem plerunque induunt. Constitui de te mereri quâm optimè, nec sententiam mutabo aut calculum reducam, modò spem meam non fefelleris. Dura patere: futurum est enim, ut te laboris tui non pœniteat, cùm satis olei consumperis. Vale.

Epistola 28.

Vulgò dicitur, eos non facile emergere, quorum virtus paupertate caligat. Quod adeo verum est, ut paucis admodum pauperibus liceat opulescere, domi.

*Non facile
emergunt
quorum
virtutibus*

niſi vel utramque fortunæ mammam ſuxerint, au-
prodigiosum aliquid ſuā comminifcantur induſtria.
Cui infortunio ſupremum illud accedit malum, quod
ubique ferè gentium miseriſ illudant felices, & ſcar-
abeos contemnant aquilæ. Neque tamen propter
melior tibi conditio desperanda eſt: nam quamvis
hoc ſeculo ſufficiens virtuti merces non exolvatur,
neque tamen uſque adeò exulârunt literæ, quia
quandoque Principibus placeant & familiareſcant
literati, pinguiorēmque fortunam ſibi ipſi faciant.
Quod si nihil melius tuis unquam votis acceſſerit,
adhuc futurum eſt, ut te ſtudiorum tuorum non
pœniteat: hoc ſaltem lucrifeceris, quod ſcientiā, &
multarum rerum cognitione à brutis diſſeres. Vale.

Epiftola 29.

Nunquam ferè ad me ſcribis, quin opinionem
meam roges, quid de ſtylo tuo mihi videatur:
ſed ſanè quid reſpondeam nihil dum certum ha-
beo, quod certum, & ſui ſimilem ſcribendi modum
non habeas. Nunc enim impensiū te delectat La-
coniſmus: nunc variā verborum ſupellecile oratio-
nem locupletas. Nihil tamen (ut verè dicam) ad-
huc reperi, quod abhorreat à caſtimonia linguae Ro-
manæ; neque eſt ullus, qui ſermonis tui puritatem
non deſciilaretur, niſi quibusdam moleſtum & grave
eſſet auditu, quod pleraque triduo tibi ſingas elabo-
rata, in quibus tamen temporis multum & operæ
collocâſti. Hâc ostentatione ſi careres, nihil daretur
tibi probro: at dum ingenii gratiam ſtudes demere-
ri, otiosam lectorum in te gaſtulitatem excitas, fuſci-
tásque: & facis, ut immodicis nugis obſtrepant ar-
rogantiæ tuæ. Quare vide, nè dum tibi places, mul-
tiſ diſpliceas. Vale.

Epift.

Epistola 30.

Hactenus aures tuas verbis onerare non destiti, ut & torpere desineres, & tandem aliquando ad virtutes expurgiscereris. Quod te facturum dejeras, si vetus tibi condonaretur culpa. Condonata est, & puerilem stultitiam omnes connivente oculo dissimulavimus: neque tamen experimur te factum aliquantò meliorem. Si tui sceleris te non pudeat, periculum est, nè ea mali suboriatur consuetudo, cui, cùm velis, mederi nequeas. Interrupi interim negotia mea, ut honori tuo consulerem: nec me quidem pigebit hoc fecisse, modò resipiscas tandem, ac dementari desinas. Sin pergas semper facere, ut cœpisti, finem faciam exhortationibus. Liberum tibi relinquatur, utram sequaris viam, voluptatisne an virtutis. Denum si casu aliquo infortunium feras, aliorum esto judicium, quis fuerit in culpa. Vale.

Epistola 31.

Cum ea ferè sit omnium natura, ut suarum potius rerum quam alienarum satagant: adeò tamen utilitas tua semper mihi fuit curæ, ut yix effluixerit momentum, quo me ceperit tui oblivio. Quare non ægrè feras, aut ab amore tui me recessisse arbitris, si interim vitiis tuis irascar. Reclamavi, fateor, quod illiteratis quibusdam fabulis tempus contereres. Sed hoc ipsum feci, ut aliud studium complectereris, unde plus frugis aliquantò referres. Et si non putarem tibi probatum iri quæ dico, sanè missum te facerem. Hoc unum tibi persuadeas, me tui semper studiosum fuisse, & qui te ardentiùs amet, esse neminem: sed cùm video famam tuam apud verbosas hominum linguas periclitari, tacere nequeo: neque si vellem, permitteret tuæ laudis desiderium: quo, dispeream, si quid unquam ardentiùs cupiverim. Vale.

Epistola 32.

Quatuor abhinc annos frequentius literis te salutavimus, neque tamen certiores sumus facti rerum tuarum. Quid sit in causa, conjectare non possumus. Credibile non est, tantis te negotiis districtum fuisse, ut tanto tempore nullum omnino scribendi otium potueris tibi suffurari. Aut ergo nostrâ te cepit oblivio, aut negligentiae culpâ non cares. Quam pridem enim te monuimus, ut non solum scriberes, sed ad nos ipse revertereris, & matrem capulo vicinam reviseres. Si venires, amici omnes quos longa tui satiagat exspectatio, animi curas discuterent, incolunitati tuz gratularentur, obviis te manibus exciperent, & longâ salutarent præfatione. Meditare, quanto spestandi tui desiderio ardeant omnes. Nullâ non horâ de te loquimur, & vitam nobis acerbam putamus; quod tamdiu consuetudinis tuz fructu careamus. Propterea si nos amas, fac nobis aliquantulum videndi tui copiam. Vale.

Epistola 33.

Audabilis mihi videtur Gymnosophistarum consuetudo, apud quos pueris, qui nihil quotidianæ frugis afterunt, cibus denegatur. Nec minus præbanda est Amasis regis Ægypti sanctio, qui edicto jussit, ut singuli quotannis apud cujusque præfecturæ præsidem ratiocinarentur, unde viverent: eisque mors inferretur, qui non facerent. Quod utinam nostro quoque seculo observaretur: Non tot paup'rum nequam, & nihil reperirentur nebulones, quot ubique ferè gentium reperiuntur: quibus nullum est aliud negotium, quam ut prona & obediens a ventri pecora toto die crapulari, aut alienæ insidiari vitæ. Quorum perditos mores quotiescumque memoria repeto, videre videor desolatam & multis madentem lachrymis Iustitiam, quæ & principum negligentiae irascatur, & Senatum jam sepultum somno, aut conniventem ar-

guat,

Gymnosophistarum
consuetudo
laudabiis.
Amasis re-
gis Ægypti
probanda
sanctio.

guat, & nisi obviām ab omnibus properē eatur, resistaturque pullulantibus abundē flagitiis, in tantum se propagabit iniquitas, ut nullus sit futurus virtuti locus. Actum erit de bonis moribus, exulabit probitas, & improbitati jus relinquetur sedendi in Orchestra. Proinde Corneli, siquidem me amas, (ut amas) cave nē eorum numero adscribaris, qui natu-ram sui partūs pœnitere faciunt, & antiquissimum illud chaos confusis adhuc elementis appetere. Da operam, ut cūm parentes tui interrogabunt quid pro-feceris, dignus reperiare qui vivas, & quem ament. Hoc si feceris, neque te pigebit fecisse, neque illos bene de te meruisse. Vale.

Epistola 34.

Naturā ferè comparatum est, ut quo quisque ma-jore sit doctrinā, hoc & superbiam magis, & su-percilium severius contrahat. Nec sanè mirum. Nam & volucribus quo plures sunt plumæ, hoc sub-limiūs in auras efferuntur. Et pavones hoc sese mi-rantur magis, quo latius flabellum proferunt. Sed est hominum genus, qui cūm sint elementarii, & bonas literas nē à limine quidem salutārint, se tamen omni-um primos (si diis placet) haberi volunt; ferūntque à grē, quod non extimentur pluris, & quod quaqua-versum transferint, transeuntibus non assurgatur. Cujusmodi erat nescio quis magistellus & grammatis-ta, qui, audiente nuper idiotarum & veterarum turbā, multis fabulis sic strepebat immodicē, ut im-portunis illis commentationibus populo esset admira-tionis, & magnam doctrinæ opinionem sibi mēreretur. Huc ergo cūm ejus videndi causā certatim omnes convolarent, cœpi protinus percontari, quid illud esset: Eodem omnes ore responderunt, alterum & mundo redditum Ciceronem. Tunc ego cum reli-quis accessi ut percontarer, verum esset, necne, quod de

de nebulone sibi persuaserat vulgus. Sed, dii boni quām nihil inveni, cūm accessi proximē ! Vix orationem proferebat, in qua non tot essent barbarismi quot dictiones. Cūm ego nugis illis aliquandiu fatigatus pertæduissem, temperare mihi non potui, qui eum suā sede disturbarem: quod cūm fecissem, parū absfuit, quin delusa nugis plebecula in me saxis irrueret : tot jam ille fumos vendiderat turbæ, tot veneficiis universum excantaverat theatrum. Quod quiescunque memoriam repeto, non possum nostro seculo non irasci , cui non sit aliud in doctorum literis discrimen. Vale.

Epistola 35.

Plerunque mihi doluit, quod conveniendi tui nulla seſe offerret opportunitas. Eram enim nescius quæ tibi dicturus, in rem tuam magnopere spectantia. Paucis abhinc diebus pater audivit, te voluptatibus irretitum usque adeo, & illaqueatum, ut jam virtutes omnes aspernatus fueris, ac aestimavet nihil. Vale.

Epistola 36.

Est genus hominum, quorum utilitati dum consulitur, se præbere gravantur dociles, ita ut videantur habere minus cerebri, quām cimex sanguinis. Nihil tibi blandiar, nec oleum (quod dicitur) in auriculam tibi instillabo : sed mihi videris unus eis, qui nec scelera sua vellicari, nec videra sibi tangi volunt. Novissimè cūm me consulens, ad quem vitescōpum arcum intenderes, retueram te, nè insectares aulicos istos palpones, qui pellace vulpe benigniores, & in ostio tantum formosi, aureos montes pollicentur, & à tertio usque jugere manus porrigunt, hī tamen sæpenumero fucum faciunt, à quibus amplissima acceperunt munera. Nescio quā diluendi tū sceleris fiduciā consilium meum nauici feceris : hoc ipsum tamen est tibi maximo malo futurum. Nesci

quām

quam austerum sit inculpatè vivere, ubi probitas & virtus exulant? In aula qui Arabicè olen, & in cute sunt purpurati, tūs ulceribus & leprā scatent. Postremo, videturne à virtute alienum, in multam noctem pergræcari, in alea pernoctare, ære alieno obrui, nihil non in honestum audire? Et nè multa, nihil est non probosum. Oportet in primis ab alterius jussu pendere. Religiosè & ad anxietatem usque observandum est, non tantum quid verbis jubeat dominus, aut imperet; sed quid nutu significet, aut digito crepet. Alienā vivendum quadrā: Bullatis nūgis aures sunt præbendæ: unicuique virtuti mittendum repudium. Nihil dicendum est, quod aures tyranni gravet. Si caleat, æstuandum est; si frigeat, tremendum: & plerunque cùm diuturnam servitutem serviveris, si in ipsis iram impingas, ob rem nihili, ob floccos, ob vitiōsam nucem te relegabit, perinde ac vilissimum Canopi vernam: nec primorum laborum stipendium extorquere poteris. Jampridem te hujus rei monueram: tamen verba mea nihili fecisti. Si tui infortunii fueris autor, æquanamiter feras. Æquum est enim, ut faber quas fecit compedes, ipse gestet. Vale.

Epistola 37.

Moris est mihi, ubicunq; locorum vixerim, eorum semper reminisci, quorum beneficio bonæ literæ, injuriā temporum prius sepulta, reviscunt paulatim, & repullulant. Nec sanè mirum: Nam meā quidem sententiā non minoris (minoris autem? imò verò longè pluris) restimandi sunt, qui linguam Latinam à morte vendicant, & pristinæ restituunt dignitati, quām qui civitatibus amplissimis jugum servitutis excutiunt, redditā libertate. Sed est Latinam hominum genus, qui cùm rudere magis, quām loqui propriæ noverint, probis eruditorum votis & conatibus revertuntur, timēntque nè optimæ se propagent disciplinæ. *Quantiæ restimandi qui linguam Latinam revertuntur, timēntque nè optimæ se propagent disciplinæ dignitati.*

In

*Invehitur
in barbares.*

In quos si reclameret aliquis, Deus bone, quibus veterorum tonitribus fulminabunt, quot plaustra convitii onusta removent? Non tantum nos affurgent arietibus renascentis eloquentiae, sed facta velut coniuratione in eos certatim confertimque dimicabunt, neque prius concutere parietes theatrorum, verbisque obtundere desistent, quam sui similes ad latrandum in laudabiles illos linguae Latinae candidatos, & redivivos eloquentiae Camillos excitaverint. Dicere esse Gotthorum Vandalorumque reliquias, quae in Romanam Rempublicam arma parare, resarcire, suisque barbarismis togatum sermonem corrumpere velint. Quare autem velint non video, nisi quod fortiverentur, ut ne quod suis nugis idiotas prius eluserunt, & agrestibus imposuerunt ingenii, redeunte Miner-va principatu ridiculi fiant, & ipsis etiam contemptibiles, quibus prius fuerant admirationi. Sed longe suâ spe falluntur. Nam si luscitandæ semper eloquentiae animum adjecerint eruditæ, tantumque operæ, quantum jam ceperunt, barbaris hujusmodi retrudendis collocaverint: non est mihi dubium, quin pudore deterriti hoc genus Gotthi causâ casuri, ac arenâ cessuri sint, & ad extremum sese in pedes daturi. Quod si suis ineptis contenti viverent, neque cæteros hominum eodem cuperent sordere luto, essent quidem ridendi, non tamen tanto odio habendi. Verum (quod omnium multò turpissimum) cum nullo non verbo solœcissent, indignanter ferunt, non omnes eadem infantia iisdemque barbarismis juvenari & ineptire. Et (quod magis rideas) sacras literas eo esse fato arbitrantur, ut cum his stare nequeat regina rerum eloquentia: quasi Hieronymus, Ambrosius, Lactantius, Athanasius, & alii plures sexcenti barbaræ semper sint locuti, aut eloquentiam cum Theologia non ita conjunixerint, ut nescias utri duarum magis debeas. Quiescite, quiescite philosophastri, nostræ omnium aures

aures vestris jam deliciis callent. Magno vobis malo futurum est, nisi à suscepto in literatas literas bello pedem retuleritis. Nam ut numeroſas Xerxis copias paucifimæ Græcorum turmæ pepulerunt: ita & pauculæ eruditorum centuriæ infinitas vestræ gentis Vandalicæ myriades nullo negotio, & victoriâ expugnabunt incruentâ. Ridiculum est, quod publico exclamatis theatro, renasci hæreses, Antichristos surgere, fidem catholicam ruinam minari. Qui (malum) religionis hostes reviviscunt? hinc, qui ex Græcis ad verbum docent Latina? Quieta erat fides, quis eam commovit? Vos plebeculam in re nihili concitatis, ut eruditis terrori sitis: monstra configitatis, quæ nec fuerunt hactenus, nec posthac sunt futura: neque est quisquam, cui à satyris vestris securus esse liceat, quique loquacitatis vestræ retia possit declinare, cum audiente veterum turbâ sermocinamini? ceu verò ad serendum ocymum sitis nati, & major quædam maledicendi libertas vobis, quam ceteris mortalium sit concessa. Quod si quisquam reluctari satagit, aut eadem tragulâ vos referire, tanti per illarabitis, dum rudi vulgo persuaseritis, eum vel cervicem matris rupisse, vel in patrios minxisse cineres. Et (quod pejus odi) neminem putatis dignum, qui vestra vestigia (si diis placet) lambat & osculetur: quasi verò legitimi sitis naturæ filii, nos spurii tantum; aut sit aliquid in vobis doctrinæ, quod nemo quisquam sperare audeat. Si eloquentiam creditis viliorem, quam cui vacari debeat: respondebo, vos similes esse procis Penelopes, qui cum dominam aſſequi non possent, ad ancillas divertebant. Vos quoque infirmitatis vestræ conscientiâ deterriti, quoniam ad eloquentiam, ut ad solem noctuæ, caligatis, ad quæſtiones quas Fabius Ceratinas vocat, crocodilinōſque divertitis ſyllogismos. Quos tametsi vestrum plerique inutiles fateantur, neminem tamen

habendum

habendum in pretio putabitis, qui fuitiles hoc genus nugas nesciverit. Nunc (nē multis agam) si sapitis, veteris insolentiae cristas retundite. Se cūs, non deerunt, qui tanti fastūs pertæsi, acutas sibi sagitas esse, suis vulneribus sanguinem sequi, se domi urbinam habere (ut vos machæram) doceant, te tenturque non esse defendendam glandem, reportam tritico. Vale.

Epistola 38.

Ego cūm rerum tuarum studiosus, tuique longe amantissimus semper fuerim, nec ullum obsequiori hominis officium tuā in re prætermiserim, speravi, imò verò intrepide mihi sæpenumero pollicitus sum, te mei perpetuò fore memorem; ac si quando novercantis fortunæ Boreas mihi insultaret, cum te fore qui in accepti beneficij hostimentum primus adjutricem manum mihi porrigeres. Sed dii boni, quām longè mea me fefellit opinio, dum tamen mei memorem expectavi, qui tui dememineris! dum, inquam, te rebus meis adjutorem speravi, qui tuarum, plerisque mirantibus, imò verò illudentibus, nunquam satagas: quin omnia, quæ multo parentum sudore tibi parta sunt, avidè consumas, & cum flagitiosis hominum corrupeissimorum gregibus universum patrimonium stultissimè profundas; &, quod longè deterius, & ab humanitate magis alienum videtur, patris defuncti obliviscare, cujus viventis labor tibi omnia peperit: qui te suavissimè educavit, effusis charitatis habenis amavit, tibique omnis, quæ ad bene & beatè vivendum pertinebant, ubertim semper & ambabus suppeditavit manibus. Cui jam capulo instanti, & (quod dici solet) alterum pedem in cymba Charontis habenti, fidem dederas, te annuis parentalibus ac sacrificiis Deo immolatum. Quinetiam dum mortui cadaver per sanda-

pilarios

pilarios efferretur, ejulabas, vociferabar, & ad ravidum usque clamitabas, ita ut pro eo vitam pacisci velle videreris. Nunc autem, ubi fides viventi praestita? ubi simulata pietas cadaveri exhibita? O ingratæ mentis juvenem! O perditissimum adolescentem! Nihil sanè jam conqueror, quod mei deminoris, quem parentis cepit oblivio. Jam quoniam in nequitia tua ita occalluisti, ut lapideam magis, quam humanam videaris effigiem indutus, pluribus te verbis hortari desistam. Vive ut lubet, egerisque ut volueris, profundas, perdas, pereas; nihil ad me futurum. Sciveris tamen ex Pittaci sapientis dicto, Tales te habiturum liberos, qualem erga parentes te præstiteris. Vale.

Epistola 39.

Politioris literaturæ viri, multaque lectione exerciti, qui de liberis educandis libros ediderunt, bene & doctè mihi instituisse videntur, ut infantibus adhuc vagientibus studiosæ adhiberentur nutrices, quæ eos cibis mollioribus, uto lacticiniis, suaviter pascerent; nè si duriusculos ori tenero fortasse inculcassent, flaccidæ adhuc & bullæ fragiliores maxillæ, dentibus immunes non frangerent, aut molliores pepone stomachi non decoquerent. Cautè siquidem observarunt, tenellum corpus, vix bene compactum, esculenti paulò asperioris non esse capax. Hunc ritum, qui de erudiendis pueris aliquid reposuere, itidem observari voluerunt, ut videlicet rudibus crudisque ingenii, quæ sunt veluti tabula rasa, in qua nihil depictum est, præficerentur viri moribus non minus quam doctrinâ conspicui: qui nutricibus nihil asperiores, ipsos primis literarum eduliis, uto te minutulis elementis imbuerent, atque animum virtutibus perinde ac doctrinâ formarent, excolerent: non ignorantess eos arduis oneribus non suffici-

cere,

Gramma-
ticam dif-
fere per-
nitile.

cere, quorum vires modicis etiam rebus succumbe-
rent: eos præterea majoribus disciplinis non esse idoneos, qui in ipso vestibulo deficerent. Cognitis de-
mum elementis liminarib[us]que literis, grammatices
rudimenta studuerunt his inculcanda, quod facilius
rationem grammaticam, licet ornatu & cultu im-
munem, contexerent. Quod ubi facere jam probe
scivissent, orationibus partim solutis, partim pede-
stribus, lepōrum & venustatis succo affatim delibu-
tis, componendos voluerunt: ut imitatrixis instar si-
miæ alienis inhærerent vestigiis, quodque ab aliis
factum inspicerent, ipsis facere, aut saltem æmulari à
tergo & eminus conarentur. Hoc uno motu argu-
mento, cùm pridie hujus diei audiissim, Petroni
charissime, te ad artis dialecticæ studia remis ve-
lisque aspirare, non potui, ut utilitatis tuæ semper
studiosus, quin id desiderium literis conarer excute-
re; difficillimum factu suspicatus, te illius succos
ebibere, qui aliarum artium parentis rivulos vix bene
labellis primoribus degustaveris. Nec enim te later,
caduca & fragilia architectorum fore ædificia, quo-
rum debile fundamentum extiterit. Agedum ergo,
priusquam immaturis condescendas affectibus, sagaci
examine perpendas, quid tibi sit utile: neque quic-
quam pares extruere, priusquam stabili fulcro illud
solidaveris: Futurumque dubio procul expecta, te à
cunctis artibus longè exulaturum, si hanc à te flocci-
factam proscriperis, proscriptam floccifeceris. Cui
enim, per deos immortales, idoneus videberis disciplinæ, si hanc (Grammaticen dico) ignores? Quid
ad stomachum tuum faciet rivus, cuius fons tibi odi-
osus fuerit? Eris juris Civilis aut Canonici peritus,
qui Latinarum dictionum sensus ignoraveris? Calle-
bis physicas rationes, qui verborum etymologiam ne-
sciveris? Extricabis difficiles sophismatum mæn-
dros, qui aperitissima quæque explanare nequieris?

Scutaberis

Scrutaberis cœlestes & altissimas Astrologiæ aut Theologiæ causas, qui quæ infima sunt & pedibus tuis vicina contemplari nesciveris? Degustabis arborum, herbarum, unguentorum ac rādicum succos, cui odiosa fuerit primarum literarum delibatio? Aliorum morbos unguentis aut antidotis repelles, qui tuæ ignorantiae remedium adhibere neglexeris? Declamabis in senatu, aut ages in theatris, priusquam in schola loqui didiceris? Aliisne persuadebis, qui, quæ tibi prævides utilia, suadere nequiveras? Perpende, velim, & in memoriam aliquantis per revoca ex majorum annalibus, quām frugifera, quām jucunda sit artium humanitatis lectio, cuius aincenitas, lepos, suavitas Italos (à quorum scatebris linguaæ Latinæ rorem primū constat emarâsse) ita pelleixerit, ut parūm gravatè tulerint, cæteras omnes disciplinas à se rejici & eliminari, ut has obviis ulnis amplectentur, harum odorem assiduis naribus olfacerent, saporem lingua inexplibili degustarent, venustatem labellis arctissimè compactis deoscularentur. Quotusquisque enim Philosophus aut Sophistes in ipsis etiam Italix penetralibus comperitur? Quot illis Medicos, quot Astrologiæ peritos quot Jurisconsultos invenies? Nullos lane, aut paucos: Contrà verò poetarum nominibus civitarum compita ebulliunt. Rhetoribus ac declamatoribus vix theatra sufficiunt. Grammaticos non capiunt scholæ. Historicorum verbis passim locorum compita fulminant. Novus quotidie Servius nodosos enodat. Novus assidue Valla muscosos emunxit: & (ut semel dicam quod sentio) laudandæ videtur Italorum Latini sermonis parentum constantia: qui (quod has artes cæteris jucundiores semper credidere) ab earum castris nunquam defecerint. Legimus oratorum principem proiectæ iam ætatis Tullium, Rhodiis præceptoribus sese recoquendum tradidisse: quin & eisdem ar-

*Italix gra-
tissima ar-
tium hu-
manitatu-
lectio.*

*Itali ser-
monis La-
tini paren-
tes.*

*Clotharii
liberalitas
in filii sui
pedagogum.*

tes à priscis Regibus tantopere exultas, ut liberos suos præceptorum ferulis ac flagris, perinde ac infirmæ tortis aut conditionis peregrinæ puerulos, submitti voluerint, ipsosque institutores amplissimis plerunque muneribus cumulaverint. Sic Marcus Antonius Imperator Frontoni Philolopho, quem dicendi præceptorem habuerat, statuam erexit: sic Scipio Africanus Ennii statuam sepulcro suo imponi, sic Archelaus Euripidem sibi convivam adesse, sic Trajanus Romam ingrediens Dionem Prusum curru suo donatum honorari, sic Ptolemæus philopator templum Homero dedicari voluerunt: Sic denique (ut à peregrina ad domesticam transeamus historiam) Clotharius Saragosillum ludimagistrum, quod Dagoberti filii sui pædagogus esset, Ducatu Aquitanico donavit. Hæc & alia permulta, quæ adduci possunt testimonia (ut opinor) sufficiunt, quæ artes humanitatis attentius excolendas in animum (nisi lapideus fueris) inducant. Verbis meis igitur acquiescas velim, qui nihil tibi non utile, non frugiterum consulam. Id ubi feceris, meo in te amori, licet infinitus propè fuerit, plurimum incrementi adjectum periclitabere. Vale.

Epistola 40.

Rem à me tibi frugiteram, nedum jucundam semper factum iri opinatus, si, parentis instar quod ad animi tui cultum & morum honestatem pertineret, dietim tibi legendum, ac pro suavissimi delibandum esculentæ proponerem: statui apud me brevissimis sæpenumero codicillis (quoniam id etiam quotidiano penè convitio efflagitabas) quid tibi laudi, quid utilitati futurum; contrà, quid honoris tui fuliginem & tenebras inducturum sit, aperire: que certius meæ in te benevolentiaz, licet tibi tuis tunc eulis notior sit, periculum adhuc facias. Fecisse au-

tem operæprætium videbor, si prius omnes in te vitorum favillas funditus extinxero, quām te ad virtutis studium inflammare studeam: si, inquam, docti agricultæ instar, prius tribulos, lolium, carduos, & urticas radicibus extirpavero, quām purgatissimum & purum tritici granum sulcis immittam. Inter cætera, quæ nomini tuo magnopere officiunt, primas sibi vendicat ebrietas: quam ideo primum eliminandum censui, quod ea rationis usum hominibus exutiar, vitiis omnibus incrementum præster, virtutibus ortum & nutrimentum impeditat. Hinc eò facilius eam claustris tui corporis interdicere speravi, imò & mihi sum pollicitus, quod non ignores, vinolentiam tabificum multis venenum fuisse. *Is commoda quanta ex vinolentia erant.* Quis enim nescit, florentissimis civitatibus & opulentissimis earundem incolis perniciōam & exirialem fuisse? Quis nescit, Trojam multis autē temporibus ineluctabilem, & Martis rabie indomabilem, sepultis vino Phrygibus captam fuisse? Quis ingentes Rutilorum copias à Niso & Eurialo præter vindictam jugulatas? Romam à Brenno Senonum duce, obrutis Baccho cibibus, incendio datam? Fuitne & contagiosa summis etiam Principibus hæc temulentia? quā autore Antiochus magnus hyeme totā vino & Venere contritā profligatus, Olofernes à Judith muliere interemptus, Polypheus ab Ulyssle excæcatus, Deiphobus à Menelao interfactus, Alexander ab Iola pincernat veneno potatus, Cynaras filiæ incestu contaminatus, Ponosus Imperator à Probo superatus, ac suo sibi laqueo jugulatus: Athamas, Læarchi, Agavæ, Penthe, filiorum sanguine pollutus; Anacreon acino uxæ passæ suffocatus, Lacides Philosophus nimio hauitu obrutus; Cyanippus à Cyane, Aruntius à Medullina, filiabus occisi creduntur. Infinita propè testimonia, quæ inexhausto orationis stylo mihi suppeditantur, in medium evocarem, nisi hæc satis

esse arbitrarer, quæ vel temulentiam omnem tibi adi-
merent, aut saltem aliquâ ex parte refrigerarent. Perpende, velim, & apud te sagaciùs paulò contempla-
re, quid indè veneni pulluler, quanta exhaletur me-
phytis. Obruti vino sensus hominem gliribus somno-
lentiorem efficiunt, è gradu mentis dejiciunt, &
rectam tollunt de cardine mentem. Resipisce igitur,
& ab hoc exitiali veneno linguam revoces: aut si fa-
ctu tibi videatur difficile, eo prorsus abstine, quod
tamdiu tantopere dilexeris, nè saltem scythisses, id
est, Scytharum morem imitere, qui nectar vel mera-
cissimum Atheloio poculo nunquam diluunt: quin
(ut scribebat Andocedes Philosophus ad Alexandrum) memento, cùm vinum potas, sanguinem te
bibiturum: nam cicuta homini venenum est, cicutæ
vinum: hoc est, considera, quanta vini vis sit, ut ve-
neni sit venenum. Vale. Datum ex ædibus nostris,
pridie Calendas Decembbris.

Epistola 41.

Facit tua in omnes vel ignotos comitas, nedum in
liberos humanitas, pater colendissime, ut, quamvis
præter hoc corpus, & quicquid in eo est, tanta sem-
per abs te acceperimus obsequia, plura semper dietim
appetere non erubescamus. Quinetiam ita naturâ
comparatum esse non ignoramus, ut (autore Vir-
gilio) omnis in Ascanio chari stet cura parentis.
Contrà verò liberorum spes omnis in parentibus, ve-
luti nauicæ refugium in anchora constituta permane-
at. Audaciores igitur paulò in his, quæ utiliora nobis
fore conspicimus, vel ob id unum facti sumus, quod
pictorem in excolendis morticini imaginibus, simu-
lacris fictilibus, sensu & anima vacuis, non auro,
non argento, non denique pretiosissimis parcere pig-
mentis conspiciamus. Validius igitur argumentum
cùm nobis visum sit, nec patrem in excolendis suis
animatis

animatis imaginibus debere facultatibus parcere, intrepidè quæ ad ingenii nostri, nedum corporis cultum pertinent, exposcimus, te nihil in his, quæ ad ornatum nostrum spectant, pictore tenaciorem expectantes. Nè autem diutius te pendulum remoren-
mur, lucidiùs quid verba hæc nostra velint, aperiemus. Defecimus à primo præceptore, quem, dum rusticaremur, mensæ tuæ convivam adhibuisti: nunc sub alio militamus, primæ itidem classis præfecto, qui discipulo, solutâ partim orationis venustate, historiæ partim flosculis expolire satagens, Fabium Quintilianum & Cæsaris commentarios assumpsit legendos: nec tamen ità assumpsit, quin revocato calculo facile recantet, si alios ad stomachum tuum & palatum magis facientes eidem legendos injunxeris. Hos tamen præ cunctis elegit, quòd Quintilianum, licet mendosum & maculis scatentem, ab omnibus laudari; Cæsarem ut historiæ domesticæ scriptorem, à paucis, imò nullis reprobari videat. Nè autem à majorum vestigiis aberrare, & (quod triviali fertur adagio) cornicum oculos configere, & sexaginarios de ponte dejicere videretur, sex novissimos Æneidos Virgilianæ libros explanandos & *Cornicum* ad finem (superis aridentibus) deducendos accepit: *oculos configere.* testatus Lucanum, Silium, & Statium, ut duriusculos; Mantuani carmen ut paulò flaccidiūs à plerisq; non usquequaq; probari; unum Maronem heroici carminis scriptorem, ab omnibus (nullo reclamaute) laudari, amari, deosculari. Nunc igitur, pater, æquissimè perpendas, videatúrne utilius, horum auctorum lectio: quam si probaveris, da operam, ut condiscipulis proficienibus oscitantes non pigritemur, pigri non oscitemus, sed novis auctutum codicibus, cæteros omnes cursu & lectione prævertamus. Vale.

Epistola 42.

STomachum mihi aliquantis per movit, ac bilem
 excitavit multidica illa verborum tuorum licen-
 tia, quâ me ut merulentum & vino marcentem, &
 (quod dicitur) ad ambas usque aures ingurgitatum
 severius incessivisti: movissisque acerbius paulò, nisi
 indubitatâ fide mihi compertum esset, te non morbo
 animi, aut livoris stimulo dictum id egisse; quin potius,
 ut me tibi jampridem obnoxium, ampliore
 semper obsequio demerear. Ego sane inficias neu-
 tiquam iero, me præter modum violentiæ dedi-
 tum fuisse; èa tamen in re culpæ meæ veniam eò
 facilius me exoraturum spero, quod non ignores,
 neminem tantæ esse probitatis hominem (fuerit li-
 cet diis ipsis proximus) cuius vita aliquantulis vitio-
 rum tenebris non obhubiletur. Æneam sua com-
 mendat pietas, dedecorat proditio. Alexandrum
 bellica virtus extollit, deprimit ebrietas. Solomo-
 nis prudentiam quisque laudat, lasciviam nemo non
 vituperat. Neque tamen propterea licere mihi exi-
 stimo, sceleratis aliorum vestigiis impunè ut adhæ-
 ream: verum id unum summopere abs te oratum
 vellem, ut convita aliquanto mitioribus me incre-
 pares. Non sicut pectoris adeò obtusi, ut verbis hu-
 manis non mollescam. Cæterum quoniam me à
 potu nimio multis & immodicis sermonibus deter-
 ruisti, te deprecundus postulo, ut prolixiore orationis
 stylo mihi adapterias, & enarras, quid contra-
 ria ebrietati & crapulæ temperantia utilitatis affe-
 rat. Secùs haud facile inibi persuasio, fugiendam
 esse prorsus violentiam: quam semper (absit ta-
 men verbis tuis contraniri) non solum jucundam,
 sed & utilem mortalibus existimavi: nec existima-
 vi tantum, sed ex receptæ fidei autoribus, in omni
 doctrina locum facile principem obtinentibus, col-
 legi. Ennius in primis, Horatiano testimonio suc-
 cinere,

cinere, & calculum adjicere volens, mero despumans Ennius nisi ad carmen promptior extitit: quin & Cratianus aſ- prius car-
ſerit, Nulla placere diu, nec vivere carmina posse, mina scri-
quæ ſcribuntur aquæ potoribus. Mnethæus quoque bere non
vinum animæ & corpori robur addere teſtatur. ſolebat.

Quòd ſi horum teſtimonia, quòd profani fortiaſſe
autores tibi videantur, ſusque déque tuleris, Chri-
ſtianæ religionis cultorem Baptifam Mantuanum
tibi adjiciam, qui Faſtum pastorem ita loquen-
tem inducit,

Vina ſitum minuant, animiq; doloribus abſtant.

Vina ut amicitias, vires ita corporis augent.

Funde iterum; potare ſemel, guſtare: ſecundus

Colluit os porus: calefacta refrigerat ora

Tertius: arma ſtri bellumque indicere quartus

Aggreditur: quintuſ pugnat: vicitrix ſexti eſt:

Septimus (Oenophili ſenis eſt doctrina) triumphat.

Nè igitur labore tuum hac in re mihi adhuc de-
neget: quin ubi craftina fulſerit hora, epiftolam ad
me remittas, quâ lucidiuſ omnia verbis complecta-
re. Cæterum pridie hujus diei ad aures meas per-
veniat, te libris affluere compluſculis, quos ut mini-
mè tibi idoneos numquam revolvas, ſed in ſcriniis
putrefcere, cum blattis ac tineis rixari permittas:
hos velim propere ad me curates deferendos, nè
non ſit, quo corporis & ingenii mei vires exerceam.
Vale.

Epiftola 43.

Vix ſatis (ut opinor) verbis exprimi poſſet, in
quâm profuſum ac vehementem riſum me vel
invitum traxerit noviſſima, quam ad me dediti,
epiftola, notiſſimum equidem tuæ cæcitatatis argu-
mentum præferens, longèque notius exhibitura, ſi
itâ ſemper cæcutire, hallucinari, ac despilcere, ut
occœpiti, pergas. Ego verbis quam fieri poſuit hu-
manis ſatis, ut opinabar, ſtudueram, te à vinolentia
cæte-

cæterisque permultis id genus flagitiis deterrere: quod certò scirem, nullum ad virtutes, non eradicatis à stirpe vitiorum fomentis, aditum mortalibus patere: mihique adeò præter scrupulūm pollicebar, te in meam sententiam non pedibus modò, sed manibus quoque ac toto corpore descensurum. Verum quis me oleum & operam perdidisse non fatebitur? dum te ab his, quæ perniciosa fore tibi conjiciebam, divertere studui, & ad ea, quæ profutura opinabar, hortatus sum: cui verbis meis, ut aliquantò asperioribus, ac consilio importuno, parùm fuit non acquiesce, nisi & reprobanda quorundam Epicureorum testimonia ad vinolentia tua & erroris fulcimentum adduceret: quasi verò delicti causam expurger erroris alieni testimonium, cæsisque vitum restituat alienæ cæcitatis probatio. Sed Christianæ religionis cultor Mantuanus vinolentiam probavit, qui septimum etiam haustum non deneget. Perpende velim prius, quām quicquam crudum & impræmeditatum evomas, quemnam pastorem his verbis inanibus effutientem induxerit; nonne quæsio, ut idiotam & consilii prorsus immunem? quod sciverit, quæ à rusticis nihil præter aratum redolentibus effteruntur, à sapientibus non pluris quām ventris crepitum æstimari. Videberis igitur agresti plusquam ingenio natus, si rustic perinde, ac gravissimi Catonis, frontis rugosæ viri, probaveris dictum: eò quod ad nequitiam ampliorem (quod dici solet) fenestram tibi patefeceris. Quoniam autem efflagitas, ut amplioribus verbis tibi aperiam, quid contraria crapulæ, & corporum voluptatibus, temperantia utilitatis aut laudis afferat; Notius id (ut opinor) tibi fuerit, si prius apud te mediteris, quid infamiae, quid probrii, quid ignavie afferant turpissimæ ac meilitæ voluptates: quas (ut ait Cicero) qui sequitur, nomine tantum homo, re autem

autem bellua dicendus est: cuius sit proprium corpori inservire, & his solum voluptatibus, quas cum e pastu tum e ventris querit rebus. Turpissimum enim est genus hominum illorum, qui in ventrem projecti ac libidinem, veluti sues coeno voluntur. Nihil est ergo quod ignores, hominem tantis laudibus ob temperantiam efferendum, quanto probro ob voluptates illas, quibus semper poenitentia subsequitur comes, deprimendum esse conspicis. Temperantiam (nisi cornea fibra, aut jecur adamantium, roburque & æs triplex circa pectus fuerit) ut laudabilem probabis, si diligentius observes, quam tam plerisque mortalium celebritatem, aut, ut verius loquar, immortalitatem pepererit. Non ignoras communis omnium suffragio perpetuo laudibus efferri Masinissam regem Numidarum, quod centesimum suæ ætatis annum agens, semel tantum in meridie cibum sumpserit; ut milites suos ad temperantiam suo induceret exemplo. Romanorum historiis Curius cœlo tenus efferri conspicis, quod olusculis contentus viveret. Lycurgum nonne regem ubique gentium nominari, quod abstemius viviterit? Alios item propè infinitos per ora hominum volitare, quod sibi hac peste interdixerunt? Cogant te igitur ad respicendum virtutis præmia, aut à flagitio deterreant scelerum opprobria. Non me præterit, difficile admodum esse, contemnere voluptatem jam nobis insitam, & quæ affectum nostrorum semper sequatur comes. Possunt tamen sensim vitorum fomenta extingui, quæ momento uno extirpari nequeunt. Sed de his hactenus. Expetiveras nuper, ut libros, quos in scrinio putrelicentes cum blattis tineisque rixari permittebam, ad te curarem perferendos. Curavi, quod etiam, licet ab ostentatione procul positos, utiles tamen tibi fore suspicabar. Ego ubi majorem paulo studiis meis

meis quietem impetravero, ad te majora dare constui. Hos tu interim boni consulas. Vale.

Epistola 44.

A Siduis (ut accepi) lacrymulis faciem humeras, curis edacibus animum corrodis, verberibus crebris corpusculum diverberas, unguibus insani faciem deformas, quod natum eximia literarum amore flagrantem, (cujus prima ætas iter ad ingenii lumen manifestum ostendebat) fatali jaculo percussum amiseris. Quod sane audire, nedum perpeti, difficile admodum mihi visum est: parumque absuit (itâ me stimulabat novi doloris rabies) quin interdum vulneribus in honestis me moribus mutilaverim: idque (ut opinor) fecisset, nimuliebrem quandam ejulationem olim parentum & amicorum obsequiis interdictam, lego cautam fuisse, me monuissest Cicero. Ad id me urgebat indeles pueri eximia, mores probatissimi, & ingenuus pudor. Verum cum apud me sagaciis paulo consideravi, stultum esse (ex Senecæ dicto) id timere, quod vitari nequeat; lacrymis temperavi: quod ut facias, monitum te velim. Nôsti certius quam ut moneri debeas, mortales omnes, eti seriis, morituros tamen. Parcarum ordo stat immobilis, fatum ineluctabile, immutabilis rerum dispositio. Surdas esse mortis aures, faxeum pectus, inevitabile telum conspicis. Nihil est ergo quod te diutius animi excrucies; nihil quod vehementius indolas; nihil, quod amplius Deos & astra voces crudelia. Eſſet hercle, quod merito posſes conqueri, similius cum ceteris mortalium, quam cum nato tuo factum conspiceres. Eſſet, quod justè mortem ut inſtam accusares. Verum (ut ait Tragicus) est omnibus equa, non superbis regum divitiis magis, quam lacero mendicorum panno flectitur: nec frequentius casas & tuguria, quam tares & caſtra in-
greditur

Stultum est
timere quod
vitari ne-
queat.

reditur & expugnat: nec magis Iro, quam Crœso; Cario, quam Augusto se præstítit inimicam. Non hanc fucatis declamationibus oratores, suavidicis carminibus poetæ, promiscuis pharmacis aut unguentis medici myropolæ, teretibis lanceis equites, penatis missilibus strictisve mucronibus pedites, gemmatis coronis imperatores, non denique cuncti mortales rebus ullis mortem effugiunt, aut terrent: neq; sane honestius aut sublimius Regi, quam pastori domicilium præparat.

*Quantum quisque sui metitur corporis umbrâ
Impendens terre: majorem non parat urnam
Principibus, quam pauperibus rudibusve bubuleis.*

Quin & urbes fortissimis munitas propugnaculis, tempa variis extorta marmoribus, aulas Attalicis decoratas tapetibus funditus demolitur, evertit, dissipat. Cùm nihil igitur intactum relinquat, cui surè acerbitatis virus non propinet, quod non forcitet telo: furorem moderare, bilem cohære. Erat (fateor) quem luges, facili natus Minervâ, multaque jam lectione exercitatus: itâ ut prosperè cum Latinis actum esset literis, si supervixisset. Cùm tamen fatalis necessitas itâ exigat, ut unumquemque aliò migrare expediat, ejus transitum vulti sereno ac minimè superciliosò perferre debes: quinxiā felicem illum tensere, quòd non repentino (ut plerique à Plinio enumerati) obitu decesserit; sed dilatâ ac expurgatâ longo examine conscientiâ: quanquam nihil (ut conjicio) severâ dignum scuticâ, brevibusque Gyaris & umbrarum carcere dignum perpetraverit. Quòd si tantus animi tui dolor nullis verborum aggeribus queat mansuescere, alienæ saltem constantiæ exempla te moveant. Anaxagoræ in primis, qui, auditâ filii morte, nihil sibi novum

viam munciarī afferuit: quod ex se natum mortalem sciret. Periclis item, qui duobus filiis intra quadriguum spoliatus, iisdem diebus vultu non magis moto, quam si fuisset dura silex, aut Marpesia cautes, concionatus est. Aemylii Pauli, & Xenophontis postremo, quorum huic sacrificium agenti cum nunciatum esset, alterum ex filiis, natu majorem in acie cecidisse, coronam tantum depositum: percunctatus demum, quonam modo cecidisset; ut audivit fortissime pugnantem interiisse, depositam capiti coronam depositum, numina testatus, se ampliorem ex filii virtute voluptatem, quam ex morte amaritudinem sentire. Ille, dum quarto ante triumphum suum Macedonicum die alterum filiorum amisisset, alterum demum tertio post triumphum, jacturam illam aequo animo tulit. Id erat quod te monitum volebam, & a te precario factum expetebam. Vale.

Epistola 45.

SÆpe & multum apud me dubitavi, liceret necne ad eos velut ad anchoram & asylum semper in adversis confugere, quorum suppeditiis & patrocinio jam plerunque fuerimus adjuti: atque eò magis, quod beneficium qui dare nescit, (inquit Seneca) inuste petit & sitque ingratæ & minimè generosæ mentis accipere semper, largiri nunquam. Fecit ea res, ut novo emergente scrupulo, qui male me habet, consilii tui suppeditias adhuc emendicare diutius & cunctanter erubuerit: cum jam tua beneficia in me tanta extiterint, ut si vitam pro tua unius dignitate profunderem, vix partem minimam viderer assecutus. Cum tamen monuit me Tullius, grati esse animi ei multum velle debere, cui jam plurimum debeas: tanti tamque prudentis viri dicto audacior paulò factus, timorem exui: neque adhuc turpe existimavi, ad te veluti Mœcena-

tem

tem beneficum recurrere: qui si meritis tuis respondere, aut gratiam referre nequeam, agere saltem non desistam: eosque imitabor mendicos, qui cum acceptæ stipis mutuum referre nequeunt, benevolâ verborum actione rependunt. Is autem scrupulus, qui me mordicitus vulnerat, nocturnum somnum mihi adimit, severam faciem mihi exasperat, meque, propè dixerim, de gradu dejicit, talis est: Insurgit in me rabiosæ loquacitatis, & contagiosæ virulentiæ clamosus quispiam detractor, ac pestifer libitinarius, satyricis armatus aculeis, telâq; vipereo sanguine tincta gerens. Cum nec verbis à me lassum, nec injuriâ affectum (testes verborum meorum Deos invoco) putaverim; sed (quod nunquam sibi persuasit) plerunque miris extulerim præconiis, meisque rebus, ac modicâ supellectile, quantulacunque fuerit, si eguisset, uti voluerim: is tamen, ut nōrunt omnes, passim locorum, caninâ utens facundiâ, nonini meo illudit, genuino dente me mordicat, indelebile stigma mihi inurit. Hunc dices quotidianum totum perlegere Archilochum. Quod sanè perpeti, difficilius, ac molestum magis videtur, cum quâ me accusavit culpâ, ipse vacem, simque eorum, quæ mihi impingit, minimè conscientius. Si ullâ verborum petulantiâ à me præter hanc fuisset irritatus, immerito sanè viderer conqueri, Qui patet telis vulnera facta meis: Cum præsertim Lacedæmonius Chilo præceperit, Proximo non male dicas, si non vis male audire. Verum (repetere cogit doloris rabies) nunquam usquam à me factum dictumve existimo, quare ita in me stomachari, succensere, invehî ac sœvire debeat. Id tolerandum nécne fuerit, non sat scio. Tolerarem, nisi tacendo culpam præstare viderer, nisi etiam ab hoc me diverteret Publî mimographi poetæ verbum, scribentis, Veterem ferendo injuriam, invitâ novam. Te igitur plis quam

quām dici queat, oratum velim, ut ubi primū negotiis, quibus nunc districtus es, quietem impetraveris, aliquam consilii tui scintillam mihi porregas; quōdque imponitur oneris, sponte suscipias: simul ut pleniore obsequio me tui amantissimum demeraris, simul nē id suffragii mihi denegans, sis delicti mei (quod alioqui fortasse perpetrarem) autor conscientius. Vale. Valetudinem tuam cura diligenter, & me semper anima, ut semper fecisti. Datum ex ædibus nostris, I V. Non. Januarii.

Epistola 46.

SÆpe & multūm dubitāsse te asseris, es̄s nēcne, si quando sinister scrupulus animum tuum pressiūs vulneraret, ad me velut anchoram præsidii causā confugitur. Miror sanè, unde perplexa ista fluctuatio, & anxietas tibi primūm irreperit, qui amicitiæ jure omnia tibi polliceri debuisses, quæ auctoris, aut ingenii mei vires non exuperant. Esset, quod cunctantiūs paulò hæsitates, si ulla in re quam amicum postulaveris, aut te repulsam apud me passum testareris, aut si in præstanto vulneribus tuis medicamine, tardiusculum me aliquando amicum præstitissim. Verūm (nisi fallor) cùm me semper probāsti, qui (ut Periclis verbum mihi vendicem) paratus sum me rebus tuis accommodare, etiam usq; ad aras: quique conservandi tui causā de via declinare cum Chilone non dubitārim. Dignissimum enim hoc mutuæ inter nos charitatis pignore & semper judicavi. Hæsitate igitur quiescas moneo, tibi persuadeas, me (ut cum Terentio loquar) pedibus manibūsque omnia semper facturum, quæ rebus tuis consulam. Quod autem scribis, malignum quendam ac rabiosæ virulentiæ dietim quicquam ubivis locorum evomere, quem nec verbis à te læsum, nec injuriā affectum putes: vis quid in ea re utile factu

fentiam

sentiam & tibi adaperiam? Socraticæ patientiæ tibi loricam assumas, frontem bacchare tingas, inconclusio vultu omnia patere, perpetere, & abstine, ejusque verba non pluris quam saturi ventris crepitus facias. Non ignoro, ideo durius bilem tibi ac stomachum movisse, quod quorum te insimulat, minime sis conscius. In hoc hercle notius argumentum fuerit tuæ sapientiæ, si ubi clamosâ combinatione, verbisque jurgiosis ita oblatrat, ita cornicatur, clinguem Seraphi ranam te præstiteris. *In Seriph*
Quid enim huic homini bombilio litem dissuadeas? *Insula*
Quid serpentinæ linguæ venenum excludere sat- *ranæ mu-*
gas? Patere, patere, ac priusquam temere quic-*te sunt.*
quam eructes, Tiberii Cæsaris modestiam in me-
memoriam revoce, qui (ut testatur ille) post convitia
malisque rumores, ac famosæ de se ac suis carmina,
firmus & patiens, dicere satis habuit, In civitate
libera liberas esse linguas oportere. Ad id te omnia
philolophorum apophthegmata ac sententiæ invi-
tant: Cleobuli in primis, cum cavillantibus non esse
insaniendum præcipientis. Quid, quæso, te lucri *Cleobuli*
consecuturum speras, si cum jurgioso litiges, & sententia
(quod fertur) in puto cum cane pugnes? Nihil *Advers*
sane male dicit, qui bene dicere non novit. Ejus *improbo*
igitur verba Zephyris committas. Clamet, obstre- *non est?*
pat, crepet, increpet, nihil est quod tibi dari queat *litandus*
vitio, si pertuleris. Vale.

Epistola 47.

MAgni (ut video) verba mea æstimasti, magni consilia fecisti, hominum stultissime: qui, quod tibi perniciosum semper fore prædicavi, excæcatus, stultitiae tenebris involutus, perpetraveris. Parum tibi visum fuerat, juventutem innumeris propè flagitiis contaminare, nisi & summam tuis miseriis impositurus, uxorem duceres: quasi verò odiosa tibi fuerat libertas, infantium clamor jucundus, quasi multorum

multorum curam appetas, qui tui tantum vix curiosus esse poteras. Quid dicet homo antiquâ virtute ac fide, pater tuus, si resciverit, qui jam sacrâ mysteriis & cultui divino ab incunabulis te devoverat? Testor Deum atque hominum fidem, ad insaniam redigetur, vix erit sui compos, ita ardebit iracundia. Et cui dubium potest esse, quin, sicuti locorum te repererit, quingentos protinus tibi infringat colaphos, aut cerebrum tibi diminuat, aut te verberibus cæsum in pristinum dedat? Quibus autem verbis ambire furentem conabor? Quæ prima exordia sumam? Quo affatu lenire studebo? Vociferabitur, scio, & me erroris tui consicium protinus exclamabit, arguet, detestabitur. Cum enim interdum apud me juventutis tuæ jugum libidinem, prodigiâmq; biliosus increparet, atque adeò execratur, ut penè in capillos tuos vellet involare; apud eum te semper excusatum habui, dixique, juvenile id esse vitium, ac primævis omnibus commune, quod crescentibus annis facile extirparetur: promisiq; perditos illos mores me tibi facile excussum. Dii boni, quid inquam dicet? Utri nostrum gravius excandescet? utri durius convitum evomet? Utrumque sanè (ut opinor) pari cultro dignum putans, furiis devovebit. Misserum me, quid agam? Hoccine etiam, hominum perditissime, fecisse debueras, priusquam amicorum cuiquam verba faceres? mihi saltem, qui te semper pari loco habui, quo & parentem: cui nihil unquam tam arcam intus latuit, quod tibi adaperire dubitaverim? Quid est quod in erroris tui fulcimentum adducas? Quod huic malo remedium invenies? Quid, cum te arguet, referes? Si, prius quâm quicquam molaris, amicorum neminem consiliis tuis adhibere voluisti, cautiùs saltem præmeditari debuisses, quid oneris subibas, cui jugo cervicem inclinabas: jugo

dico;

dico, quod cùm vel cornibus excutere placeat, non
liceat. Id auribus tuis inculcatum si profundiùs vol- Multi sunt
obnoxii cni-
ris quibus
nusserint
mulieres:
Horat.
vas, ademptam tibi libertatem comperies. Te fo-
lum tui curiosum priùs esse oportebat: Uxor is
posthac, & liberorum cura erit habenda. In dñm
antehac vivebas: incœpto vix prandiculo matutino,
cœnæ sequentis anxium te esse nunc expedit. Porre-
ctis (quod dicitur) pedibus, & in utramque priùs
aurem dormiebas: nocturnum somnum tibi posthac
auferet domesticâ necessitas. O hominem inconsul-
tum! ô tribus Anticyris caput insanabile! Erit, pol-
liceor, tempus, in quo stultiæ tuæ pœnitentiâ du-
ctus, & unguibus faciem tibi deformes, & matrem,
cùm te pepererit, abortivam malles peperisse. Quid
quæso, si amicorum verba nequivent, suis aureis
sententiis philosophi ab hoc non deterruere? Quid,
primum omnium tibi non succurrit Alexandrides,
qui dicebat, Diem nuptiarum, omnium malorum
initium? Nam aiebat, Si pauper divitem duxeris,
dominam, non uxorem acceperis; Si pauperem, onus
vitæ ferre non poteris, cùm pro uno duos sis nutritu-
rus; Si turpem, dolebis; Si pulchram, habebis com-
munem. Quid, inquam, Hippoactes & Cheræmon
non diverterunt? quorum ille duos dixit uxoris dies
dulcissimos; Nuptiarum videlicet, & mortis: Hic Uxor is dies
duo dulcif-
simi.
satius uxorem efferre, quam ducere. Cæterum quo-
niam veteri fertur proverbio, Serò Phryges sapere,
tuo nunc infortunio sapias: & quam in te cudiisti fa-
bam, perpetere. Quod tibi propinasti venenum,
bibe. Vale.

Epistola 48

Quid causæ est, quod novissimis tuis literis tan-
topere mihi succenseas, in me tam graviter
exclames, tam acriter inveharis, tam furiosè sœvi-
as? Sūmne incendiarius pirata, sacrilegus ho-
mida? Nihil hercule (ut suspicor) peccavi, nihil
dico,

commerui, nihil denique tanto dignum convitio per-
 petravi. At uxorem (dicis) parentibus, qui jam
 sacrī mysteriis ab incunabulis me devoerant, igno-
 rantibus, aut invitis potiū, duxi. Quidni duxerim?
 Quis à protogamia hominem diverteret, cùm nec
 humanis, nec divinis legibus cautum ac vetitum
 fuisse unquam reperiatur? Tu sicuti legum, loco-
 rum, gentium, autorūmve eminentissimorum con-
 trà factum probaveris, dignissimus censi velim
 cuius in exitium & niortem non una paretur simia
 non serpens unus, non culeus unus, sed quicquid ad
 ingeniosis ad hominum tormenta & miserias tyrannis
 unquam repertum est. Vis me senio tenuis (quæ
 misera est lassitudo) solitarium ac cœlibem conse-
 nescere? Vis brevissimam hanc vitam instar lacy-
 mosi turturis præterire? Frustrà igitur moneret
 Tragicus, lāti ut viveremus dum fara sinunt,
 cùm præsertim properet cursu vita citato, volucrīque
 die rota præcipitis decidat anni. At veterum qui-
 dem philosophorum multos & castè vivendum præ-
 cepisse, & ut præceperunt, vixisse, facile concesserim.
 Non est tamen dissimulandum, verè sapientes
 non tantūm nuptias commendasse, sed ad eas quoque
 accessisse. Summi enim philosophi, Pythagoras, Sô-
 crates, Crates etiam, qui sine supellecīle fuit, uxo-
 res duxerunt, eisque cohabitavere: neque philo-
 sophiæ impedimento putaverunt. Quid enim (ut
 arguebant) magis officium philosophi, quam se-
 cundūm naturam vivere? quid autem magis secum
 dūm naturam vivere, quam uxorem ducere? Tum
 ipse nōsti, animal plenum rationis (quem hominem
 dicunt) sociale esse, atque ex philosophorum tes-
 monio societatis illius principium esse conjugium
 sine quo neque civitas consistere, neque domus per-
 fecta esse potest. Illud enim vinculum (quæ ju-
 cunda est animi requies) utrique curas adimit, in
 utroque

utroque amicitiam conflat, ac, si quod acerbatis virus in altero enascatur, partem alter ebibit. Non sum extatum adeò imprudens, ut cui, vel rejectis statim crepundiis, id licere contenderim: ubi tamen extas firmius aliquando maturuerit, non video, quare id commode fieri non possit; aut si possit, non debet; aut si debeat, cur mihi quoque non liceat, cum necessarium videatur matrimonium, ex triplici Lacedæmoniorum lege: Quarum primâ, Qui uxorem non duceret; secundâ, Qui tardius; tertiâ, Qui non bene, damnabatur. Apud Romanos quoque Valerius Maximus, & Julius Brutus Bubulcus censors, bona eorum, qui ad senectutem cælibes pervererant, fisco adjudicâsse creduntur. Sed qui defor-
mem (inquis) duxerit, molestam feret: Qui divi-
tem, non uxorem, sed dominam accipiet: Qui pul-
chram, tenebit communem. Duxi ego uxorem for-
mâ liberali, & vultu adeò modesto, ut nihil suprà:
neque enim (spero) communis erit, quæ nullum adulterio capitalius esse flagitium sibi unquam persuasit; sed eos, qui aliquid perpetrâssent, Perilli tau-
ro, & Busiridis arâ dignissimos semper asseruit.
Quid, quæso, melius facerem, quam quæ laborum partem sustineret, partem voluptatis & lætitiaz mecum ebiberet, reperirem? Faciam enim aliquid oportet: sacris me addicerem mysteriis, qui id utile fore ut crederem, adduci nunquam potui? Solus belluæ instar viverem, cui solitariâ vitâ nihil unquam magis odiosum visum est? Fornicarer, aut adulteriis me contaminarem, cui aliter concupiscentiaz præter sce-
lus parere liceat? Fornicatione & adulterio abstine-
rem, cui stimulo carnis reluctari, impossibile magis, quam difficile extitit? Cum igitur secus fieri ne-
quiverit, quiescas porrò moneo, ac defistas mihi velut ignominiosum aliquid connubium objicere. Egeo tuâ & parentum operâ, quam si facti hujus per-

*Bona eorum
qui ad se-
nectutem
cælibes per-
venerant
fisco adju-
dicabantur.*

tæsi mihi denegaveritis, solus rerum mearum, ut cunque potero, satagam, quando etiam id efficere, meā propiū quām aliorum interest. Quòd si assiduus corporis mei sudor minor fuerit, quām ut nostrū utriusque victum conferre valeat: certum est domesticatim potiū manum ad stipem porrigit, quām inediā misere consumi. Vale, habes animi nuncia verba mei. Datum ex meo & sponsæ tugurio. Calend. Martii.

Epistola 49.

Hominum barbaris & incultis moribus prædictorum compluscula belluinæ propè feritatis exempla historiarum passim reperire est. Nec usquam tamen annalium legisse aut vidisse tam lapides cervicis, tam agresti natum ingenio quenquam memini, quem pepone molliorem, & oleo tranquilliorum non redderent meæ vitia tua detestantis inclinationes: quæ te cordicitus non solum non pupugere, sed nè in cute quidem titillârunt. Quod me animi suspensum ita reddidit, ut quotiescumque rei hujus in mentem venit, (venit autem per singulas horarum minutas) mihi vix ipse temperarem, quin vitæ longioris pertæsus, novum aliquod & inauditum mortis genus misero mihi comminiscar, quo possim invisam quām primū abrumpere lucem. Fecissemque jampridem, nisi ferreum hunc animi tui rigorem humanissimis verbis sensim excuti posse mihi persuasissem. Quis enim perferat probris alienis se infamem fieri? At puerorum flagitia sæpumero parentibus impinguntur: quòd hanc peccandi occasionem, mollènque educationem (quæ omnes corporis & animi nervos frangit) liberiū illis videantur indulsisse. Videbor igitur meā socordiā, auctorandâ tui negligentâ, ad nequitiam fenestram tibi patefecisse: atque cùm nihil aliud perpetravero,

quām

quàm quòd talem genuerim, magnam tamen rei-
publicæ injuriam videbor intulisse: quasi verò
omnem operam, curam, industriam, diligentiam de-
nique omnem, ut te quàm optimis firmarem institu-
tis, non adhibuerim. Quando enim, quæso, rerum
tuarum negligens visus sum? quando tardus, aut
fugiens laboris ejus, præsertim quem tibi usui fore
creddi? nonne à puerò parvulum eduxi? nonne
pecuniarum, aliarūmque rerum tibi utilium affa-
tim semper ministravi? nonne sub præceptoribus
Latinas literas haud incuriosè doctis, quos intra
privatos parietes non modico retinui stipendio, erudi-
endum curavi? Abundè lignorum, si quando vehe-
mens esset frigorum intempèries, præbui: mundiùs
cæteris fratribus vestivi. Sperabam itaque his in te
meritis, te, quoquò terrarum misissim, iturum, nihil
eorum, quæ præcipissim, morosâ cervice detrectatu-
rum, sed pedibus manibúsque in meam sententiam
descensurum. Neque tamen te pudet, hominum
turpissime, ea facere, quæ & me ad insaniam re-
dactura, & te (nè dubitaveris) aliquando ad furcas
& scalas Gemonias ductura sint. Nam si lucidiùs
aliqua ex his, quæ infinita sunt, verbis complecti
liceat, quænam scelerum species reperiri queat, quâ
te nō inquinaveris? quis in tota Gallia sicarius,
quis ganeo, quis adulter, quis paricida, quis nepos,
quis aleo, qui se tecum familiarissimè vixisse non
fateatur? Taceo pueritiam tuam, quam deliciis
solvisti, verba impudica nè Alexandrinis quidem
permittenda deliciis in ore tuo frequentia; alia item
gravissima, quæ ab omnibus perpetrâsse utinam falsò
dicereris: quæ tametsi dictu pudenda sunt, fecisse
tamen te non puduit. Acciverunt me ad cœnam
nudius quartus amicorum nonnulli, ubi cùm in tui
mentionem mutuis incidissimus colloquiis, cœpit
quidam immodicus alioqui virtutum mearum æsti-
mator,

*Natus si-
nistris avi-
bus.*

*Jecur arde-
re ira ficcā.*

mator, me sinistris avibus natum prædicare, qui filium genuisse effigie tenus hominem, spurcissimis autem moribus porco simillimum, cui jucundius sit in cœno & stercore volutari, quam aquâ purissimâ dñi. Nec defuere, qui te ipsum perinde ac spuriū, semine meo genitum inficias itent, qui virtutum mearum nè minimam quidem referres scintillam, nec mea te monentis verba pluris quam minutulos lana-rum floccos æstimares. O quantâ, quæso, quamque acutâ doloris cuspide peccus meum tunc perfosum fuisse existimas ! O quantâ irâ siccum jecur arsisse opinaris ! Vidisses (ita me dii ament) effusos oculis meis lacrymarum rivulos ubertim erumpere. Vidisses capillos ventis diffusos extrahi. Dixisses, aut me dentium stridorem perpeti, aut quibusdam numinum intemperiis morbōve commitali miserrimè agitatum distorqueri : ita me stimulabat rabies, ita comprimebat dolor. Quem dum qui aderant, verbis lenire (frustrâ tamen) conarentur, aggravescerat ita, ut perendie viderer moriturus. Dii boni, si te talem futurum sperassest, te hercle (ut opinor) nutricis ab ubere raptum feris devorandum objecisset. Idque in rem utriusque fuissest : vitiis saltē caruisses, ego miseriis istis, quas perditissimi tui mores glomeratim mihi congerunt. Tu ob scelerum ignominiam, ego ob eam (quam præbuisse dicor) peccandi occasionem respectui & ludibrio non haberemur. Mirabar, mirabar quod tui videndi copiam neque nobis neque amicorum cuiquam jampridem fecisses. Tu enim turpissimæ vitæ conscius reformidabas, nè nostris omnium clamoribus (ut criminosi es) argueris. Timebas licentiam tibi adimi, & jugum servile imponi. O quam inopes mentis meo unius periculo, eos prædicaverim, qui, dum ætas, metus, magister prohibent, quodam velut præfigio putant sibi compertum, quales sint futuri juvenum mores ; his nihil

nihi sagaciōres, qui ab unguibus leonem judicant! Tu cūm adhuc puerulus es, eminentissimum futuræ virtutis lumen præ te ferebas, omnēsque (ut eos juvenum, qui verecundi sunt, laudare mos est) modestissimum te prædicabant: nec erat qui spem de te quām optimam non conciperet. Sed,

*Heu hominum ignare mentes, ignara futuri
Pectora! Dum validos ætas tibi contulit annos,
Virtutum radius scelerum præferre tenebras
Cœpisti, & misera præsagia fallere turbæ.*

Jam ut aliquando verbis istis, nihil apud te lucri facturis, nullum (ut scio) pondus habituris, finem adjiciam; ad ea quæ nunc dicam aures adverte. Non, si (ut cum Terentio loquar) ex capite meo sis natus, itidem ut aiunt Minervam esse ex Jove, eā causā magis patiar flagitiis tuis me infamem fieri. Aut igitur vitam tu melius commutes, aut de te literam longam facturus, jugulum pares laqueo. Nisi enim te resipuisse audiero, ego velut spurium, & puerum me patre minimè dignum, te exhæredatum, brevibus Gyaris, perpetuis tenebris, aut furcis potius devovebo. Vale, & verborum meorum (si sapis) noli deminisse.

Epistola 50.

Vix audeo hercle postulare, ut verbis meis fidem adhibeas: non quòd commentitia quædam aut hyperbolica scripturus sim, sed quòd factu difficultima fortasse viderentur; nisi sincerā fide tibi persuaderes, eum me esse, quem amicorum absentia non minus torqueat & exulceret, quām delectet præsentia & enutriat. Postulabo tamen (scio) multa intemperative & illepidè meo more dicturus: sed quæ omnia meæ imperitiæ tua condonet & indulgeat humanitas.

*Quæ hic
scribuntur
de Socrate
ex Au. Gel-
lio excep-
tia sunt.*

Jam primum omnium latè te nolui, ex eo quo Lutetianas mythologias, viliorèisque istas (quibus impallescimus) nænias reliquisti, Aureliamque profectus es, ut ibidem in meliores disciplinas, & magis quæstuosas te totum impenetrares, animum meum tui absentis desiderio ita intabuissè, ita somnolentis quibusdam cogitationibus emarcuisse, ut Socratis non longè absimilis viderer, qui stare solitus dicitur pertinaci statu perdius atque pernox, à summo lucis ortu ad solem alterum orientem inconnivens, immobilis iisdem in vestigiis, ore atque oculis in eundem locum directis, cogitabundus. Dixisses me instar Niobes in lapidem obriguisse, aut præstigiis quibusdam, larvisque bustuariis stupefactum obmutuissè. Quinetiam agelastus, ac velut irrisibilis lapis factus sum. Testes collegæ nostri, qui ubi attenuatam prorsus faciem, & ossa ipsa cute tenuis protuberantia continent, morbo & eo quidem acerbo ac diurno me laborasse conjectant: qui tamen mutuæ nostræ benevolentiae certiores fiunt, id tui causâ mihi contigisse non ambigunt; ægrum propterea solantur, aut saltem solari contendunt, causati nullum esse tam pertinax & indissolubile amicorū contubernium, quod aliquando alio istuc, alio illuc profecturis, separari non oporteat. Velle nihilominus à diis immortalibus ita comparatum fuissè, ut mori tecum mihi licuisset, quocum tam benevolè vivere, quid vivere? imò jocari semper & otiali licuerat. Sed ô fortuna (exclamat Plautus) ut nunquam es perpetuò bona! Eo me amico privari oportuit, quocum omnia, ut mecum, libere loqui poteram, qui dolorum meorum partem ebibebat, sine quo jucundum nihil mihi videbatur, qui acerbitatis meæ virus utcunque pestilens inexhaustâ verborum magniloquentiâ repellerebat, facundo tibicini persimilis, quem scitè & modulatè adhibitum viperarum morsibus mederi, testis est Theophrastus ille Gellianus?

hus? Quæ omnia qui adulandi studio à me dicta
suspicaretur, is hercle tibi non minùs quām mihi
esset injurius; me videlicet parasiti similem existi-
mans; te Thrasoni Terentiano auris popularibus
gaudenti comparans, qui inadulabilis es, & judicij
tui non prodigus; quique palpum obtrudere, si le-
nocinium esset, cautè novisti. Stultum esset & in-
consultè factum, hoc astu ad tibi congratulandum
velle irrepere: quem nuda & infucata delectat veritas,
quémque (ut cum Aulo Gellio loquar) hominem
esse novi scientiā nihil de verbis laborante. Etsi
autem eā animi ægritudine semper fuerim, scribendi
tamen cupido mihi nunquam defuit, neque enim
deesse permisisset insopita mutuæ inter nos amicitiæ
recordatio, quæ audacem suggerebat animum & hor-
tabatur; licet timidiusculum faceret imperitia; eōq;
audacior siebam, quo opinarer stylum meum insul-
sum & rusticum, solœcismisque (ut tecum & cum
Gellio loquar) ubivis scatentem, non multum ab eo-
rum abhorrente facundia, qui vel Cæsareo, vel Pon-
tificio juri vacarent: non quòd eis linguae cultum
derogem, sed quòd mihi dicendi peritiam vendicare
nolim. At ubi redditæ est nobis à Trismegisto tuo
verè (ut opinor) leguleio epistola, Dii boni quan-
tum stupui, quantum, inquam, mihi admirationis
attulit rei novitas, qui belle in animum meum in-
duxeram, sermonis cultum non magis cum legum
studio conjunctum esse, quām maturam cum infantia
prudentiam! Putabam ego philonomos omnes bar-
bare, aut saltem non multum lepidè loqui, plerisque
non Latinæ linguae inscitiā, sed ostendendæ doctri-
næ tædio, aut odio potius. Video tamen, si modò
tui similes multi comperiantur, peritiam & facundi-
am cum legibus adeò conjunctam esse, ut difficilli-
mum sit judicare, magisne legibus artes humanitatis,
an artibus ipsis leges debeant. Qua in re maximum
mihi

mihi stuporem attulisti, quòd eas contemptui, nedum
 derelictui habeas, sine quibus leges ipsæ vel sancè ru-
 dentibus Arcadiæ pecuariis displiceant, aut sylvestri-
 bus rusticis notescant facillimè. Gaudeo tamen quic-
 quid dicas, earum amœnitate & succo te oblectari,
 quarum studio cuncta tibi interdixisti. Dii faciant
 ut eo semper animo, et si dissimules, perdures, ut Pa-
 latinam mephitim, & causidicorum istic latrantium
 barbariem tuâ eruditione simul & doctrinâ venustes,
 & Budæum, quem doctissimum esse vel frequenti-
 bus cujusque testimoniis, & inter Lutetianos velut
 monstrum priùs invisum, nemo inficias ire audeat,
 omni modo insecteris doctrinæ: eoque aliquando
 castiges patronos ineptientes, qui nullum urrique juri
 sermonem aptum existimant, nisi eum qui inornatus
 sit maximè; quasi verò ex industria barbarè loquantur,
 quos Latinè loqui vetat imperitia. Quòd autem
 multis verbis artes nostras despiciari visus es, te sancè
 felicem prædicto, cui tandem aliquando ex his gar-
 rientibus disciplinis, nihil homini præter pauperiem
 comparantibus, emergere, ac pedem revocare licuit:
 Nos autem malè feriati in his consenscimus, ac penè
 Pherecydis instar phthiriasi, & morbo Syllano inter
 pediculos collegiales emarcemus, & tabe lenta con-
 sumimur. Nos impendiò loquaciores, theorematibus
 tantu[m] niugalibus puerilibusque commentationibus
 dilatantes, & captionum Grammaticarum laqueis
 strepentes, stipulas & culmos steriles colligimus: Vos
 (absit verbis meis invidia) grana relictis inanibus
 paleis ubertim metitis. Nos (ut verè dicis) verbo-
 rum & argutiarum fuligine obcæcati, præsentia tan-
 tùm conspicimus, futurorum immemores: Vos &
 præsentium & futurorum solicii, posthabitis disci-
 plinarum nihil crumenæ profuturarum studiis, pro-
 spicenter vobis & reipublicæ consulitis. Quare nil
 mirum si ad magistratus ampliorèisque dignitates
 evecti

um
ru-
tri-
uic-
ari,
iant
Pa-
ium
stes,
enti-
velut
deat,
ando
e juri
natus
quan-
utem
sanc
s gar-
eriem
icuit:
pen-
inter
con-
atibus
onibus
aqueis
s: Vo
anibus
verbo-
ia tar-
Vos &
disci-
s, pro-
are nil
gnitates
evecti,
evecti, fortunam vestro temperetis arbitrio; nos vero
veluti pulli involucres & implumes, è nido surgere *E nido sur-*
nunquam possimus. Sed quid aliud faciamus? *Non gere.*
civis homini coniungit adire Corinthus. Unum est
quod me solatur maximè: Securius ego me in infi-
ma conditione victurum spero, si modò paupertate
mea fuero contentus, quam si ampliori inhians, me
semper animi excruciam miserè: et si hoc eorum sit
dictum, qui cum nihil assequi possunt, desperantes,
suis se contentos rebus afferunt; quod quidem, velint,
nolint, faciant oportet. Cæterum nè in re nihili
utramque paginam fecisse videar, conditionis meæ
certiorem paucis te velim facere, ut mihi, si sinistra
sit, condoleas; si prospera, congratulere. Discipulo-
rum in primis numerus in eodem statu permanet,
præterquam quod uno Florido imminutus est, qui
patrem malâ valetudine laborantem visurus abiit, ut
vel atratus intersit exequiis, vel convalescentem lætus
videat: venturus sit necne, latet. Neque sanè mul-
tum labore: eam enim à discessu tuo constantiæ lori-
cam indui, ut jam frivolis id genus rebus contristari
non decreverim. Ego prosperè valeo. Id vero me
semper male habuit, quod absentia tuæ impatientis-
simus fuerim; dolorem tamen hunc leniit prospera
tua (quam ex literis cognovi) conditio. Nihil istic
novi agitur. In regum festo tria aut quatuor tantum
collegia mimos & comœdias recitavere, & eas qui-
dem satyricis immunes aculeis: timuit enim capiti
suo unusquisque, quorundam periculo factus cautior,
qui (quod regiæ majestati & muliebri perduelles
stigma inussissent) catenati ad regem non tam ducti,
quam tracti sunt. Magister Durandus, cui dolco,
ad huc in vinculis est: dolorem tamen sperato reginæ dunt inter
adventu, ubi se liberum fore confidit, solatur. Fatis *calicem su-*
(ut multa plerunque cadent inter calicem supre- premaque
máque labra) concederunt magister Joannes Tylli, *labra.*
olim

*Constantia
lorica.**Multa ca-
dunt inter
calicem su-*

olim Navarrici templi facellanus, & N. hic Lutetiae, Nivernensis ille: misereatur utriusque Dominus. Salutavi omnes quos literis tuis salutandos jusseras, qui te pariter resalutant. Superest etiam, ut verbis, utcunque fieri poterit humanis, dominos meos Amoncurianos (quorum ego obsequiis ad aras usque sum paratissimus) meo nomine salute donec item M. Xantonensem & utrumque Garsonerium, itidem magistros, & (quos omisisse fuisset incivilis & rustici planè hominis) discipulos nostros Rutilium Pedianum, & Mirandulanum, ingenuos adolescentes, mei (ut opinor) amantissimos, quibus quoque in amore respondeo. His plurimum gratulor gratulaborque quamdiu vixero, quod (ut scribis) contentiosâ quadam æmulatione studio avidissime incumbant, sintque ut meorum & tuorum, itâ & studiorum ingeniosi sectatores, & solertes simii. Spero rem nostram publicam tuâ & eorum doctrinâ prudentiâ tandem maximè auctum iri, & prudentissimè gubernatum. Dij faciant, ut ea res falsum non habeat. Si quid est, quod mea ars istic in tua & eorum causa efficere valeat, aut patrocinari, non parcas laboribus. Invenies me non segnem, neque tui absentis immemorem. Vale tu Nomophage, & illi Nomophili, & excusatam habeto, ut sermonis itâ & formandorum compingendorumque debit elementorum inscitiam. Datum ex cubiculo nostro
18. Cal. Feb. Unum est quod omiseram: Cavete quæso, mei animuli, nè ingeniola vestra & corpuscula tantis laboribus, aut pervigiliis, frequentiori studio itâ fatigetis, ut propterea immedicabilem morbum incurrat. Id dico, quoniam jampridem compertum est, vos in hac re frænis non calcaribus indigere. Vale.

Epistola 51.

Nudiustertius, horâ post meridiem circiter quartâ, eas ego suscepi literas, quas tabellario nostratí pridie Cal. Octob. ad me dederas: quibus ego lectis, notissimum prudentiæ tuæ feci periculum, notius longè facturus, si in ea perstiteris animi modestia, quam hactenus tibi vendicâsti. His autem me consulebas, sub cuius præceptoris ferula tibi ad doctrinam comparandam esset militandum. Quod etsi inquisitius, exactius, ac magis sollicitè quæsitum reposceret judicium, coactus sum hâc epistolâ, raptim & tumultuariè scriptâ, tibi paucis aperire, quid super ea re mihi sit animi; idque facere propter desperatam abituri nuncii celeritatem, qui antelucano sequentis diei quo venerat, tempore, sibi properè redeundum esse testabatur. Consulerem in primis, ut eum præceptorem tibi eligeres, cuius virtus non minus animum excoleret, quâm doctrina ingenium vegetaret. Nam si studiis (ut cum Fabio loquar) scholam profuturam, moribus autem nocitoram constaret, potior mihi honestè vivendi ratio, quâm vel optimè dicendi videretur. Est ludimagistrorum genus, qui rudimenta illa (sine quibus quicquid superextruxeris corruerit) neglectui habent, & fastidiunt, quod ab omni ostentatione aliena sint: ea tamen maximè curant, quæ Kenodoxian, id est, vanam gloriam afferrant. Sub his te mereris nolim: tum quod plura in fronte promittant, quâm præstent in recessu; tum quod impendiò loquaciores, & nugacibus quibusdam næniis dilatantes, pueris fumos venditent, nihil doctrinæ eorundem animis suggerant & inculcent, sed inani verborum & argutiarum fuligine perbellè deludant: ita ut cum quinquennio eodem habuerint discipulos, abecedarios & primorum elementorum ignaros, si interroges, comperias: quod quâm molestum

molestum sit parentibus, qui pecunias non modicas
his nutriendis profuderunt, quam perniciosum illis
ipsis, qui illuc pueritiam in nugis contriverunt, dictu
esset difficile. Hujusmodi præceptores verbis inter
dum piperatis strepunt, præ se cæteros rudes esse &
agrestes prædicant, inanes jactant glorias, ac falsam
scientiæ persuasionem sibi induunt, dignosque pen
dixerim se judicant, quibus vicatim assurgent omnes
verum si proprius consideres quid utilitatis habeat eo
rum doctrina, nihil sanè reperies, quod vel fracta
nuce tibi putes emendum. Horum igitur scholis tibi
maxime interdicas: præstabilis sapientiæ virum elige,
cujus sanctitas teneriores puerorum animos ab inju
ria custodiat, ferociores à licentia gravitas deterreat.
Hæc si feceris, nec te sub eo meruisse, nec consilii
nostris acquieuisse pœnituerit. Vale. Datum ex æ
dibus nostris 16. Calend. Novemb.

Epistola 52.

VItam meam nec unius assis æstimandam puta
verim, nisi te rebus meis ac saluti totum devove
as, qui nullum amantissimi hominis officium in
me prætermiseris: imminet enim capiti meo discri
men, quod, nisi tuo unius patrocinio ac præsidio, vi
tare non liceat. Nè autem verbis meis defatigatus
pertædeas, rem omnem tibi à principio strictim ape
rire constitui. Celebrabatur nuper convivium, per
dicibus, phasianis, coturnicibus, pavis, lepusculis, se
rinali, tantisque aliis omne id genus deliciis & esculen
tis superfluens, ut hujus respectu memorabilem Cle
opatræ cœnam sordere dixisset. Aderat & trimum ne
star, quod jam in subterraneis cœnopolii penè emar
cuerat. Huic ego interfui; affuerunt & plerique
multi nostrates non obscuri nominis viri. Saturis jam
omnibus, ubi depositæ epularum reliquæ, cœperunt
protinus (ut moris est) citharistæ & tibicines pera

mœnis

mœnis instrepere cantiunculis, atque omnium ita aures delinire, ut jam divisorum, nedum regum, felicitati inviderent. Næniæ surrexerunt, histriones, funambuli, qui multiformi corporum volutatione plurimum oblectabant. Venerunt interdum qui prurientium animos titillarent. Aderat (ut semel finiam) omne genus voluptatis, gratique omnia & jucunda supra modum visa sunt, præterquam quod comatuli cuiusdam uno digito caput scalpentis, molities plerisque tædiosa satis visa est. Erat enim, quam fuisse Demosthenem scribit Gellius, vestitu certoque cultu corporis nitido, venuslo, nimisque accurato, talaribus tuniculis more Lydi catiponantis circumspecte & composite induebatur. Erant ejus manus inter agendum argutæ & gestuose : ita ut Dionysia saltatriculæ cognomento dignus cum Hortensio videretur. Cum igitur id omnibus molestum esse consiperem, nullum tamen esse, qui ejus rei tandem verbis auderet exprimere, justâ objurgatione superfluentem tantis rebus hominem incessivi: quod ægrè ferens animo, colaphum mihi protinus impedit; ego contrâ gladio vaginâ excepto hominem cordicitus vulneravi : quo facto, salutem mihi fugâ quærere coactus sum. Vivatque adhuc an mortuus sit, nescio. Quærunt me satellites ad furcas, ut sicubil locorum me reperint, de me propediem actum sit. Venio igitur te oratus, ut vel me domi tuæ occupelas, aut faltem visum tibi, si isthac transierint, inficeris. Iniquum est, fateor, mendacium perpetrare : Parva tamen (inquiunt Theophrastus Gellianus, & Livius) vel turpitudo, vel infamia subiunda est, si eâ re magna utilitas amico quæri potest. Et Chilo sapiens conservandi amici causâ de via declinavit; falsum enim consilium pro ejus salute dedit. Pericles quoque rogatus, ut pro amico falsum dejeraret, Opus est (respondit) me amicis commodare, sed usque ad aras.

aras. Hunc igitur precibus meis locum relinquas velim. Tantum enim me tibi debere fatebor, quantum patri, si tuo unius præsidio periculum hoc effugerо. Vale.

Epistola 53.

Demosthenes Græcorum eloquentissimus, apud Philippum regem Amyntæ filium verba facturus, in ipso statim orationis limine stupefactus obmutuit, majestate (ut credibile est) tanti viri perterritus. Quod (ut opinor) heri ac nudiustertius mihi contigisset, dum me colloquio tuo dignatus es, nisi stuporem hunc explorata mihi jampridem excusisset humanitas tua: nam cum parvulus es, & in re literariâ militares, tantam morum facilitatem præ te tulisti, tantam in omnes abjectissimos, & gregarios inopes benignitatem, ut jam tum primùm, qui spem de te quam optimam futuræ virtutis non ceperit, fuerit nemo. Quo mihi ampliori laude cumulandus videris, qui proiectior factus tibi semper constiteris, neque amplissimis honorum culminibus evaseris arrogantior aut magis insolens: quod qui faciant, albis sanè corvis ratiore comperiuntur. Usu enim venire conspicimus, ut à teneris annis per multi dociles videantur pueri, qui ubi collum jugo subtraxerunt, tandem velut pristinæ conditionis immemores, statim superbiant, eosque aspernentur, qui buscum pueri familiarissimè vixerunt; quodque multò deterius est, virtutes omnes abrogent: Nero- ni hercle persimiles; qui licet ephebus optimæ vide- retur indolis, ubi tamen virum egit, tantis tamque probrosis vitam flagitiis commaculavit, ut ejus in exitium & mortem non una parari simia, non serpens unus, non culeus unus debuerit. Quod genus hominum moribus quantum tibi interdixeris, vel cæco appareat; qui quanto proiectiores annos attin-

gis,

quis, amplioribus animum virtutibus exornes. Nam (ut exemplo contentus unico , reliqua innumera, quæ sese ubertim mihi offrerunt, & ingenium penè obtrunt, omittam) quis mansueti ac modesti hominis factum non judicet, quòd me in ludo (quem prius tyronem agnoveris). abjectissimum homuncinum , è quercubus (ut dicitur) & saxis natum, vixque satis dignum , qui pedum tuorum vestigia deosculer, semel & iterum in familiam tuam evocaveris, nunquam de te bene meritum ? Quid enim bene mereri posset is cui nihil est, de eo cui nihil de-
sset ? Quid si ullo genere obsequii lacestitus fuisses ? Credibile est sanè te magis paupertatis meæ & la-
borum misereri, quām operā & famulitio indigere. Nunc nè parasiti instar verbis titillantibus aures tibi demulcere, aut caput blandiendo confricare videar, ea nunc primum literis aperiam, quæ mutuo revelare colloquio tua deterruit majestas : ubi heri me tecum loquentem timidiusculum vidisses, concessisti (quæ tua fuit humanitas) ut id scriptis facerem. Faciam igitur. Percunctatus es me, vellem nécne à regendis puerorum gregibus abstinere, atque istinc domum tuam migrare. Nolo hercle istic consenescere : con-
senui tamen hactenus, expectans, quòd istinc evocarer, ac de me bene mererer, non doctrinæ meæ (quæ nulla est) gratiā, sed paupertatis (quæ magna est) intuitu. Hanc spem suggerebant plerique quibus non usquequaque sinistrè provisum est. Nam, ut cæteros omittam, præceptor meus doctissimus, D. Magister Joannes Clavimontius, qui rotam aliquam diu istic volutavit, familiæ domini Laudunensis adscriptus est. Alii etiam permulti, quorum nominibus parco, nè quis me oculis obliquis alienam prosperitatem limare dicat, fortunam satis pingue sibi fecerunt. Eandem ego aleam dietim expecto, nullius tamen, quantumcunque etiam opulenti, domum intraturus,

quem imperitiæ ac moris non commonuerim. Quoniam igitur tuæ fuit modestiæ, me evocare, id jam primum omnium non ignore velim, nihil esse in me doctrinæ, aut eloquentiæ, quod tibi usui vel honori esse possit. Si quod tamen sit in hac re, ministerium non negligens tibi polliceor, & (sicut vires suppeditabunt) frequens, atque laboriosum : nam nullum aliud officii genus ab ipsa infantia exercui, in quo operam tibi possem promittere : quam si pollicerer, & te tuâ spe fallerem, & me mendacii convincerem. Noveris ad hæc, me & his moribus præditum, ut olusculis agrestibus liber malim vicitare, quam servus lautissimis esculentis. Quocirca tibi soli & uni obnoxius esse velim, ac subjectus, omnibus tamen obsequiosus. Præterea, nudus sum tanquam ex matre, vixque (ut in adagio dicitur) obolum habeo unde restim emam. Si tecum fuero, omnia mihi suppedites oportet, quæ ad honestè vivendum videbuntur utilia & necessaria : & quoniam ex famulorum immunditia & sorditate, domini plerunque arguitur inopia, vestimentis (ut clericum decet) honestis indui peto, non versicoloribus, aut histrionicis: quæ si meo emenda arbitrio voles committere, stipendio quantumcunque modico mihi opus est. Scio te munificum, & qui famulos terè, neque tamen composite & venustè nimis iudicis malis, quam crumenam immodicis auri ponderibus tumentem. E quum præterea velim suis ephippiis ornatum, tuis sumptibus nutritum : & quoniam, teste Ovidio, Carmina secessum scribentis & otia querunt, vellem ut tandem aliquem locum mihi designares, ubi Musis ac tibi liberius vacarem. Impossibile est enim, quæ tumultuari fiant studio, ac frequentibus interrupta discursionibus, multum esse decocta, ac elimata. Hæc omnia etsi studiosè appetam, nihil tamen ardentiùs, & obnoxè magis tuâ benevolentia :

quam

quam ubi fuero consecutus, dígito cœlum videbor attigisse. Quæ omnia eo audentiùs tibi aperui, quo me intrepidum in his detegendis priùs esse jussisti. Postularem, si me susciperes, ut non citò desereress nisi jam diu mihi compertum esset, eâ te constantiâ præditum, ut quos tecum evocaveris, nunquam nisi volentes desereras. Perpendes igitur, si adhuc hoc mihi condonare liber, placeat nécne hæc tibi conditio: quæ si displiceat, fortunæ adhuc prioris contentus vivam: ferreus tamen sim utcunq; contigerit; lapideus, si unquam tantæ tuæ humanitatis fuero oblitus. Vale.

Epistola 54.

Vix licet per otium in mense semel tantum ferri: tot meæ cervici incumbunt negotia, tot ultro citróque curis agitor. Sed si aliquando possum aliquid suffurari otii, mors est mihi aliquò me loci recipere, ubi fatigatum labore spiritum revocem, & hujus seculi vanitates & miseras considerem, quod nudiustertius feci. Sed ubi satís apud me sagaci velut trutinâ perpendi, nihil in toto mundo reperi, quod suos non patiatur manes. Reges venenum reformidant: Primates ad ampliora semper obrepunt: Senatores sunt avari, & lucri cupidi: nunquam securè degunt milites; mors proprius instat, quâm vita: in perpetuis vivunt miseriis agricolæ. Nè multa, nihil est, quod suos non patiatur manes, quodque non sit calamitatibus obnoxium. Quocirca si me consulas quid in hac re sis facturus, te monebo, ut posthabito omni diutino studio exitum vitæ perpendas. Nam apertè constat, nihil hâc vitâ esse fragilius: prudenter igitur feceris si tuæ saluti invigiles. Vale.

Epistola 55.

Nihil pejus odi, quâm istos hypocritas & philosophastros, qui in opinionem sanctitatis venien-

tes, Catonianam severitatem capillis supercilio brevioribus paulatim promittunt. Expertus loquor, multos reperias verborum tenuis Zetos, qui multa de virtutibus publico theatro exclament, quique omnia vitio dent, aut digna putent incendio: intus tamen sunt pellace vulpe nequiores. Volo, si religionem imitari decreveris, ut sis aperto pectore, & infucatis moribus. In primis da operam, ut talis sis, qualis cupis videri. Non est quod in me succensere debeas, sed potius ames, quod nullam nomini tuo maculam inuri permittam: insuper quod dicas te velle amicum habere, quocum libere omnia, ut tecum, audeas loqui; Nullum (si me audias) amicum tibi comparabis, nisi prius cum eo tres modios salis comederas. Multi sunt in ostio tantum formosi, & verbis palam amici, qui tamen clanculum serunt insidias. Vale.

Epistola 56

Nescio quid sit in causa, quamobrem mihi succenseas: nihil enim me puto fecisse, aut dixisse, aut excogitasse quidem, quod tibi detimento sit futurum. Culpavi, fateor, nonnunquam ignaviam tuam. Observavi quibuscum versabar, tuarum rerum sategi: sed alioversum hoc feci, quam ut tibi nocerem. Tute olim mei in te amoris periculum fecisti. Nisi velis in tua vitia reclamari, alio te diversas: nam quamdiu simul vivemus, nullam tuo nomini maculam inuri permittam: mihi etiam, si secus agerem, summo verteretur opprobrio. Verbis meis paulatim acquiescas, & bene tibi vertet: omnia ad votum tuum faciam. Non parcas pecuniis meis, atque adeo omnibus domesticis rebus. Hauries a me, velut ab ipso horreo. Sed si cuiquam detrahere velis, ut genialibus tibi indulgeas, nullum a me speres auxilium. Vale.

Epist.

Epistola 57.

Moneo te plerunque tuæ utilitatis, & ab omni scommatum injuria nomen tuum vindicare satago: sed dum aliquantis per mihi tecum loqui licet, aliò divagaris, & (ut dicitur) extra meum sermonem tuæ peregrinantur aures. Non admodum habeberis in pretio, si eo quo cœpisti pede semper perrexeris. Ut enim viciatim compitatimque eos juvenum prædicant omnes, qui rectè consulentibus dociles se præbere non ingravantur: ita & maximo probro datur his, qui amicorum consiliis aures occludunt, aut prudentum exhortationes nihil penitus ducunt. Et cum unusquisque sibi persuaserat, te ingenio facili & benigno esse, in spem veneram, te nihil detrectaturum, quod sualissim. At (ut video) si rofas loquerer, verba mea nihil quidem duceres. Nescio quid sit in causa, quamobrem id ipsum facias. Tantis per enim dum tuâ consuetudine mihi fruiliuit, intimum te semper habui: sed (ut conjicio) illud ipsum est. Nemo non novit arduum esse, hominem naturâ districtum corrigere. Nequitiæ tuæ diuturnum indormivisti somnum, & in pectus semper obduriisti: quare difficillimum est, te novâ pelle induere. Vale.

Epistola 58.

LAudabile fuit Amasis Ægypti regis institutum, *Amasis institutum.* qui lege sanxit, ut singuli quotannis apud cuiusque præfecturæ præsidem profiterentur unde vivarent: quod qui non facerent, extremum illis supplicium esset pœna. Cui sanctissimæ legi conformis proptermodum videtur Gymnosophistarum mos, apud *Gymnosophistarum* mos, quos impransi abibant, qui nullum diurni laboris fructum parentibus afferebant. Et apud Baleares Hispaniæ insulas, puer antiquitus cibum à matre non capiebat, nisi quid, eâ monstrante, sagittâ percussisset.

Nam ut in Olympia non meretur coronam, nisi qui legitimè certaverit: ità nec dignus est vità, qui nihil parturit quo testetur se vixisse. In omnibus elementis ità vel Deo placuit, vel naturæ, ut nihil penitus torperet in otio. Cœlum, quo integuntur omnia, cyclo & orbiculari motu se volvit. Sol & luna alternatim suos motus peragunt, & sibi cedunt. Hæc noctem illuminat, ille diei præest. Venti suas tenent regiones, unde flatu spirant immobili. Signa Zodiaci alternatim Solis flexum amittunt. Mare quiescentibus ventis tranquillum, iisdem reflantibus agitatur, & suos pisces nunquam non ejicit. Terra iterilis & infœcunda hyberno tempore, vernis & æstivis frugibus otium pensat hyemale. Arbores ac plantæ & tempus aptum fructui ferendo persentisunt, egerunt botros, & virorem induunt. Ilices & quercus concipiunt glandes, laurus & oliva baccas, corylus nuces, mespilus corna: nec aculeatis quidem dumis, spinis & verpibus cessatio est; nam & rhamnum, & alios fructus minutissimos pariunt. Sed observemus nobiles vinearum gemmas. Consideremus quantâ fidilitate rerum omnium mater & parens Terra semen sibi commissum regerat, refundat, rependat: quanto fœnore agricolam suum ditet, triticum, siliquicolum, hordeum, avenam, milium, fabas, pisa, lentes, eruum, lupinam, & alia id genus frumenta & legumina cumulatissimo proventu generans. Quid annus ipse, quem rerum nostrarum, & vitæ dimensorem cognoscimus, quando à sua desit natura? Quis vidit ver sine violis, æstatem sine granis & calore, sine pomis autumno, hyemem absque nivibus & pruinis? Nonne succedentes seriatim menses in suis officiis manent? Quis inversum vidit ordinem? Quòd si hæc omnia naturæ legibus & institutis parent, ut suos semper emitant fœtus,

*De quatuor
anni tempo-
ribus.*

ſoetus, nā pudeat hominem ſolum, quem tamen
præſe omnibus creaturis dii voluerunt, quiēſcere,
ſolum putrefare in otio, ſolum ſine fruge conſenſe-
re, effoetam ſolum ætatem præterire, ſolum ſine ullo
vitæ ornameſto emori. Quis hoc probaret, niſi deſit
oculus, niſi qui cucurbitas lippit, & inops eſt ratio-
niſ: cùm bruta iſpa cæteraque animantia, quibus
deefit ratio, ratiocinentur unde vivant, & quantu-
lumcunque laboris ſui teſtimonium nobis omnibus
videndum proponant? Alia hominibus proſunt, ſi-
bique charum, & nobis utilem proferunt partum:
paucißima admodum reperiuntur ſterilia, & quæ
nihil omnino in publicum afferant emolumenti. Si
quis in aquatilibus fidem requirat, & exemplum;
parit Balæna, partumque lacte nutrit: ova gignit
Cephalus: Delphini egerunt foetus, quos fœmina
uberibus & lacte paſcit copioſo: Agunt vere conju-
gia, pariunt catulos ætivo tempore. Echini ferunt
ova: Hippocampus contra canis rabiosi morſum pro-
deſt. Sed ad hominis uſum nonnihil operantur.
Nec minor eſt in avibus ſedulitas: Aquila pullos
probat ad ſolem; qui eum uſtineſe nequeant, ut
degeneres repellit: columbi bina ova pariunt, maſ-
culum primum, ſecundum fœminam, concipiunt
diebus quadrageniſ: Galli longa edunt ova, rotun-
da fœminæ; nunciant lucem, & pigros ad laborem
excitant: Pavones incubant ovis duodecim: hirun-
do quinque pullos parit, quos magnâ paſcit æquitate,
incipiens ab eo qui maximus eſt natu, & ita in cæte-
ris ortuſ habens rationem. Usque ad cætera deſcen-
dam animantia. Tauri laborem juvant mortalium,
agricolæ ſunt, arantque terram, ex qua fruges de-
metimus: Oves ſuis lanis noſ induunt, lacte vagien-
tes paſcunt infantulos: Apes nobis mellificant: Sues
ſe laginant ad eſum noſtrum: Canes pro foribus
noſtriſ excubant, greges à lupis, domos à latronibus
tutantur:

*Galli pigros
excitant.*

*Nulla dies
sine linea.*

tutantur : Feles cubicula purgant muribus. Dum oculos circumfero, passim nihil invenio, quod in re aliqua non exerceat naturam, nihil quod otium non refugiat. Quid ergo (ut ad institutum aliquando deveniam) faciendum nobis putamus ? Volumus vinci à brutis, quæ ratione, animâ, dignitate, formâ & nobilitate præcellimus ? Imitemur potius Plinianum illum Apellem, qui nullum diem ducebat sine linea. Caveamus nè similes illi videamur vernæ pugno & ignavo, qui ruri degebat, ut mortuum cadaver in sepulcris. Revolutus est annus, arbores sua poma pepererunt : Ceres agricolæ votis respondit : horti suos carbunculos, suas viclas, suos dederunt flores : racemis suis rubuerunt vineæ, pomis arbores tumuerunt. Soli supersumus, qui annuam nondum frugem protulimus. Reminiscamur opprobrii quod paritura est nobis ignavia , si convincamur desidiæ. Reminiscamur jacturæ, quæ nostris omnium cervicibus impendet, si convincamur ignorantia. Expergiscamur, socii, surgamus ab otio, ad aratum convolemus, ad burim, ad ligones, ad vomeres ; latremus in aula cervinam pelle, ut tandem in sylvis militemus. Declamemus inter domesticos & privatos parietes, ut in Senatu causam Milonis agamus, relegemus Catilinam, patrocinemur Cluentio, pupillis obsequiamur, explodamus oppresores, consulamus patriæ, & tyrannorum vim reprimamus. Probemus balbutiem linguæ inter paucos, probemus ingenii vires, purgemus linguæ vitiliginem, priusquam eò veniendum sit, ubi superciliosi sedent consules, nasuti tribuni, oculati prætores, acuti causidici, quæstores vafri, cæterique emunctæ naris homines. Ecce gymnasiorcha aures arigit ; in expectando est quid dicamus ; paratus est excipere, quod offeremus ; paratus audire, quod recitabimus ; nec favorem aut patrocinium nobis excusat modestus comes, & ingeniolus

niosus hypodidascalus: cæteri insuper doctrinâ & moribus clarissimi præceptores nostri advertunt favorem, vultum pollicentur, & ridibundis oculis benevolentiam: neque porrò nobis verendum est, nè si quid ornatè parùm aut inconcinnè protulerimus, id ipsum protinus crispâ nare subsannent, & aversentur. Non estis doctissimi viri ætatum adeò imprudentes, ut non cognoscatis facile cum Marco Fabio, suam esse studiis infantiam. Fortissimus quisque edidit aliquando vagitum; & qui coram principibus aut senatoribus magnâ sui gloriâ in omnium admirationem causas oraverunt, priùs tamen fuerunt rudes & alphabetarii. Vultis exigere ab adolescentulo, quod parentem eloquentiæ Ciceronem deceat? Vultis sarcinam dare infantulo, cui Demosthenes succumbat? Habenda est ætatum ratio. Non habet senectus vires juventutis, sed nec juventus consilium senectutis & eloquentiam. Vale.

Epistola 59.

Siatis certâisti pater, satîs militiam secutus es: tempus est ut conquiescas & ferieris: tempus est ut subtrahas te periculo, & solitâ professione tibi interdiccas: tempus, inquam, ut jam doneris rude, & miteris Horatianum illum Vejanum, qui, armis ad Herculis postem fixis, domi sese continebat, nè in irenam denuò traheretur. Non est tibi formidandum nè non habeas, unde vivas. Tu non es ut pleique gregarii milites, quibus cum stipendia detractuntur, tenuissimè vivunt, & (ut est in adagio) dito plerunque salinum terebrant. Patri tuo (quod Diis habeo gratiam) abundè est auri & argenti. Parentes tui omnes habent afflatim divitiarum. Proterea, si me amas (ut amas) revertere domum, ut & tranquilius vivas, & votis amicorum respondeas. Vale,

Epistola 60.

Doluit mihi, quod nostrates aliqui nuper re-
tulerunt, esse scilicet nescio quem nebulonem
qui quotidie me mordet, & famam meam passim
compitorum vellicat. Eum quæso moneas, ut (s
apiat) aliò suas convertat satyras, & me missum
faciat: nam si cerebrum mihi moverit, ego illum
vertice capitis ad plantam pedis suis pingam colori
bus. Scio non esse sapientis juveniles curare nugas
aut anserum moveri strepitu. Quis tamen non gra-
vetur istum foriolum (qui adhuc quotidiane brachia
& femoralia percacat, & culcitras omnes cum lodi-
bus stercorat) sic unicuique obstrepare, nullâ pra-
sertim lacestum injuriâ, nullo everberatum stimulâ.
Hoc ego sùsque déque ferrem si postularet ratio. Ve-
rùm quoniam fama nec etiam ludum recipit, male
meis ut oppedat naribus, quâm me naso suspendat
aut posticis eludat cachinnis. Vale.

Epistola 61.

Rem novam & auribus tuis non priùs auditam
affero, Marce Tulli: Scribit Fabius, eos fra-
ctum iri potius, quâm posse corrigi, qui in pejus ob-
duruerunt. Tortellius tamen ille, ille inquam homi-
cida Tortellius, in quo futuram probitatem despe-
rant omnes, ad bonam frugem se recepit, & vita
commutavit in melius. Quod in tantam me rapit ad-
mirationem, ut in hac re quid dicam, nesciam, n
Euripum tandem posito requiescere cursu, mutu-
tumque unâ consistere Protea formâ. Nunquid
enim mirum videtur hominem illum momento,
præter omnium expectationem resipiscere, qui a
adolescentia (adolescentiâ autem? imò pueritiâ
adhuc lapsus sum, ab ipsis cunis) meram improba-
tatem & corruptelam cum lacte imbiberat, & nul-
non vitio fuerat innutritus: idque adeò, ut jacta-

de illo aleam prædicarent omnes, videreturque Neronem propediem induturus. Quod quoniam accidit, rediit in benevolentiam parentum. Plura scribebam si per occupationem liceret: quoniam autem nunc non licet, mitram ad te cras aut perendie meum mulionem, qui quæ supersunt tibi aperiat: interim vale.

Epistola 62.

Durum est mihi studia mea interruimpere: quoniam tamen multis jam argumentis periculum feci, te esse ex eorum numero, qui accepti semel beneficii nunquam non reminiscuntur, volo adhuc pleniore obsequio te mihi demereri. Ante, omnia studiis tuis consule, in quibus nè oleum & operam ludas, dicam quid opus factò mihi videatur. Primum omnium, eorum lectione tibi interdico, qui sesquipedalibus & antiquariis quibusdam verbis ab Eandi seculo repetitis ampullantur, quique nihil ducunt pulchrius aut potius, quām ut affectatā obscuritate, & permixtis deditā operā gryphis, & hiantem & suspensum teneant lectorem, & crucem figant studiosis. Pœniteret te lectionis hujusmodi autorum, quamdiu viveres, qui se operæ pretium fecisse putant, si involucra quædam compegerint, quæ Oedipo conjectore & natatore Delio (ut de scriptis Heracliti dicebat Socrates) indigeant: quibusque Gordii nodus, labyrinthus Dædali, Sphingis ænigmata, numeri Platonici, Lycophronis tenebræ, & Saliorum versus, suis sacerdotibus (autore Fabio) vix bene intellecti, comparari nequeant. Dum hæc scriberem, insperata quædam moramenta me avocarunt: quibus implicitus, inturbatam epistolam in diem sequentem coactus sum prorogare. Vale.

Epist.

Epistola 63.

Epistola, quam heri ad umbilicum traxeram, nunc
 ad calcem perducenda est: quandoquidem otium
 scribendi liberiū sese offert. Quod etiamsi non impu-
 adesset, adhuc tamen rerum tuarum vellem satagere
 partim amore tui, partim parentum. Quorum preci-
 bus expugnat, promisi me aliquid quotidie scriptu-
 rum, quod esset tibi usui. Quare ut intelligant me
 stetisse promissis, hominemque esse, quocum securè
 in tenebris micent, plura præstabo quam promiserim.
 Deterrebam te nuper ab eorum lectione, qui dedita
 operâ antiquariis strepunt vocabulis. Nunc te hor-
 tor, ut abstineas à librorum copia, neque tam variis
 autoribus ingenium & memoriam confundas. Nam
 quod scribit Fabius, Lectionum varietate refici-
 stomachum, & pluribus cibis minore ali fastidio,
 non ibo inficias, modò tamen intelligamus, homi-
 nem jam adeò in literis profecisse, ut huic labori non
 succumbat, & sub ejusmodi onere vires non fatiscant.
 Huic verò labori quomodo poteris supereſſe, qui
 nihil adhuc, aut parùm in bonis literis promovisti?
 Commodius multò feceris, si posthabitis illis, ex ut A
 quorum paleis paulùm colligitur fructus, unum tibi purga-
 deligas Ciceronem, quem semper velut archetypum
 feras, cujusque succum imbibas, & doctrinam. Nam
 & Cicero ipse Terentium (quem familiarem suum
 vocat) semper habebat præ manibus, & Cyprianu-
 diem nullum sine Tertulliani lectione præteribat.
 Scipio iterò Africanus Pædiam Cyri de manibus
 non ponebat. Quos si imitaberis, rem facies tibi uti-
 lem, & mihi jucundam. Vale.

Epistola mori

Epistola 64.

Quantum me pudeat puerorum nostri seculi, nec
tu credere, nec ego satis exprimere possum, Fabi-
ane. Per multos enim reperias inverecundos adeò &
i non impudentes, ut quamvis adhuc sint elementarii, &
agere abcedarii, jam tamen plurimum sibi tribuant, neque
precii assurgant illis, qui veteres omne genus scriptores
criptu*m*ultis vigiliis magnâque oleâ impensa jam excusse-
runt. Nolo putes deesse mihi in hac re testimonia,
secure aut me aliquid comminisci. Nam cùm nudiusquar-
serim*t*us redirem Nucerio, ubi, metu pestis nullibi non
dedit*s*avientis, duos & ampliùs menses fueram rusticatus,
e hor*o*brium habui quendam puerulum, quem cùm ro-
variis gâssem, quô iret, unde veniret, & cujas esset: dicere
Nam non erubuit, indignum me esse quocum verba face-
refici*o*ret. Causam percunctanti respondit, esse sibi circu-
stidio*o*rum & encyclopædiam illarum artium, quas in ora-
homini*o*re perfecto requirit Fabius: mihi vero tantum esse
ori non inscitiae, quantum sibi doctrinæ; ac propterea non
iscans oportere, ut inter Arcadiæ pecuaria & Musas, in-
, qui tèrque graculos & olores aliquid esset commercii.
ovisti? Pueri insolentiam demiratus, satis habui consulere,
is, ex ut Anticyram navigaret, ibique sumpto helleboro re-
m tibi purgaret insaniam. Vale.

Epistola 65.

Am annis plus minus decem Grammaticos secutus
es, Pauline, neque tamen ab inscitiae tenebris pe-
terib*o*dem eduxisti: nam cùm scribis aliquid aut loqueris,
anibus tertio quôque verbo incidis in solœcismum. Nescio
bi uti quis excusationis locus tibi sit relictus: culpam non
potes deprecari, si per te steterit, quo minus profe-
ceris. Credo tamen partem culpæ tuis præcepto-
ribus adscribendam, qui prima rudimenta me-
moriæ tue non inculcaverunt, quique te adhuc
implumem

Cicero Miloni se re-
coquendum dedit.

implumem ad volatum provocârunt, & Dædalum in co-
fecerunt priùs quâm essem Icarus. Supereft tantum
ut, quamvis serò, discas tamen, & ad prima rede-
fundamenta. Noli putare hoc tibi futurum prob-
ob ætatem jam ptovectam. Præstat in ipsa etiamnum
senectute resipiscere, quâm ad capulum usque del-
rare. Non puduit eloquentiæ parentem Ciceronem
post multas in Senatu declamationes dare se Apollo-
nio Miloni recoquendum: Neque octogenarium
Socratem musicæ vacare. Nec tibi quoque tu-
videri debet in ipsa adolescentia, atque adeò vir-
ætate proficere, eâque jacere fundamenta, sine quibus
corruet quicquid superextruxeris. Quòd solito br-
viùs ad te scribo, dabis veniam: nam cùm has à me
literas nuncius postularet, non erat mihi otium a-
mungendas nares. Deinceps plura scribam: inter-
salvebis ab amico, qui commendat se tibi de meliori
nota.

Epistola 66.

Magna posteritati sit injuria, gravemque jactu-
ram faciunt bonæ literæ, dum ea supprimunt
opera, quæ si prodirent in lucem, & eventi-
rentur, omnes inde frugem caperent. Omnibus
enim exploratum est & compertum, quantum stu-
diosi detrimentum acceperint in operibus Ennii, Lu-
cili, Cæcili, Quadrigarii, aliorumque plurimorum
ex quibus nihil nobis præter nomen relictum est.
Non placet mihi eorum scripta circumferri, aut ex-
poni venalia, qui temerè & sine judicio scribunt quic-
quid in buccam venerit, neque aliquid unquam al-
incudem revocant. De his loquor, qui quod rudi-
primùm pariunt, frequenter postea lambunt ursorum
more, frequenter incidi reddit, & severam ubique
apponunt limam: quique refrigerato inventione
amore, perpendunt postea, non tanquam autores, sed
lectores. Quod te multis jam litoris fecisse quoniam

ædalum in confessu est, & constans ubique prædicat fama ; tantum cur tamdiu eos retines suspensos, qui de te multa sibi a redi pergunt polliceri, quique opera tua lecturiunt certum & empturiunt ? Non est quod judiciorum ale- probam aut maledicorum graphia reformides. Certo scio, omnia ab omnibus probatum iri, quæ ex officina tua prodibunt : cum etiam quas tumultuarie scribis epistolas, omnes mirentur plurimum, atque adeò tanti faciant, ut rosas loqui videare, & omnia calamistris eloquentiae compta dicere. Quare non minimo tibi daretur probro, si omnium expectationem fraudares ac destitueres. Opus est ergo ut partas quod parturis jampridem. Vale.

Epistola 67.

Miratus sum plerunque cur nunc bonæ literæ pessum eant, quæ superioribus annis tanto in pretio habitæ sunt : cur nunc literati nihil siant, qui quondam æstimabantur maximi, & habebantur numinum loco. Sed nihil est quod mirari debeam. Quondam enim artes pretio & honore fovabantur ; neque erat qui non assurgeret eruditis : adeò ut maximi quique Principes lucri loco ducerent, in oratorum & poetarum amicitiam venire, & torum scriptis famam suam ad posteros prorogari, & vindicari à mortalitate. Nunc verò quam mutata sunt omnia, vident omnes. Sic enim sordent & vi- aut è lescunt literæ, ut non solum non faveatur studiosis, nt qui sed illudatur etiamnum. Nam multò pluris æsti- uam a mantur (cur hoc relinquis inultum Jupiter ?) le- od rudes & parasiti, qui Principum aures verbis delini- cursorum, quique fumos vendunt, qui oleum in auriculas in instillant, quam qui plus olei quam vini, doctrinæ studiis consumunt. Quare non est mirum, literas ores, sed ipsas in ruinam cecidisse nostro tempore, quo nec se- quoniam ritur literatis, nec metitur. Vale.

Epistola 68.

Partus
fortune.

Audio esse nonnullos, qui credulitatem multarum rerum tibi insinuant, quique maria & montes promittunt, ut amplissimis pollicitationibus te trahant in suam familiam. Quorum verbis delusus jam adeò insolescis, ut te alumnus fortunæ & partum existimes. Cave, mi Lentule, nè eorum verbis qui hunc tibi faciunt fucum, sinistre rcs tibi cadat, si quid tuâ autoritate feceris. Nescis Philosophorum permultos cum Diogene olera lavare maluissè, quâm cum Aristippo epulas sectari regias? Cur itâ quæso? nunquid libertatis causâ? Utinam periculum fecisses, quâm acerbum sit & importabile alienâ vivere quadrâ, & alterius pendere arbitrio. Si hoc essem expertus, tu liberam paupertatem opulentæ servituti anteponeres. Vide, mi Lentule, nè in eorum ostensionem impingas, qui sibi negotium insinuant de rebus tuis. Male audies si quid feceris inconciliâ. Nihil patimur tibi deesse nemo istâ te objurgat: Tu es tui juris: Vivilis legibus: Vadis dormitum, & expeigisceris quando lubet: Ludis, cœnas, prandes, cum placet: Quæ omnia tibi auferentur, si te feceris mercenarium. Adde etiam quod qui te accersunt, multum fortasse de doctrina tua sibi promittunt: quam si opinione repererint minorem, occasionem protinus inquirent, quâ te detrudant suâ domo: & nullam repererint, fabricabunt tamen, & commiscentur. Vide quâ fronte hoc perferes: tu, dico qui ad libertatem natus es, & ægrè servitutem patris. Vale.

Epistola

Epistola 69.

Nolebam tibi aperire, quām funesta sint omnia domi vestræ : cūm tamen ejus rei gratiâ aures meas precibus onerare non desinis, desiderium tuum explebo. Pater tuus intestatus mortuus est Calend. Januariis : Mater morbo quartanæ laborat : Fratres tui sunt podagrīci adeò, ut pedibus nequeant subsistere : Soror tua Lucretia est paralytica : Patruus Lentulus laborat morbo comitiali : Statius famulus est calculosus : neptis Eugenia venit in suspicionem lepræ, quam arguunt livens paulatim caro, raucedo scabré vocis, articulorum contractio, & rubri quidam nævi membris omnibus, instar botrorum, innascentes : Matertera tua Julia incidit in tantam phrenesim, ut fanatico nescio quo errore duci, & fœnum in cornu conclusum gerere videatur: Avus tuus intus & in cute passim corroditur cancro, neque repertiri potest qui ejus morbo medeatur. Famulorum tuorum partim sunt cardiaci, alii cœliaci : nullus est quem præ angustia non tædeat vitæ. Si perconteris ut valeat tuus coquus Taratalla, actum est de ejus vita, & conclamatum est cadaver ; vivens jam numeratus est in peculio Proserpinæ, & nœulum Chronti præparat. In eo siquidem plurima cognovi, quæ evidens mortis argumentum promittunt. Nam itragulam complicat, dentes in somno collidit, membra præter decorem detegi non curat. Præterea, ejus labia contrahuntur, oculi glaucescunt, dentes albescunt plus solito, oculi ejus fiunt profundiores quām prius extiterant, aspectum auditumque sine causa reformidat, & semiapertis dormit oculis. Quæ omnia signa esse mortis, receptæ fidei attores dicunt. Vide ergo quomodo tam tristi spectaculo siccis oculis, & sine lacrymis interesles. Su-

pereſt, ut horum deſtitutus auxilio, prudenter tibi conſulas. Vale.

Epiftola 70.

NON parvâ dignus es notâ, qui aspectum amicorum ſine cauſa refugias, & videndi tui copiam nemini facias. Quod ſi ſemper feceris, præstabis culpam ſceleris alicujus, & grandis flagitii conſcius tibi videbere: cujuſ horrore diſcedas ē medio, & latebras inquiras. Quoniam etiam in iuſpicionem veniſti, relictis literarum ſtudiis uxorem duxiſſe. Quod ſi falſum eſt, cave nè fiat: te pœniteter matrimonii quamdiu viveres. Nam quomođo parares tibi victum? neque arare, neque literas nōſti. Errares ſi quicquam ſperares à tuo patre. Si te videret manum ad ſtipem porrigere, ſi ſanguinem flere, tui non tamen miſereretur: neque obolum tibi daret ad emendam reſtim. Non eſt diſſimulandum, quin ſit aliqua in conjugio voluptas: ſed ſi proſpicienter obſervaveris quām ſit brevis, quođ eam dolores, quanta ſequatur pœnitentia, nuptias vitabis cane pejus & angui. Conſule Hippo naſtem, qui duos dixit uxoris dies dulcissimos, nuptiarum videlicet & mortis. Refer ad Alexandrum, qui dixit nuptiarum diem multorum malorum initium. Nam ſi pauper divitem duxeris, dominam non uxorem acceperis; ſi pauperem, onus vitæ ferre non poteris: ſi turpem, dolebiſ; ſi pulchram, habebis communem. Audi quid ſuaderet Chæremoṇ: Uxorem (inquit) præſtat eſſerre quām ducere. Interrogatus ſiimonides quid eſſet uxor, Viri (inquit) naufragium, domiſus tempeſtas, quietis impedimentum, vitæ captiuitas, poena quotidiana, pugna ſumptuosa, bestia contubernalis, canis ornata, malum neceſſarium. Horum conſilio ſi oculos animūmque admoveris, miſerabiliſ

mutabis sententiam, & citò calculum reduces.
Debes etiam apud te cogitare, multas puellas
sursum versùm videri formosas, quæ deorsum
versùm nævis & ulceribus crurum ubique scatent.
Vale.

Epistola 71.

Non videatur tibi mirum, si nunc præ lätitia oculus dexter mihi saliat, qui nudius quartus eram totus irrisibilis & agelastus. Accessit mihi quod frequenti voto semper cupiveram. Pater constituerat annos plus quatuor me in scholis captivum tenere: sed precibus amicorum, quos semper meæ calamitatis miseruit, expugnatus, libertatem & exitum mihi promisit pridie Nativitatis Domini. Quod si præstiterit, Deus sum: Fortunam ipsam anteibo fortunis meis. Nunquid enim servile & miserum tibi videtur in hac languore carnificina, in qua nullus nisi de inferendis verberibus sermo? Quales putas qui nos erudiunt præceptores? dices esse plagiarios, carnifices, & tortores vulnerarios inter leænas, inter lupas & tigres educatos. Si quid fortasse aberraverimus, si tantillum oculos dejecerimus, si vel unguem latum recesserimus ab eorum mandato, totâ vi surgunt in pœnam. Denudant nos à calcaneo scapularum tenuis, lacerant, tundunt, mutilant, pedibus conculcant, parietibus illidunt. Nullum in miseriam nostram non comminiscuntur impietatis genus. Solâ oculorum torvitate & contractione superciliorum nos adeò plerunque terrent, ut malemus in orci culeum incidisse. Quodque summæ infelicitatis & extremæ crucis est argumentum, cum in nos itâ sœviunt & debacchantur, non audiemus præ metu hiscere, nec my quidem aut gryfacere. Quod si addiderimus verbum, ictibus pluunt, & colaphis grandinant. Tam perimus, quâm

qui jugulo implicatam jam habet restim. Excuterem
tibi lacrymas, si cætera infortunia ad umbilicum
tantum perducerem. Vale.

Epistola 72.

Multi habent me suspectum latrocinii, quod nunc sericatus appaream & purpuratus; qui prius eram mulio & auriga: neque sibi possunt persuadere, tantas sine furto accrevisse mihi divitias: quibus utinam explorati essent labores quod pertuli prius, quam eò rerum pervenerim; non enim tam facile de me judicarent, neque mirarentur me tanto erectum è stercore. Quascunque habeo fortunas, Diis acceptas refero; ausim tamen juramento contendere, me meis laboribus plura multò meruisse. Nam ex quo tempore excessi ex ephebis, non recordor diem ullum sine linea præterisse me; quod semper subiret in mentem Portii Catonis, qui detestari solebat, si qua dies per incuriam inanis effluxisset. Natus annos quindecim servivi cuidam trapezitæ, moroso suprà quam sit credibile. Nam irasciebatur ob rem nibili, ob floccos, ob unguem pravè sectum. Imperabat ad ictum oculi. Conjectare plerunque me oportebat, quid digito creparet. Si vitrum rupisse, comminuisset mihi caput sandalio. Iratus quandoque aquâ & igni mihi interdicebat. Perferebam omnia, neque me piguit: moriens enim hæredem me constituit, meorum me mor obsequiorum. Quas ego divitias non temere prodegi, ut solent plerique: nam converti me ad studia; ubi quanvis adultus brevi tempore adeò profeci, ut socios meos relinquerem à tergo, & multis præcessisse parasangis. Cum adhuc essem rudis, neque me pudebat consulere juniores: cur enim puduisset, cum Socrates philosophorum optimus, à mulieribus

uterem mulieribus doceri, indignum Philosopho non duxerit? Dicitur appellare magistram, & Aspasiam frequentare? Hæc ad te scribo, Ligurine, ut exemplo meo, dominum tuum tantis obsequiis tibi deme-
tearis, ut tuæ consulas paupertati. Vale.

Epistola 73.

Quid habes, Pauline? Quid frontem caperas? vi-
deris mihi tristior solito: facies tua mœroris
promittit argumentum. Compertam habeo tuam na-
turam. Tu in primore fronte geris affectum animi.
Non confueveras hoc modo me præsente tristari. Se-
cundum fornicure potes acerbitatis tuæ virus mihi evomere. Quic-
kam dixeris, perinde ac thesaurum continebo, & for-
meruisse, casle dolori tuo medebor, si modò capiat medicinam.
Priusquam occurrebam tibi, mihi arridebas & à ter-
ris quodcunq; usque jugere porrigebas dextram. Cur sic te mu-
tui deatum video? Nelicet an verba mea nuper cum sto-
nis effusio exasperis, quibus te insimulabam pigritiæ; at
cuidam ego alioversum loquebar, quæ ut bilem tibi exci-
pam. Namarem. Propterea non ageres amicum, si hoc ipsum
nigremali consuleres. Quicquid dixi, præter propter
Connovendam tibi cholera dixi: semper dedi operam
crepali quid detrimenti ulla in re caperes. Amavi te à
caput vero, & molliter educavi, foviique semper mitius
hi inuam alumnū suum nutricula; neque gravatus sum
pugnare: studia mea sæpen numero interpellare, ut facerem quæ
m mea rem tuam essent. Quare errares vehementer, si ali-
temere in persuasionem indueres. Fac semper mei in te amo-
me ad is periculum; non invenies me verbo tenus amicum.
è propterea qua in re operâ meâ tibi fuerit opus, ad me semper
multis elut ad anchoram confugias: qui te amet vehementer
rudis, tuis, habebis neminem. Verum & volo, ut me semper
amicum, & infucatum judices. Non sum
enim ea hominum nota, qui in ostio tantum formosi
sunt, à aliam blandiuntur, & clanculam mordent. Vale.
cribus

Epistola 74.

Credo horam illam fuisse mihi fatalem & inau-
spicatam, quâ primùm Lutetiam veni. Ante-
nihil mihi deerat, habebam omnia ex animi vot-
o. Eram indutus holoserico, bysso, & Dalmatico. N-
multis agam, eram totus sericatus. Nunc verò inci-
in tantam paupertatem & penuriam rerum, ut m-
oporteat domesticatim victum & ostiatim emendi-
care, & manum ad stipem porrigerem. Vale.

Epistola 75.

Nullâ non horâ mihi caveo ab insidiis tuis: na-
suspectum te habeo furti, & aliorum scelerum
quæ sunt turpisima relatu, & castas aures of-
fendunt. Nullum fuit mihi frequentius votum, quâ
ut virtutem amplectereris: nunc verò de te nullam
spem mihi promitto, omnem in te despero probitatem.
Nihilominus quicquid ages, cave nè insolecas,
(ut est in proverbio) exuvium leonis induas. Erum
enim qui retundent tibi arma, si secùs egeris. Vale.

Epistola 76.

QUoniam auriculari nuper digitulo te percussi
nullo die (ut multorum verbis ad me perlatus
est) maledicere mihi desistis ubique locorum. Quo-
quare facias, miror summopere. Ea non sunt humani
ingenii, mansuetique animi officia. Convitiare tam
ut voles. Si insimulaveris me superbiæ, latrocinii,
aliorum id genus scelerum, non verterim manum.
Animus es et injuriam reponere, & hanc tuam per-
lantiam retaliare, patet amplissimus dicendi campus.
Vale.

Epistola 77.

Satis supérque conspicio veracissimam esse par-
simiam quâ adversis fortunæ flatibus non esse de-
sperandum fertur, aut in prosperis minimè superbien-
dum

dum. Complusculos enim videre est gravibus infor-
tuniis exagitatos, quos molli gremio pōst paulō ea-
dem complectitur fortuna. Contrā verō perplures
non desunt, quos ab immensis opibus ad humilem
pastoris conditionem compellit. Quocirca nosce te-
ipsum, nec tantum tibi tribuas. Vale.

Epistola 78.

Quamdiu fuisti probatis moribus, & spem bonæ
indolis præ te tulisti, rebus tuis semper consu-
lui: nunc verō quoniam ablegāsti virtutem, & homi-
num expectationem de te fecellisti, interdico tibi do-
mino meā. Quōd minaris mihi satyras & mortem, ego
has comminationes non facio pluris, quām fulgur ex
vitro. Si quid in me jamdiu parturis, parias quæso.
Tanti facio verba tua, quanti nugas obstetricum, &
delirantium jam veterarum. Si nihil pendis quod
dico, multō minoris æstimo quod facias. Vale.

Epistola 79.

Malè agis & iniquè, si habes me suspectum in-
sidiarum, aut alicujus in te conjurationis. Hoc-
cine est credibile, Me in eum insidias parare
velle, cui quicquid habeo doctrinæ, acceptum referre
debeo? Nutriviisti me à puerō, fecisti è servo ut
essēm libertus, & quod habuisti summum pretium,
persolvisti mihi. Næ inhumanus essem, & planè
incivilis, si tanta benevolentia excideret animo meo.
Parce, quæso, furori tantisper, dum rei veritas inno-
tescat tibi clariūs. Demum si talem me reperias, qua-
lem suspicaris, interdicas mihi domo tuā, ipsāque
adeò consuetudine & familiaritate: nam & ero di-
gnus tantā notā. Vale.

Epistola 80.

Emeruisti me tibi multis obsequiis: Dii faciant
ut mihi liceat aliquando gratiam referre, &
agnoscere beneficium. Si velis fieri certior rerum me-

arum, contineo me domi, neque amplius sequor militiam; partim quod hæc professio non videatur mihi magnæ frugis, partim etiam quod præ senio jam sim emeritus & donatus rude. Quod rogas, ut de fratre tuo bene merear, eumque ad viam virtutis reducam; illud factu per difficile est: jam enim adeò occalluit in sua nequitia, ut nulla sit spes ejus revocandi. Ad hæc, aspectum meum reformidat ac refugit quanta maximâ potest operâ. Vale.

Epistola 81.

COns habent te suspectum ejus homicidii, quod heri perpetratum est in suburbis, horam circiter nonam. Si res ita se habet, vitæ tuæ non parum timeo. Non solùm enim vapulabis à carnifice compitam, at (quod longè deterius est) trahēris ad furcam. Vide quonam modo estugium tibi reperies. Non poteris enim deprecari mortem, si quis adversum te sententiam tulerit. Præterea iudices instabunt, ut ratiocineris usque ad assen de pecunia, quam uno abhinc anno temere prodegesti. Vale.

Epistola 82.

Non est mirum si parentes ignaviam tuam pertæsi, omni ope te destituerint; quoniam (ut accepi) tu quotidie pernoctas in a.c.a: præterea infidatrices quædam meretriculæ facultates tuas exhauiunt, & crumenam: à quibus nisi caveas, non habebis tandem unde satisfacias tuis creditoribus, & ab eorum ære te eximas. Vale.

Epistola 83.

Sæpenumero multis periculis vitam objeci, ut ab his te redimerem, quæ videbantur imminentes tuo capiti. Nihilominus, si quando opus est mihi opera tuâ, subterfugis astutæ. Uttere tuis astutis ut voles; futurum enim spero, ut nihil inde fructus consequar. Ad extremum, dabis poenas tuæ ingratitudinis:

nam

nam non est credibile, deos hoc scelus inultum relicturos. Vale.

Epistola 84.

MIrari quidem satis nequeo impudentiam tuam. Vides corruptissimam tuam vitam probatissimis quibusque viris displicere: tu tamen nihili facis. Cum adhuc eras puerulus, omnes grande aliquid sibi promittebant de tua indole: nunc verò spem omnem futuræ in te virtutis ademisti. Vive tuis legibus: scies tamen parùm frugis ex hac vivendi ratione tibi futurum. Longè prudentius faceres, si eorum consilium sequerere, qui tuæ prospiciunt utilitati. Vale.

Epistola 85.

DOlenter & ægrè fero, quòd non facias frequenter tui videndi copiam, cum exploratissimum habeas meum in te amorem. Quotusquisque amicorum tuorum prospexit rebus tuis vigilantius quam ego? Te oro, utere amico tuo familiarius. Nulla in re (quam petiveris) repulsam passurus es. Vale.

Epistola 86.

Dii immortales, quam diversa est hominum natura! Qui hâc tempestate volunt rem augere domesticam, eos oportet assentatores esse maximos, multa dissimulare, habere animum labiis dissidentem: secùs non dabitur locus aut ratio augendæ facultatis. Proinde, si facilem accessum velis tibi patère ad Principes, in primis dicendum erit vale virtuti, repudianda veritas, atque etiam probandum grato & plausibili vultu, quicquid illi dixerint aut fecerint; vel si hominem interficerint. Vide apud te, an justâ paupertate malis vivere, an per nefas ditescerere: potior tamen mihi videtur honesta paupertas, quam congregatæ per scelus divitiae. Vale.

Epist.

Epistola 87.

Adimam tibi metum in quo nunc es, & explebo animum gaudio, cum quid tibi dixero quod a receptæ fidei hominibus intellexi. Pater tuus constituerat te exigere suâ domo: exoravi tamen mei precibus, ut propositum hoc immutaret. Da operam ut eum in amore tui contineas. Nemo enim est mortalium, cui plura debeas, quam illi. De te (scio) bene merebitur, si hominum expectationem non destituas. Vale.

Epistola 88.

Usu plerunque accidit, ut illiterati grammatis-
tae multò pluris æstiment se, quam homines ege-
giè docti, & oraculorum Sibyllæ interpres. Quod
in te expertus sum. Luce clarius est, & vero verius,
te adhuc esse elementarium, vixque à tenebris igno-
rantiæ pedem eduxisse: adeò tamen tibi places &
blandiris, ut neminem præ te ducas hominem. Qua-
so priusquam amplius insolescas, metire te tuo modu-
lo. Putas te dignum grammatici nomine, quod in-
eptas quasdam differentias, frivolasque etymologias
didiceris? Hallucinaris plurimum si tam brevi gyro
Grammaticen concludas: cum oporteat perfectum
grammaticum, Philosophos, Oratores, Poetas, Ju-
risconsultos, omne denique scriptorum genus excus-
fisse. Vale.

Epistola 89.

Frequens fuit mihi votum ac desiderium, univer-
sam vitam in bonis literis consumere: atqui ni-
mia, aut, ut verius dicam, Orbiliana præceptoris mea
severitas usque adeò me divertit & absterruit, u-
certum sit mihi, porcarium potius aut mulionem
agere, quam diu eam sustinere crucem. Hoc si gra-
vare & dolenter ferat pater tuus, consule, quælo
quoniam modo poterit occurri aut iri obviā: Sun-
enim imparatus, neque consilii locum habeo, nequæ-
auxili

auxilii copiam, ut ait Terentianus ille Pamphilus; nec satis compertum habeo, quod remedium huic malo inveniam. Si ratione ullâ fieri possit, cavere volo, nè ea res mihi sit infamia. Vale.

Epistola 90.

Quoniam percontaris sæpenumero, quomodo res nostræ sese habeant, volo explere animum tuum. Illud primùm scito, nobis omnibus prosperè esse, laute & genialiter satis vivimus. Unum est tamen quod male nos habet, quia frequens est tibi consuetudo cum perdita nescio qua muliere, quæ facultates tuas omnes instar hirudinis exugit, & te ipsum radit usque ad cutem. Utinam consultè & rectâ reputares viâ quâm fraudulentæ sint diabolares hujusmodi meretriculæ; animum tuum (ut conjicio) ad aliud negotium appelleres. Erit quod succenseamus tibi, si in re nihili tantum semper feceris sumptum. Proinde medeare huic malo, & quâm poteris citissimè. Vale.

Epistola 91.

IN morte patris fingebas te plurimum dolere: verum ea solicitude bidui solum extitit, aut tridui, sicutque facta, & similis præficarum lacrymis: demum desisti dolere. Tu non refers par pari, si jam patris oblitus es, qui tamen nihil unquam tibi deesse passus est. Dabitur tibi magno probro, si hæc ingratitudo ad aures hominum pervenerit: propterea fac ut probum decet adolescentem. Vale.

Epistola 92.

Pultas te fecisse pretium operæ, quod triviales quosdam versiculos conscriperis: hisque perinde tibi places, ac si arduum aliquod opus & Areopagitarum theatro dignum edidisses. Te oro per amicitiam nostram (quæ incepit à parvis, cum xate acrevit simul) cave nè sis tibi Suffœnus, aut simias imiteris, quæ suos fœtus quamlibet deformes pro-

pedem re-
vocare.

formosissimis admirantur. Non monerem te hujus rei, nisi certò viderem, plūs indè futurum detrimenti, quām utilitatis. Cæterū audio te quibusdam flagitiis deditum esse & proclivem: à quibus pedem revoces te quælo. Admodum enim difficile est, ab eo se malo extricare, cui quis ab ineunte ætate insuevit, & innutitus est. Vale.

Epistola 93.

Petivi abs te decem aureos solatos muneri, nullā quidem coactus necessitate, aut indigentia, sed ut animum tuum pertentarem: nam (quod diis habeo gratiam) auri & argenti est mihi abundē: passus sum abs te repulsam, quod in magnam me traxit admirationem. Hoc enim scio, me meis in te beneficiis meruisse, ut fortunas tuas, ipsāmque adeò vitam pro me exponeres. Quid? pollicebaris montes & maria; dicebāsque me tibi esse chariorem tuis oculis. Hæccine est illa benevolentia? Quā fiduciā id audes recusare, quod paulò antè promiseras? Nunc quoniam explorata est mihi fides tua, cave deinceps nè conspectui nostro te offeras: facile carebo operā tuā. Vale.

Epistola 94.

Nescio unde tibi creverit hic fastus, ut abjectio rem me putas quām quocum verba facias. Primum omnium (quantum conjicio) non sunt tibi plures animi & naturæ dotes, quām mihi: sed ut sint, debes propterea eò arrogantiæ concendere, ut neminem præ te ducas hominem? Divitiæ tuæ (ut conjecturâ colligo) hoc supercilium tibi non induunt. Nam licet patrem habueris, ut omnium hominum sapientissimum, ita & ditissimum: rem tamen domesticam, juxtā & universum patrimonium sic prodegisti, ut parūm absit, quin te oporteat emendare

ujus
nen-
dam
dem
t, ab
sue-

ullâ
, sed
s ha-
pal-
raxit
bene-
ò vi-
es &
ulis.
l au-
l unc
ceps
perâ

ctio-
Pri-
sunt
ed ut
e, ut
tux
non
nium
rem
nium
nen-
icare

dicare victimum ostiatim. Proinde te oro, **Nosce Nosce te-
te ipsum**: nec tantum tibi tribuas, quantum consue- **ipsum**.
visti. Vale.

Epistola 95.

Nescio quânam ratione factum sit, ut in odium
tuum impegerim: nihil me omisissé puto, quod
amicum fidelem deceat. Si forte conquereretis,
quòd nihil pecuniarum pridie ad te miserim, non est
quòd conqueraris: nam ego & nostrates ferè omnes
tantâ rerum omnium penuriâ laboramus, ut pauci
admodum reperiantur, qui habeant, unde vel medio-
criter vivant. Propterea non est credibile te jam pro-
deglisè, quod pridie Dominicæ Nativitatis ad te
misimus. Siquid aliud mœroris argumentum te pu-
pigerit, maximè vellem cognoscere, ut possem re-
farcire & reparare, si qua per me jaætura tibi contigil-
set. Vale.

Epistola 96.

Nullo ferè non die te moneo atque vehementius
insto, ut proficias in bonis literis, quò tuâ do-
ctrinâ modum aliquem reperias vivendi: nam
parentes tui omnes vix habent, unde seipso nutrient
vel tenuissimè. Itaque longè tuâ expectatione fal-
leris, si eorum fiduciâ juventutem in torpore consu-
meres, & (quod dici solet) in utramque aurem
dormires otiosus. Si nihil promoveris, tu solus eris
in culpa: neque enim tibi deest ingenium, nec
item boni præceptorès, qui te bonas artes doceant.
Vale.

Epistola 97.

Nihil unquam mihi respondes ex animi sententia,
nec compertum habeo, unde inauspicatum hoc
malum me semper consegetur, nisi quòd aurem
præsto nonnullis impostoribus, qui amicitiam vultu
promittentes, furtim me decipiunt, & lactant; à
quibus

quibus cùm volo me extricare aut revocare, nequeo
acriùs tum nituntur, & dant operam, ut me traham
in suas pedicas. Quod non adeò gravatè ferrem, nif
deciperer à quibusdam, pro quorum salute vitam me-
am multis quandoque periculis exposui. Te oro, quid
quod huic malo remedium queat inveniri, exhibe
amicum: nullum etenim habeo præter te unum. Mi-
quo ratio meæ utilitatis dependeat. Vale.

Epistola 98.

Consulo tibi frequentissimè, quonam modo
oporteat vivere, quibuscum versari, quos resu-
gere, quos imitari. Videris tamen parvi facere quos si no-
moneo: nunquam reminisceris verborum meorum.
Hoc unum certò scio, Neminem unquam extitisse
qui prospexerit rebus tuis vigilantiùs, quàm ego. Di-
deæque omnes illum perdant pessimè, qui primù-
te divertit, nè virtutem amplectereris: nam (volu-
videre est) adeò te corrupit, & perditis inebriav-
moribus, ut liberandi tui nulla spes omnino reli-
fit. Vale.

Epistola 99.

Videris tibi felix, & (quod aiunt) cœlum
gito attigisse, quod quædam epigrammata
elegias dederis in lucem. Putas enim te magnam
eo mercedem habiturum, cuius nomini opus ipsu[m] ihi
nuncupâsti. Novi hominem intus & in cute, ejusque
mores mihi sunt exploratissimi. Est opulentus quoniam
dem, verùm etiam adeò tenax & illiberalis, ut fac-
lius sit elicere aquam ex pumice, quàm ex ejus
mena plumbeum nummum extorquere. Si spes
blandis verbis ipsum ambire & inescare, nihil ag-
Aurem facile præstat adulacionibus & parasitis:
samper palpum obtrudit. Vale.

Epistola 100.

neque: trahan Quid habes, Nucerine? dissimulas & suppressis
em, nisi dolorem tuum quam potes maximè, & adulter-
am me riso quodam risu lætitiam promis : est tamen ali-
oro, quid quod intus te torquet pessimè. Ubi primùm te
exhibe aspicio, arguo protinus animum tuum ex ipsa fronte.
unum Mi animule, si me amas, noli te macerare. Cùm te
video vultuosâ facie, & obductis superciliis, lacry-
mis nequeo temperare. Potes citra metum arcanum
mihi tuæ mentis committere. Non est enim
modo (quantum conjicio) in tota mortalium vita, qui
os refutat honoris tuo & famæ timeat, quam ego. Quod
ere quasi nondum satè explorâsti, experire certius, cùm vo-
neorum. Vale.

Epistola 101.

ego. D Erba tua atque etiam mores magnopere mihi
primùm V placent, adeò inquam placent, ut incredibilis
am (voluptas accrescat animo meo, cùm jucundissimo tuo
nebriav spectu frui licet. Aliquantulum tamen displicet
o reliquim moderata loquacitas, nec mihi tantum, at etiam
plerisque magnæ celebritatis hominibus. Si velles
urem præstare meo consilio, parciùs loquereris.

Nam magna & heroica homini virtus, linguam co- *Linguam*
elum dñibere, in conviviis maximè: ubi cùm quis impru- *cobibere in*
nmat aenter loquitur aliquid, aut inconsultè, non caret *convivis*,
agnam abrietatis suspicione. Apertè omnia dico: bene enim *homini vir-*
us ipsi mihi promitto de tua benevolentia juxta & humani- *tus est He-*
e, ejusque, ut existimem te æqui bonique consulturum, & *roica.*
ntus quoniam laturum ægrè, si vel acerbissimè te objurgavero.
s, ut fac. Vale.

Epistola 102.

Si spen D Iei profectò nequeat, quam dolenter & ægrè
ihil ag tulerim, quod toto triennio, quo Lutetiam ha-
sitis: litas, ternas tantum literas ad me miseris, & eas qui-
em brevissimas. Quid? quo tempore discessisti à
obis, jurabas te scripturum unoquoque mense. Vide
que-

quomodo constiteris tibi. Non tu es egregiè malus, dignusque multis plagis & cicatricibus, quod jam memoriâ tuâ exciderint, qui rerum tuarum semper & ubique fatererunt. Emoriar, nisi te poeniteat tux ingratitudinis. Si unquam videro te ad eam rerum inopiam redactum, quâ aliquando elaborâsti, non miscrebor tui, vel si sanguinem fleveris. Vale.

Epistola 103.

Nemo est qui te nimis temeritatis non arguat, quod adeò superbè & elatè respondeas senato-ribus: nec injuriâ sanè. Periculum est enim in eos temerè murmurare & obloqui, penes quos vita nostræ juxtâ & mortis penderet potestas. Jam hoc idem tibi prædixeram antè paulò, quâm discederes à me. Te oro si antehac imprudenter vitam insti-tueris, ut posthac in teipsum descendas, & tuo te pede metiaris. Quicquid dico, sine felle dico: nam quamvis infra meritum, & citrà quâm debuisti meæ in te benevolentia responderis, non possum tamen non benevolè te hortari. Cum nuntius tuas ad me literas deferet, non perget amplius ad antiquum meum domicilium. Nam habito è regione Gymnasi. Na-varriensis, ubi nemo est qui à secundo jugere mihi non assurgat, ob eam doctrinæ & virtutis opinionem, quam de me conceperunt omnes. Vale.

Epistola 104.

Fuit nescio quis apprimè tibi familiaris, qui vitam tuam omnem ab ipsis (quod aiunt) crepundiis mihi enarravit. At nihil vel modicâ dignum de te gloriâ intellexi, præterquam quod abstemius vivis. Nullo ferè non die aleam protrahis in medium noctem. Supra modum & messem tuam sumptum facis, & ultrà quâm tui parentes opinentur. Fieri nequit, quin pessimè tibi vertat si voluptatibus semper indulgeas,

Suo se me-
tiri pede.
Sine felle
dicere.

indulgeas, ut hactenus consuevisti. Non ignoras te Lutetiam profectum esse, præter propter voluptates & ludos. Non respondes parentum de te opinioni: meam ipsius spem fecellisti maximè. Hucusque merui de te suprà quām debui: amavi ultrà quām tibi persuadeas. Verū nisi ab hujusmodi vanitatibus pedem revokes, ego relinquam te omni ope destitutum, & interdicam tibi domo meā. Vale.

Epistola 10.

Utinam esset mihi otium ab his occupationibus, quæ me nullā non horā interturbant, & ferè ob-ruunt. Facerem ut intelligeres, quantum nomi-
ni tuo tribuam. Aliquot abhinc diebus misi ad te nennihil pecuniarum, plus multò propediem missu-
rus. Utrum autem acceperis, nécne, clam me est. Si non acceperis, per me non stat: dedi enim cuidam homini, qui probatæ admodum fidei mihi videbatur, atque etiam dignus quocum in tenebris tutò & citra
trupulum micare possem. Porrò define quæso litigare cum Ligario. Certius & exploratiū nōsti ho-
minem, quām ut deyngi tibi debeat. Mores ejus
domesticè tanquam tuos ungues tenes. Præterea vul-
gò dici solet, Gallinaceos in suo sterquilinio pluri-
mum valere. Si unico verbo factionem cum eo susce-
peris, fretus parentum fiduciā interficiet te. Cæte-
rū si Codrus domum tuam se contulerit, cave ma-
ximè nē eum intromittas. Secūs si feceris, te pigebit
facti. Nam primā (quā mecum jacuit) nocte,
pannos, culcitram, pulvinar, lodicem, suppedaneum,
brachas, cothurnos, soccos, cæteraque id genus vesti-
menta (honor sit auribus tuis) turpissimè percacavit
& stercoravit.

Apparatus Delicatissimus sive hominum modicorum voluptas

Epistola 106.

Putabam eum animi candorem esse tibi congenitum, ut nunquam vellet aliquid in me fraudis comminisci. Ubi cunque enim occurrebam tibi, tu pellace vulpe benignior blandiebaris mihi, & arri-debas. Nunc verò aperte video, te hominem esse fraudulentum, & nigrā (quod aiunt) caudā, atque animum habere à lingua & labiis dissentientem, & procul remotum. Nam cùm pericula multa me circumsteterunt, non solum non subvenisti amico, at etiam amico de industria nocuisti. Nunquam per deum Herculem quiescam ex animi sententia, quia te cumulatissimè, & cum multo fœnore retaliavero. Quinque anni jam præterierunt, ex quo abundè & ambabus (ut aiunt) manibus omnia tibi suppeditavimus: at si te oporteret victum emendicare, non extorqueres à me nummum plumbeum ad emendam restim. Vale.

Epistola 107.

Quoridie ferè convertis omnium in te oculos, quòd sericatus appareas, superbiūsque induaris, quam ut fortunam tuam & facultatem deceat. Et, (quod est extrellum dementiæ) quod omnes vertunt citimi, tu laudi tribuis. Legistine unquam, hominum inconsultissime, probro datum esse Quinto Hortensio Oratori, quòd compositè circumspecteque & multa cum munditia indutus esset? Tu capille unguento delibutos pectis ad speculum. Unico digtulo (quod aiunt) caput scalpis. Insuescis lecticæ & plumis Sardanapali. Oculi tui sunt ludibundi & ebriosi, manus inter agendum gestuosa. Putas haec omnia carere suspicione mali, quòd per fœditatem nominare non licet. Si me amas, & honori tuo vi prospicere, abstineas à nimia illa corporis elegantia. Vale.

Epif.

Epistola 108.

SOlus sum quem diligunt Dii immortales, si nulla ~~z~~eritudo voluptatibus meis intercesserit. Pater meus (quod Diis habeo gratiam) prospere se habet & pugilice. Mater abunde pecuniarum mihi attulit. Quid queam expectare nratus, aut felicius? Si forte fortunâ aliquis me morbus invaserit, sub manu & dicto citius præstò aderunt infiniti medici, qui morbo meo medeantur. Unum tamen est duntaxat, quod me excruciat miserrime: Ego sum planè ignarus; literas nè à limine quidem salutavi, aut primis degustavi labiis: hoc si carerem infortunio, cæteros mortalium præ me uno infelicissimos crederem. Vale.

Epistola 109

Dum quid scribis, opera tua tibi rident adeò, & blandiuntur, ut digna protinus existimes quæ & eventilari & in lucem prodire debeant. Qua in re non parùm timeo nè sis Suffenus, ac simias imitare, quæ suos fœtus quamlibet deformes pro formosissimis admirantur. Si saperes, ab alieno potius arbitrio penderes, quâm tuo. Cave nè his aurem præbeas, qui te magnis laudibus palam efferunt, omnésq; Latinæ linguae principes præ te uno rudes & agrestes esse prædicant: clam verò medio te monstrant dito. Fallaces hoc genus parasiti perbellè tibi impoñunt, & te molliter inelcant, ut aliquid semper trahant in suam nassam. Finem faciam huic epistolæ, nè verbis meis defatigatus pertædes: quanvis justâ te objurgatione incessam. Si percontaris ut valeam, bene sanè. Nulla est ~~z~~eritudo, quæ animi mei serenitatem obnubilet, præter tuam illam cæcitatem. Hoc si abesset malum, cætera latus essem. Vale.

Epistola 110.

ANteas cùm accersebam te domum meam, à tertio (quod dici solet) jugere & stadio mihi arridebas; eorum omnino similis, qui in ostio tantum sunt formosi, videnturque pellace vulpe benigniores. Nè multis agam, adeò blandiebaris, ut indubitâ fide omnia de te mihi promitterem. Nunc tamen apertè video, te ex eorum esse numero, qui montes & maria pollicentur, demum ubi res ipsa postulat, nihil omnino præstant. Abhinc paucis diebus te oravi, ut aliquid contra jus & æquitatem ageres, ut eximeres me à quodam periculo quod imminebat capiti meo. Respondisti nulla omnino de causa declinandum esse de via, etiamsi amici crebris efflagitârint convitiis. Sed dic mihi, hominum æquissime, unde nova isthæc religio in te incessit, & suborta est? Chio præstabilis homo sapientæ, nunquid conservandi amici gratiâ falsum dedit consilium? Nunquid & Pericles promisit se accommodaturum amicis usque ad aras? Sed de his hactenus. Si quando acciderit tempus quo indigeas operâ meâ, tu talionem accipies. Vale.

Epistola 111.

Longè tua te fallit opinio, si putas nos aulicos cæteris mortalibus esse feliores. Nos quidem laute & genialiter vivimus. Habemus astatim divitiarum, induimur bysso & purpurâ, superbè & plus quam tragicè incedimus palam populo. At multi forinsecus magnam præ se ferunt & promittunt opulentiam, quibus res est angusta domi, & curta supplex. Alii usque adeò obruuntur ære alieno, ut ipsam quoque debeant animam. Præterea putâsne sub elegantissimis nostris tuniculis multam sordem quandoque delitescere? Plerique intus & in cute à calce ad verticem capitis sunt scabiosi. Alii omnino podagrîci, & membrorum impotes, & (quod in

maximam

maximam miseriæ partem repono) vivendum est nobis non arbitrio nostro, sed alienâ (ut aiunt) quadrâ. Siquis nostrum in morbum quemlibet gravem inciderit, nullo penitus indicio dolorem suum audebit exprimere, nè rideatur ut mollis & effeminatus. Præterea (si me audis) noli commutare solitam tuam professionem. Vale.

Epistola 112.

Conquereris, & plus nimio, quod nudius quartus brevem quandam pecuniam amiseris: quod me maximè reddit mirabundum, cum præsertim levis & impoenitenda sit jactura, & quæ nullo ferè labore compensari queat, & resarciri. Studerem tibi dolorem hunc excutere, nisi vererer mea verba tibi fore irrita. Si velis rependere hoc detrimentum, quare non reverteris ad pristinam professionem, cum præsertim ea sit quæstusæ & exploratissimæ commoditatis? Aliud est, quod te monitum velim. Cum quis in odium tuum impegit, in eum protinus ructas & evomis quicquid in buccam venit. Contrà verò cum quempiam amicum tibi delegisti, primâ statim fronte patefacis intima tuæ mentis arcana. Te oro ex consilio Chilonis, sic ames, tanquam aliquando osurus; hactenus demum oderis, tanquam postea amaturus. Vale.

Epistola 113.

In aprico nuper quiescebamus ego & pater tuus; cum autem una fabularemur, accessit protinus nescio qui nuntius, agrestis planè & inelegans, qui prædicabat se familiarissimum tibi fuisse, & eidem præceptoris operam dedisse. Propterea percontati sumus, ut valeres, utque in literis profecisses. Respondit ille, te mortalium omnium pigerrimum, & (quod aiunt) Epimenidis somnum tuæ indormire negligentiæ. Id ubi primùm pater tuus intellexit, turpis in te verbis & indignis relatu temperare non potuit.

tuit. Si vis ut eum in amorem tui revocem, expergiscere, & ab ejusmodi nota, quām maximē poteris, cave. Vale.

Epistola 114.

Contrahis tibi pessimum nomen, quōd nihil habeas frequentius in ore, quām verba obscena, & quæ castas aures offendunt maximē: & (ut nihil dissimilem) non desunt qui ex ea procacitate lingua, & illoto sermone, mores tuos arguant & metiantur, dicāntque vitam ipsam orationi respondere. Non est quōd mihi succenseas, si te benevolē & amicē corripiam: quoniam nostræ omnium ares jam caleatur pitissimo illo rumore, qui passim de te circumfertur. Cave tibi, nam si nota illa diutius increverit, nunquam eluetur, & tu ipse vix poteris in bonam vulgi opinionem intrarepere. Nemo est parentum tuorum, quem tantæ non pudeat turpitudinis. Et certe periculum est, nè turpissima tua vita desinat haberi in prætio. Vale.

Epistola 115.

Pater tuus graviter & iniquo animo tulit, quōd audiverit nullum esse tibi frequentius votum, quām ut uxorem ducas: nec dubito, quin pessimē tibi vertat, nisi enitaris qualicunque viā irrepereris ad demerendam ejus benevolentiam. Sed dic per deos omnes, undenam tibi incessit mutandæ conditionis desiderium? Non ignoror multas esse in tua professione miseras; verūm hæ majoribus emolumenti pensantur & obliterantur. Èā causā ad te scribo, ut te à proposito divertam & absterream: certius enim quām tu video quantam facturus sis jacturam, si a ejus mandato vel unguem latum recesseris. Vale.

Epistola 116.

Olim cùm quid ad me scribebas, epistolæ tuæ legabantur palam, & sine ulla vitii suspicione circumferebantur. Nunc verò cùm quid scribis, manifestarius error tertio quoque verbo deprehenditur. Quia in re homines non solum multa lectione exercitati, at etiam tenues, & obscuro loco nati te derident: neque est quisquam aure adeò surdâ & ja-
genti, quin facile perspiciat & animadvertisat hanc in-
scitiam. Timeo nè longa studiorum desuetudo hac
barbarie te contaminaverit. Si velis redire ad inter-
missum interruptumque, & interpolatum calorem,
erit quòd speremus te non nihil profecturum: at
diutius insueveris huic negligentia, jacta est alea; **Facta est**
alea.

Epistola 117.

Multi & sapientia & autoritate prædicti conque-
runtur sæpenumero, de quibusdam sciolis in-
eptulisque & diobolaribus graminatistis, qui pedibus
(quod aiunt) illotis ad lacrosanctas legum & Philo-
sophiaæ disciplinas divertunt, aut frequentibus audi-
toriis palam profitentur; cùm tamen nihil unquam
bonarum literarum, nisi forte in transcurso, degusta-
verint. Sunt etiam (proh Jupiter!) qui Platonem
legere velint, non vitæ ornandæ, sed linguae oratio-
nisque comedæ gratiæ: nec ut modeliores fiant,
sed lepidiores. Utinam, utinam jactanticuli isti nebu-
lones, nugarum tenus docti, inniterentur vestigiis
discipulorum Pythagoræ, quorum nemini prius lice-
bat aut commentari, aut verba facere, quæ factus
esset eruditus silentio. Horum igitur periculo tibi
magnopere cavendum est, nè consendas altiores di-
sciplinas, quæ & ingenii & doctrinæ captum longè
exuperant. Vale.

*Pythagoræ
discipuli si-
lentio eru-
ditæ.*

Epistola 118.

DOlui jampridem, atque in dies ingravescit animi mei ægritudo, quod universum patrimonium vix toto vertente anno prodegeris. Pater tuus nunquam minoris cœnavit, quam decem aureis: nunquam minoris habitavit, quam decem millibus aureorum. Tamen ex tot tantisque opibus, quas reliquit moriens, vix superest urceus, aut fictilis lagena. Sed certè nil mirum: vili enim vendidisti, quod magno emerat. Multi me præsente stultitiae te insimulârunt: semper tibi patrocinatus sum: sed noli deinceps expectare patrocinium meum, dum te video immutatum. Vale.

Epistola 119

Videris ex eorum esse numero, qui, cum nihil refert, pudent; ubi vero pudendum est, tunc eos deserit pudor. Nudiulquartus cum insimulavimus te ignorantiae, protinus de nissâ fronte erubuisti. Ubi vero adulteria tua in medium protulimus, culpæ tuæ patrocinari cœpisti; tantum abest, ut pœnitentiâ ducereris. Miror quâ fronte tot probrosas de te contumelias perpeti possis. Bis ad subsellia judicium tristus, extrenâ stetisti fortunâ, & ita deceſſisti: non quod innocens credereris, sed ne judices pejerâſſe dicerentur. Cave ne divina ultio (quæ lento gradu ad vindictam sui procedit) ampliori exitio te reſervet, tarditatē inque supplicii gravitate compenſet. Multis enim fortuna parcit in pœnam: & quem ſæpe caſus transiſt, aliquando invenit, ut inquit ille. Vale.

*Valerius
Maxim.*

Epistola 120.

Ingratitudo **d**iscipulorum nostri temporis. **F**rater tuus publicè profitetur. Aeneidem Virgilii, magnâ doctrinæ ſuæ ostentatione: utinam tanto auditorum fructu & plausu. Non ſatis ſcio quam gratiam indè relaturus fit, nihilominus tanta eſt diſcipulorum nostri temporis ingratitudo, ut ubi priuimum

primùm discesserunt à conspectu præceptorum, statim obliviscantur veteris beneficii, neque agnoscant per quos profecerint. Expertus & sciens loquor. Multi enim ex officina & umbraculis meis prodierunt, qui nunc me nihilo pluris æstimant, quām porcariū, aut mulionem abjectissimum. Qui de ingratis bene merentur, hoc frugis referunt. Cæterū, quòd me consulis, an debeas aulicam sequi vitam; si me audis, immorare solitæ tuæ professioni, nec induas tibi aureas illas & fucatas compedes. Melior est enim libera paupertas, quām vel opulentissima servitus. Vale.

Epistola 121.

Cum te objurgo, & impietatis insimulo, quòd rā-
cissimè proficiscaris ad templum, culpam tuam
excusas, causarisque te esse podagricum. Eo
morbo proximè atque tu, aut etiam æquè (ut juxta
mecum ipse nōsti) labore: neque tamen mihi satis-
facio, aut apud me conquiescere possum, quin tertio
quōque die templum adeam, votivas preces Deo im-
molaturus, persoluturus & oblaturus. Nemo est
æquè spernendus, quām qui pietatis obliviscitur, &
religionis. Amo te plurimū, nec hodie vivit quis-
quam mihi amicior ac tu. Nisi tamen prospexero te
alio ingenio atque olim fuisti, fieri vix poterit quin
amicitia nostra refrigescat & minuatur. Vale.

Epistola 122.

Verum est quod scribit Lucanus, Nescia plebs Lucanus.
jejuna timere. Quoniam magna est rerum omni-
um penuria, & incredibilis annonæ caritas, mul-
ti qui labore & quæstu suæ professionis quæritare
sibi victum nequeunt, coguntur ad latrocinia & expi-
lationes divertere, aut viatoribus insidias moliri: licet
certò videant se suspensum iri, si corripiantur. Sed
quid facias? fames est adeò intolerabilis, & male- Fames ma-
suada, ut ad quodvis discrimen vitæ preferendum lesuada.
propellar.

propellat. Ego & aliquot alii nuper ibamus rusticatum colligendi animi gratiā: vix aberamus à Lutetia iter quinque stadiorum, cūm ibi protinus quatuor sanguinarii grassatores, in dumis & verribus delitescentes, in nos præter spem imperum fecerunt, animo malevolo & gladiatorio; quibus nīl intrepide & aperto Mare restitūsemus, actum erat de nostra omnium vita: nec tamen usque adeò vitam tutari potuimus, quin unusquisque nostrūm aliquod vulnus acceperit. Hoc innuit, eos non satis prudenter sibi consulere, qui foras profiscuntur soli, nisi suprema quādam necessitas adurget. Vale.

Epistola 123.

INcredibile videndi tui desiderium jampridem me tenuit, adeò ut nulla nox prætereat, quin imago tua oculis meis obversetur & obverret. Et si liceret cūm ullum discriminem ad te commigrare, commigrarem protinus, viāmque ipsam (quod aiunt) raptim devorarem. Sed multa sunt, quæ ab hoc animi mei desiderio me remorantur & avocant. Nam præterquam quod à grè hodie, & difficulter vivitur ob magnam annonæ caritatem, multi ubivis locorum reperiuntur milites, aut (ut verius dicam) grassatores. Literis tuis scire velim, quonam modo vivant vestrates. Nam qui apud nos degunt, multis miseriis & calamitatibus obruuntur. Et nisi dii immortales res nostras clementius intueantur & custodiant, periculum est, iniquissimè nobiscum agat fortuna. Vale.

Epistola 124.

Liberares hanc urbem magnâ fæce & perditorum hominum colluvie, si eos tecum foras ducere qui nullo non die de nostro omnium interitu cogitent, & machinentur, atque etiam eorum salutis fortasse prospiceret. Nobiscum enim domum versari nequeunt

nequeunt, qui vitæ omnium & cervicibus parant infidias. Et si qui forte fortunâ remanserint, observabuntur vigilantissimè, multisque præsidiis opprimentur, nè commovere se contra Rempublicam possint. Nemo te habet suspectum conjurationis. Si alienus est animus tuus ab hominum expectatione, muta mentem: mihi credere. Etenim tenebris undique & luce clariora nobis erunt consilia tua omnia. Vale.

Epistola 125.

Quod ad me tribus abhinc diebus misisti opus, formosum satè & elaboratum supernè mihi visum est: ipsumque (ni fallor) grande aliquid profiteatur, & inauditum. Vereor tamen, nè non sis ubique similis tui. Si me audis, cave nè quid facias Horatiano monstro simile, néve unum & alterum affuens pannum, ad intempestivas digressiones prodigaliter evageris. Lectores enim risum tenere nequeunt, cùm quis ab ipso principio verbis sesquipedalibus ampullatur, demum remisso, & languente paulatim stylo terpit humi. Stude brevitati quantâ maximâ poteris diligentiâ, modò tamen propterea non fias obscurus. Cave ab ampulloso illis & confragosis dictionibus, sed eatenus, ut propterea nervi & animi non deficiant. Vale.

Epistola 126.

TAntorum scelerum te notant omnes, ut si vera sint quæ de te passim prædicantur, sperem te prope diem damnatum iri capitum. Nemo est quem tuæ turpitudinis corruptissimæque vitæ non pudeat: ubi tamen tuæ salutis quis te monet, verba fiunt mortuo. Nihil meâ refert satagere rerum tuarum: cùm tamen reminiscor periculi cervici tuæ imminentis, non possum non misereri. Cùm ad judicium subsellia protrahêris, tuorūmque vitiorum aëcubabere, inficiare quantum voles, verba tua non habebunt fidem: præterea facillimum erit convincere: pridem enim facta

facta tua turpissima omnibus innotuerunt, & ven-
runt in apricum. Vale.

Epistola 127.

Pater tuus ægrè satis & indignanter tulit, quòd
audiverit te bonam ætatis partem contrivisse in
humanis & pøterioribus literis, in quibus nihil est
omnino frugis, nullum penitus emolumentum; sed
illetrices tantùm, & velut quædam verborum mere-
triculæ, quæ nihil aliud prosunt, quàm aures titil-
lant, & inebriant. Certiùs nòsti, quàm ut moneri
debeas, quàm curta sit domùs vestræ supellex. Non
est quòd à patre amplissimas divitias tibi polliceare,
nisi tuâ unius industriâ tibi ipse fabrices fortunam.
Quare, si sapis, converte animum ad alias artes. In his enim tibi nec seritur, nec metitur. Quod autem
scribis de perduto quodam nebulone, qui passim tibi
detrahit, vis audire quid sentiam? Bibe surdis auri-
bus omnia ejus convitia, patere etiam si tuis oppedat
naribus. Si enim velles eum retaliare & eâdem re-
percutere maledicentiâ, periculum esset, nè insamum
cum redderes, qui tantùm desipit. Vale.

Epistola 128.

Pridie cùm rediisti Lutetiâ, putabas amicos omnes
obviis ulnis tibi gratulaturos, tuumque adventum
admodum plausibilem fore. Nihilominus nemo
omnium repertus est, qui tibi arriserit; imò verò cà-
chinnum sustulerunt omnes. Causam si percontaris,
non pudebit dicere. Eò te miseramus, ut bonis literis
proficeres; quam tamen de te conceperamus opinio-
neum, fefellisti. Semper enim poirectis (quod aiunt)
dormivisti pedibus & in utramvis aurem, nec prima
elementa didicisti. Si hoc feceris fiduciâ nostri, er-
ras haud dubié: non enim movebimur tuis infortu-
niis, vel si faveris sanguine. Vale.

Epist.

Epistola 129.

Pollicebaris mihi mercedem amplissimam, si doctrinā meā ab ignorantia tenebris te educerem: non pepercī labori, docui te quantā maximā potuī diligentia, adeò ut jam prælectore non indigeas, posilque (ut aiunt) nare sine cortice. Antea distuli mercedem meam reposcere, quod fortuna tua viseretur mihi exilis & modica: Nunc verò opes tuæ creverunt, omnia tibi suppetunt ad votum, & virgula (quod fertur) divinā. Quid igitur in causa est, quamobrem non reponis beneficium? Arrogásne tui unius virtuti, si quid in bonis literis profeceris? Ista tua ingratitudo non adeò esset intoleranda, si quam rerum patereris penuriam: at (ut jam dixi) habes omnia ex animi sententia, tu es velut bos apud acerum: metis citra arationem, citrāque sementem. Non satis aperte video, quonam modo culpæ patrocinari possis. Vale.

*Nare sine cortice.**Virgula divina.**Epistola 130.*

Non parūm mihi displicuit, quod heri in quodam convivio juvenareris verbis impudicis, creparésque immunda & relatu turpissima. Sed tua ista culpa non omnino caret veniā: putabas enim fortasse id ab omnibus laudatum iri, quod à quibusdam abjectissimis homunculis cicerisque & fractæ nucis emporibus comprobatur. Diu satis desipuisti, meā quidem sententiā: nunc tibi relinquendæ sunt nubes. Sudabis fateor non parūm, priusquam priscum illum vivendi modum dedidiceris: at ubi desieris aliquandiu, nihil erit factu facilius. Vale.

Epistola 131.

Monui te frequentissimè, ut relicto studio poetico ad orationem solutam animum convertas: nam versus tui, quotquot scribis, prodeunt invia (quod aiunt) Minervā, & Musis collacrymantibus

bus. Nihil est penitus frugis, nihil quod vel tantum famæ tibi compareret; quin potius facis te publicam & communem vulgi fabulam: adeò ut Jain notissimus apud omnes invaluerit rumor, te esse velut asinum ad lyram. Multò prudentius ageres, si tuo pede metireris, nihilque non æquum viribus tuis asumeres. Vale.

Epistola 132.

INsolentiam tuam satis ridere nequeo. Pater tuus parentesque omnes pauperrimi sunt, nudi tanquam ex matre (ut aperte nosti) victum emendicant ostentatim, manum ad stipeim porrigunt; paucis, non habent unde restim emant: Tu tamen loci natalis nullam penitus habens rationem, superbis non aliter quam si es es rex tragicus. Cui animi & capitis tumorbo quomodo possit occurri, non satis video. Cum enim viri prudentes rerum tuarum volunt satageri & suadere quod factu sit utile, aures occludis, perinde ac si per te satis saperes, essesque remotus ab omnivitio. Non adeò vitiis tuis offenderemur, si paucissent: at tam multæ flagitiorum species vitam tuam contaminant, ut nullus relinqui possit veniae locus. Vale.

Epistola 133.

SEmper de te bene merui, sperans te aliquando fore frugi hominem, censoremque omnium: Ipsi omnis futuræ in te probitatis omnino adempit. Nam (ut audio) bonam juventutis partem stolidè contrivisti, dilapidastique universum patrimonium in alea, fritillis, & sphæristerio. Si essem liberum, qui me nunc circumstant & opprimunt, te quam citissime convolare, viâ ipsâ (ut cum S. donio loquar) devoratâ, idque sum facturus, dum per occupationes licebit. Quod si rem ita compre-

rero

el tantil reto, ut communis prædicat fama, scias animum me-
e publi tm fore multò remissiorem, segniusque in cuius amo-
jari no rem quam prius irritatum iri. Vale.

Epistola 134.

Cum quid scripsisti, soles me adhibere judicem
tuis operibus: at dum suadeo ut ambitiosa re-
cidas ornamenta, reddasque incudi quæ non bene
ornata sunt & polita, mavis defendere delictum quam
invetere. Propterea ames te & tua sine rivali, nul-
lum enim verbum assumam ultrâ. Quod autem per-
contaris, quid hic rerum agatur: Res creditu diffi-
cili, & maximum risum tibi excitatura, novissimis
diebus accidit. Lenculus, qui genialiter adeò & lu-
xuriosè prius vivebat, quique omnia prodigebat per
luxum, nunc avarus usque adeò factus est, ut inex-
plebilis sit ejus cupiditas. Nunc quoniam non sup-
petit otium scribendi pluribus verbis; qui has ad te
deferet literas, totum hominem suis coloribus graphi-
cè depinget. Vale.

Epistola 135.

Non parùm mihi displices, nec mihi tantum, at
his omnibus qui tecum aliquando versati sunt
quod sis adeò prodigus verborum, ac in tuam ipsius
laudem propensus & proclivis. Ante omnia pessime
audis, & magno probro tibi vertitur, quod palam te
prædices bellicosum. Comminaris egregie: verba
tua nihil non Martis spirant; at si quis te aggredere-
tur, fugam protinus arriperes: totus animus tibi in
pedes decideret. Quod qui nôrunt, temperate ne que-
unt à risu, cum audiunt has inanes de te gloriolas.
Vale.

Epistola 136.

Non satè scio, quâ causâ amicitiam contraxeris
cum Cornelio Dolabella, aut unde frequens
adeò familiaritas tibi cum perdiçissimo illo ne-
balone, & (quod aiunt) terræ intèrino, intercess-
rit.

rit. Qui, ut apertè nōsti, & patrimonio, & gentiliis hæreditatibus mulctatus est ob infinita flagitia, quibus ab ipsa jam tum infantia fuit innutritus. Corruptam adeò egit juventutem, ut s̄x̄pēnumero ad subsellia judicium pertractus esset, & in extremam stetisset fortunam, nisi pecuniā se redemisset ab inquisitoribus. Ubi verò ad virilem pervenit ætatem, nihilo secundiore, imò verò deteriore famâ usus est. Unde nunc quoque (ut planè vides) discedere è medio & (quanquam morbo quartano aggravante) per singulas noctes latebras commutare cogitur. Potuisse versari cum eo si libuisset: at semper ab ejus societate abstinui, licet quotidianis ferè precibus invitarer. Vale.

Epistola 137.

QUòd è patria Lutetiam te contulisti, simul ad declinandam perditissimam quo:undam nebulosum invidiam, qui te oderant, quique per jocum nonnunquam tibi comminabantur: partim, ut per otium & requiem Apollonio Miloni clarissimo dicendi magistro operam dares, factum tuum probos: Nihilominus, velis nolis, redeas oportet. Nam res vestræ domesticæ pessimè se habent, & jam eunt pessum, nisi per te unum tant.e occurras calamitati. Turpissimum tibi esset in amicorum discrimen decidere, patris præsertim, cui fortunas tuas omnes ipsamque adeò vitam debes cum anima. Vale.

Epistola 138.

FAmiliaris ille tuus Gellius mortalium avarissimus dives est quidem, at ejus omnes divitiae ex occulto fœnore creverunt, & rapinias. Ut paucis omnia complectar, est bipedum omnium nequissimus, quosque terra sustinet sceleratissimus, ut de Jurgurtha scribit ille: Usquè adeò tamen hominem ipsum diligis, ut in ejus verba jurâsse videaris. Si velis au-

rem

rem commodare culturæ, facilè te divertam & revo-
cabo: at si omnia privatâ autoritate velis agere, ego
te relinquam, & missum faciam, ut adolescentem
perditum, & mihi desperatum. Vale, & probè mo-
nentem sequere.

Epistola 139.

Nihil unquam tentavi aut molitus sum, quin
optimates & ditissimi quique frequentes & ob-
stinati confluxerint ad resistendum mihi: nec
unquam desierunt præpedire quicquid, quod mihi
esse voluptiferum perspexerint. Proinde constitui in
relicuum tempus abstinere curiâ. Nam etiam lites
illa forenses macrum me faciebant, & extenuabant
penitus. Præterea, quid amplius optandum est mihi,
cui jam contigit abundè, quod ad vivendum laute
fatis est? Qui sunt inexplebiles, & nullum suis votis
finem præscribunt, pauperrimi videntur, hisque mul-
tò infeliores, qui victum emendicant. Vale.

Epistola 140.

Si fortuna ad animi votum mihi arrisisset, ab hu-
mili privatâque conditione ad amplissimos hono-
res potuisse pervenire. Nam populi multitudo
semper mihi favit, & ad me confluxit ulro, operam
suam omni in re promittens. Soli divites adversarios
& oppugnatores se præstiterunt. Quorum decreto ut
primum comperi paratos esse, qui vi ac armis me cor-
riperent, sententiâ mutatâ pro temporum conditione
quietarus sum. Erat in manu mea terorem maxi-
mum eis injicere: at si hoc fecisset, incredibilis ir-
vidia me in posterum transisset. Vale.

Epistola 141.

Cornelius, quocum tibi familiaris est & fre-
quens consuetudo, nuper tractus fuisset in carcere-
num, nisi sponsorum interventus se à creditoribus re-
demisset.

demisset. Qui, ut eum eriperent, suas omnes fortunas, ipsam & adeò vitam cum tota supellecstile voluerunt oppignorare. Herì tamen abiit per posticum furfum, & insalutato quidem hospite. Incertum metuē novi discriminis, an quò maturiùs subveniret imploranti patri, qui in repentinum quendam morbum fertur incidisse. Porrò frater tuus apud omnes suspectus habetur cujusdam homicidii: propterea sicuti gentium tibi occurret, dic ei tacitè & in aurem, ut mature sibi caveat. Nam si corripitur, nullis precibus quamlibet importunis, consequi poterit, ut legibus solvatur in homicidas constitutis. Dic salutem me nomine nostratis amicis: atque etiam, siquā ratione fieri possit, reconcilia me patri, mihi irato quòd literis ejus cunctantiūs paulò responderim. Vale.

Epistola 142.

Omnia tibi contigerunt ex animi sententia: idque adeò, ut nihil majus queam vovere. Unum et tamen in quo non usquequa mihi places, quòd interim excrucies te ipsum. Si fomenta ista curarum posses relinquere, viveres multò diutius. Nihil enim est, quod magis hominis vitam imminuat, quam molestæ illæ animi ægritudines. Propterea da operam, ut medearis & occurras huic malo. An omnia cave, nè adeò immoriaris lucro, ut propterea nolis te quandoque labori surripere. Nam nihil est in rerum natura, quod exemplo dierum ac noctium alternas vices feriarum quandoque non desidere. Vale.

Epistola 143.

Admiror ingenium tuum, atque etiam plurim facio paratam tuam in scribendo celeritatem quòd priusquam vestigio pedem educas, multos si manu versus evomas, instar illius Chrylli, cui meminit Valerius. Hoc tamen non eò valet, protipu-

protinus eventilare debeas, quæ raptim adeò & tumultuariè componis. Nam quò quæque res est accelerior, eò minus perfecta: contrà verò, quæ lentius incrementum suscipit, eò quoque tardius definit. Saluta meo nomine Hermodotum, eumque divertas, nè à scholastica vita ad aulicam se convertat. Principes isti sunt admodum liberales & prodigi verborum, suisque famulis montes & maria promittunt, ac verborum inducunt credulitatem. At ubi diu satis eorum opera uisi sunt, verba emittunt pro forma. Vale.

Epistola 144.

Non parùm mihi disperges, nec mihi tantùm, at omnibus etiam quibuscum aliquando fuit tibi frequens & familiaris consuetudo, quòd unumquemque criminoris, & palam vituperes: cùm tamen hodie sceleratior te vivat nemo. Consultius multò & prudentius ageres, si tuam ipsius carperes vitam. Nam (ut in Salutium scribit Cicero) carere debet omni vitio, qui in alterum dicere est paratus. Fateor neminem esse mortalium, qui omnibus horis sapiat. Nihilominus intolerabile est, cùm quis pergit male semper agere. Cæterùm scis quid in aurem tibi nuper dixerim: Laboras quodam vitio arcano, & paucis cognito; à quo nisi desuescas, tandem veniet in lucem. Veritas enim filia est temporis, & dies omnia revelat: Neque est quicquam tam arcanum, quin aliquando eventiletur, & è tenebris prodeat in apricum. Vale.

Nemo morat
taliūm
omnibus
horis sapit.

Epistola 145.

Eram vegetis viribus & expedito corpore, priusquam ad perdiscendas literas animum appulisse, nihil penitus dolebat mihi: at nocturnæ lucubrations ulquè adeò me attenuarunt & confecerunt, ut pedibus infirmis subsistere nequeam. Desinas ergò mirari, si ægrè & invitus ferè repeto ludum literari-

um. Nam quiescunque illuc redeo, videre video locum mœroris & tristitiae plenum, & quandam (ut aiunt) Trophonii speluncam. Præterea, toto ferè triennio oleum & operam lusi. Nam dedi operam semitario cuidam & penitendo magistello, sub quo parum aut nihil omnino profeci: quod tamen negligenter meæ non est adscribendum, at potius ejus ignorantiae. Erat enim planè rudis & illiteratus, nec unquam bonas literas ne à limine quidem salutaverat. Ut finiam, universam ejus doctrinam vitiosam nuce non emerem. Vale.

Epistola 146.

Mirantur nonnulli, vitam rusticam tantis à me commendari laudibus, & (quod aiunt) ad cœlum ferri: qui si cognoscerent, quantum sit in ea voluptatis, relictis urbibus vellent rusticari. Vivo in primis convenienter naturæ: nihil est quod divellat mihi somnum, nihil quod studium interpellat. Sed fac nobis rusticis non multum esse divitiarum: quid indé? Nun tamen propterea damnum certius aut propius medullis accipimus, quam vel maximè nummati? Vos urbani, & qui servitis divitibus, genialiter quidem & laute vivitis: at caritis libertate, quam omnibus Arabum divitiis longe præpono: perpetuam servitis servitutem: vobis observandum est quid domini digito crepant. Si vobis cum immaniter & centauricè loquantur, surdis auribus perferendæ sunt omnes contumeliae, nec licet hincere præ metu. Nolim te incautigatum relinquerem: nam videris mihi attentior ad rem quam satis est. Quod autem dicas, me quibusdam ridiculum esse, & contemptibilem ob meam istam penuriam & paupertatem, non verterim manum. Si perconteris, ut valeo; sunt læta omnia, excepto quod durum est mihi, tamdiu carere fructu jucundissimæ tuæ consuetudinis. Vale.

Epist.

Epistola 147.

Operam meam, ipsamque adeò pecuniam tibi puerο gratuitam semper contuli, nec minore studio adulτum prosecutus sum. Non memini me unquam abrogāsse tuis mandatis. Si quid in me beneficii contuleris, abunde, aut etiam cùm fœnore reppendi. Propterea finem facias tuis calumniis, neque pergas me fraudulentum & impostorem dicere. Nemo est omnium, qui non fateatur me hominem aper-tum, sine fuco, & extra omnem doli suspicionem. Et si facultas mea sufficeret ad sublevandam & resarcendam istam tuam penuriam, faceres adhuc periculum manifestius amoris erga te mei: at paupertas tua major est multò quām quæ opibus meis sublevari possit. Æqui bonique consulas hæc mea verba: nam aliorum tendunt, quām ut bilem & stomachum tibi moveant. Vale.

Epistola 148.

Falleris plurimū, si quid expectas gloriæ ex opere quod in lucem nuper edidisti: nam præter plurima (quæ deprehenduntur passim) errata, peccasti in ipso quoque operis ingressu, & insulsè adeò, ut nullus pateat excusationi locus. Fefellisti plurimū quam de te ceperant omnes expectationem. Publicus erat rumor, te jam in literis abunde promovisse; at res longè aliter se habet, ut video. Si animus tuus aspirat ad divitias, te oportet consultiūs rerum tuarum satagere. Hæc enim viā non pervenitur ad honores & magistratus. Si me audis, dissuesce ab antiqua illa morum consuetudine. Vale.

Epistola 149.

Cum culpæ impunitas, & liberior peccandi licentia, atque etiam levitas poenæ augere soleant vitia, non constitui in delictis vestris connivere. Si boni eritis, amabo vos unicè, nulli rei magis stude-

studebo, quām utilitati vestræ: & quamdiu pecuniaæ mihi suppetent, non permittam vobis deesse quicquam. Contrà verò, si posthabitâ virtute divertatis ad corruptissimos mores, & degeneretis à parentibus, quorum inculpatissima fuit vita, augebo pœnas facinorum: tantum abest ut eas immi-
nuere velim. Si desideretis proficere in schola mea, foræ apertæ sunt. Nullum penitus laborem detre-
sto, dummodo videam vos benevolos, & animo in
me propenso. Ut spero, non pigebit vos meæ do-
ctrinæ: nam (quod de Isocrate fertur) innumeræ
linguæ Latinæ principes ex meo ludo literario,
tanquam ex equo Trojano, prodierunt. Nemo vestrūm propter adultam jam aetatem debet erubescere, quo minùs proficiat. Nam & Cato jam octoge-
narius operam dedit literis Græcis: Et parens elo-
quentiæ Cicero, post amplissimos in Republica

Magistratus, adhuc sè dedit recoquen-
dum Apollonio Miloni, clarissimo
tunc dicendi magistro.

Valete.

Ad

Ad Lectorem.

HAbes, candidissime Lector, Textoris, viri perpanorum hominum, aliquot epistolæ non vulgaris eruditionis. Quem si fata diutius nobis servassent incolumem, ausim vel invidiâ teste, ant Momo judice contendere, cæteros omnes nostræ tempestatis homines multis fuisse parasangis præcessurum, multisq; præcursorum stadiis. Sed quid facias? sic unumquemque sua manent fata. Stat Parcarum constans ordo & invariabilis. Supereft, Lector optime, ut mortuo, seu potius è morte ad vitam vocato, bene preceris; mortuum petulantissimâ non insecteris lingua: si vetat honestas juxta & pietas mortuum lädere.

Tetra stichon ad eundem pium Lectorem.

Quid tantis luges lacrymis? eur impia clamas
Numina? Textorem sic periisse putas?
Num periit, clausâ quem condunt sidera sorte?
Desine, Textoris molliter ossa cubant.

Ad

F I N I S.